

ЗМІСТ

ВСТУП	3
I. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТУ.....	5
1.1.Кадровий склад кафедр	5
1.2. Підготовка науково-педагогічних кадрів у МДУ	10
II. РЕЗУЛЬТАТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ І ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	14
2.1. Формування номенклатури спеціальностей університету	14
2.2. Формування контингенту студентів	23
2.3. Організація і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу та якість підготовки фахівців	34
III. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	61
3.1. Аналіз основних результатів наукових досліджень і проведення науково- практичних конференцій.....	61
3.2 Науково-дослідна робота студентів.....	91
3.3. Розвиток наукової бібліотеки	95
IV. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	104
4.1. Співробітництво з міжнародними організаціями, установами, університетами	104
4.2. Міжнародні наукові проекти	108
4.3. Міжнародні центри МДУ	109
4.4. Міжнародні стажування викладачів і студентів.....	116
4.5. Підготовка іноземних громадян у Маріупольському державному університеті	117
V. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МДУ	120
VI. ВИХОВНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ. РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ	122
VII. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК	134
VIII. РОБОТА, НАПРАВЛЕНА НА ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ ..	141
IX. БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА	144
X. ВИСНОВКИ ТА ЗАВДАННЯ КОЛЕКТИВУ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	146

ВСТУП

У 2020 році Маріупольський державний університет забезпечив подальшу реалізацію Стратегії розвитку «МДУ-2020», поступовий розвиток за всіма напрямками діяльності: забезпечення високої якості підготовки здобувачів вищої освіти, розвиток системи забезпечення якості вищої освіти, укріплення кадрового, наукового, матеріально-технічного потенціалу, розширення міжнародного співробітництва тощо. За досягнутими результатами роботи МДУ у рейтингу закладів вищої «ТОП- 200 Україна» посідає 111 місце (у 2019 році – 106 місце)

Консолідований рейтинг ЗВО України 2020*

рік	Місце у загальному рейтингу	ТОП-200 Україна	Scopus	Підсумковий бал
2019	133	106	137	389
2020	158	111	153	415

*<https://ru.osvita.ua/vnz/rating/51741/>

У 2020 році в МДУ за всіма освітніми програмами спеціальностей університету вищу освіту здобували 3266 студентів, з них на денній формі навчаються 2145 (1091 – бюджет; 1034 – контракт), на заочній – 1086 (110 – бюджет, 976 – контракт), у тому числі 263 іноземних громадянина, а також 35 аспірантів та здобувачів.

Викликом 2020 року став карантин, спричинений епідемією SARS-CoV-2 COVID-19, в умовах якого майже увесь світ був змушений швидко адаптуватись та інтегрувати систему дистанційної освіти та роботи. Слід зазначити, що викладачі та студенти МДУ успішно впорались із поставленими задачами та наразі продовжують використовувати змішану форму навчання до повного припинення епідемії та задля запобігання розповсюдження COVID-19.

Карантинні обмеження торкнулись майже кожної сфери діяльності МДУ, та слід зазначити, що адміністрацією університету було докладено максимум зусиль для своєчасного реагування та створення комфортних умов для роботи та навчання, а також опановано нові способи комунікації та взаємодії. У зв'язку із дистанційним режимом роботи активізувалось використання навчального порталу МДУ «Moodle – МДУ», де вперше були проведені семестрові екзамени. На онлайн формат переведено проведення науково-практичних конференцій, оперативних нарад, засідання ректорату та вченої ради. В онлайн формат змістилась й профорієнтаційна робота (проведення онлайн конференцій для вступників та їх батьків, створення власних профілей у популярних соціальних мережах (Facebook, Instagram) та інші заходи). Під впливом пандемії по всій

країні було переміщено терміни вступної кампанії, яку навіть в таких нестандартних умовах, було успішно організовано і проведено в МДУ. Так, показник загальноуніверситетського конкурсу став 7 осіб на одне бюджетне місце (у 2019 році – 7,3), а МДУ увійшов у п'ятірку ЗВО України за кількістю зарахованих через освітній центр «Донбасс-Україна». Вдалося зберегти тенденцію збільшення іноземних студентів, які прибувають вже більш ніж з 15 країн на навчання до МДУ.

Протягом 2020 року Маріупольським державним університетом було успішно пройдено, у т.ч. у дистанційному форматі, 5 первинних акредитацій освітньо-професійних програм та отримано сертифікати на 5 років за 3 освітніми програмами за першим (бакалаврським) рівнем та 7 освітніми програмами за другим (магістерським) рівнем.

У 2020 році МДУ став учасником пілотних проєктів, ініційованих Міністерством освіти і науки України. Так, в університеті реалізується проєкт «Підприємницький університет», яких разом з МОН України реалізують Міністерство цифрової трансформації України, Український фонд стартапів за підтримки програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». МДУ бере участь у розробці пілотного проєкту МОН України щодо впровадження дистанційних курсів для слухачів з тимчасово окупованих територій.

Протягом 2020 року МДУ розвивав міжнародний напрям діяльності: реалізовував міжнародні проєкти ERASMUS+, забезпечував академічну мобільність викладачів і студентів, організовував спільне проведення наукових заходів, участь у міжнародних програмах Фонду ім.Фулбрайта, USAID, Фонду «Анастасіос Левендіс» тощо. На кінець 2020 року університетом підписано 119 угод про співпрацю з іноземними партнерами.

У 2020 році у зв'язку із закінченням строку дії контракту, в МДУ відбулись вибори ректора, за результатами яких було обрано Трофименко М.В., який був призначений на посаду ректора МДУ, як обраний за конкурсом, строком на п'ять років з укладенням контракту, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2020 р. №479-к.

У цілому, протягом звітнього періоду в МДУ було забезпечено дотримання норм законодавства України щодо впровадження усіх видів діяльності, використання коштів державного бюджету, охорони праці, укладення господарських і цивільних договорів тощо. Цілеспрямовано та планово проводилась робота щодо запобігання та виявлення корупції.

Протягом року ректор та проректори регулярно проводили зустрічі з колективами факультетів, студентством та студактивом, але здебільшого у дистанційному режимі. Було забезпечено публічність та прозорість у прийнятті всіх управлінських рішень.

I. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТУ

1.1. Кадровий склад кафедр

Кадрове забезпечення в Маріупольському державному університеті в 2020 році здійснювалось відповідно до основної мети, зазначеної в Стратегії розвитку «МДУ-2020», а саме із дотриманням вимоги сприяння розвитку науково-педагогічного потенціалу кафедр та факультетів.

На кінець 2020 року в Університеті всього працює 512 працівників (у 2019 р. – 498), із них 476 штатних (у 2019 р. – 467), 36 за сумісництвом та на умовах погодинної оплати (у 2019 р. – 31). Освітній процес забезпечувався 246 викладачами (у 2019 р. – 232) на 21 кафедрі 5 факультетів (209 штатних, 8 за внутрішнім сумісництвом, 29 за зовнішнім сумісництвом та/ або на умовах погодинної оплати). До кадрового потенціалу Університету також входять 14 штатних педагогічних та 6 наукових працівників, за внутрішнім сумісництвом, які залучені для роботи над науково-дослідною темою, що фінансується за рахунок коштів державного бюджету.

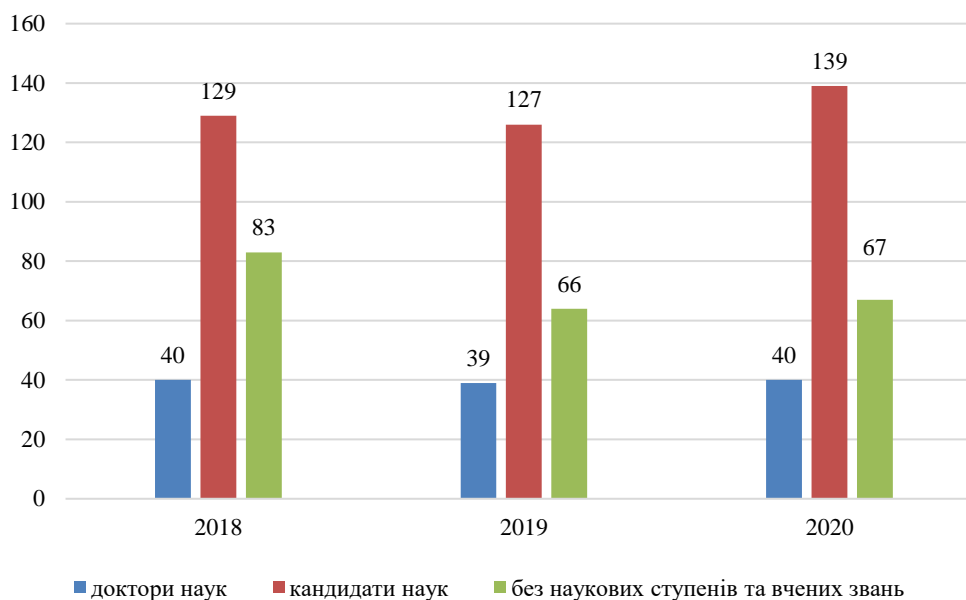
У 2020 році чисельність науково-педагогічних працівників Університету збільшилась на 10 штатних викладачів та 6 зовнішніх сумісників.

Таблиця 1.1.

Кадровий склад науково-педагогічного персоналу Маріупольського державного університету (кількість осіб)

Категорія персоналу	2018	2019	2020
Усього працівників в МДУ, з них:	522	498	512
на умовах сумісництва та на умовах погодинної оплати	42	31	36
штатні	480	467	476
науково-педагогічні працівники (штат, внутрішні та зовнішні сумісники, на умовах погодинної оплати, з них:	266	232	246
к.н., доцент	129	127	139
д.н., професор	40	39	40
без наукових ступенів та вчених звань	83	66	67

У 2020 році кількість викладачів, які мають науковий ступінь та/або вчене звання, збільшилась до 73%. Загальна чисельність кандидатів наук складає 139 осіб (128 штатних та 11 сумісників за зовнішнім сумісництвом та/ або працюючих на умовах погодинної оплати), чисельність докторів наук – 40 осіб (35 штатних та 5 за зовнішнім сумісництвом та/ або працюючих на умовах погодинної оплати).

Рис.1.1. Динаміка науково-педагогічного потенціалу МДУ

Вперше, з 2018 року, змінився показник викладачів-чоловіків (з 209 штатних науково-педагогічних працівників – 53 чоловіки, це складає 25%), тоді як і у 2018, 2019 роках він складав 23%. Середній вік штатних викладачів складає 46, 35 років. У 2020 році зменшилась чисельність молодих викладачів до 35 років – 37 осіб (18%), у 2019 році вона складала 47 осіб (23%).

У зв'язку із закінченням строку дії контракту Балабанова К.В. на посаді ректора МДУ та оголошенням конкурсу на заміщення посади ректора Маріупольського державного університету (наказ Міністерства освіти і науки України від 30.07.2020 р. №219-к), 04 листопада 2020 р. відбулися вибори ректора МДУ. У конкурсі на заміщення посади взяв участь проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), радник голови Донецької обласної державної адміністрації М.В.Трофименко. До списків виборців увійшли 290 осіб із числа науково-педагогічних і педагогічних працівників, студентського активу, співробітників університету. За результатами голосування кандидата на посаду ректора Миколу Трофименка підтримали 233 виборця. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2020 р. №479-к Трофименко М.В. призначений на посаду ректора МДУ, як обраний за конкурсом, строком на п'ять років з укладенням контракту.

У 2020 р. були призначені на посади декани двох факультетів (історичного та факультету грецької філології та перекладу), із укладанням контрактів терміном на п'ять років. Призначення відбулось із урахуванням рішень Конференцій трудових колективів історичного факультету та факультету грецької філології та перекладу, щодо узгодження кандидатур, відповідно: Лисак В.Ф. та Шепітько С.В., претендентів на посади деканів, більшістю від повного складу

органу громадського самоврядування факультетів.

Під час заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників, обов'язковою була вимога щодо конкурсного заміщення (стаття 55 Закону України «Про вищу освіту»). Конкурсні заходи в МДУ проводяться відповідно до розробленого та затвердженого рішенням Вченої ради МДУ від 23.10.2019 р. (протокол №3), введеного в дію наказом МДУ від 01.11.2019 р. №378, «Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Маріупольському державному університеті»

У 2020 році в МДУ відбулися конкурсні заходи на заміщення наступних посад науково-педагогічних працівників:

– завідувачів кафедр англійської філології, менеджменту, практичної психології, слов'янської філології та перекладу, соціальних комунікацій, права та публічного адміністрування (усього 6 посад).

– професорів, доцентів, старших викладачів та асистентів (усього 84 посади: професорів – 20, доцентів – 43, старших викладачів – 19, асистентів – 2).

Конкурсною комісією були вивчені матеріали конкурсної справи кожного претендента, на посади завідувачів кафедр - додатково розглянуто рекомендації Вчених рад факультетів, Конференцій трудових колективів факультетів. Були обрані на посади та укладені контракти строком на 5 років з претендентами на заміщення посад завідувачів кафедр: англійської філології, менеджменту, слов'янської філології та перекладу, соціальних комунікацій, права та публічного адміністрування. Загалом 65 претендентів за рішенням конкурсної комісії та Вченої ради університету, обрані на посади науково-педагогічних працівників.

У 2020 році науково-педагогічні працівники підвищували свій професійний рівень шляхом проходження стажувань, проходження курсів підвищення кваліфікації, беручи участь у різноманітних наукових та освітніх заходах (семінарах, тренінгах, форумах тощо). Підвищення кваліфікації викладачів відбувалось відповідно до розробленого, затвердженого рішенням Вченої ради МДУ від 01.04.2020 р. (протокол № 7), введеного в дію наказом МДУ від 07.04.2020 р. №94, «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників Маріупольського державного університету».

У 2020 році 31 співробітник університету, з яких 27 науково-педагогічних та педагогічних працівників, пройшли підвищення кваліфікації на курсах або за рахунок науково-педагогічного та професійного стажування у різних закладах вищої освіти. Так, 9 працівників підвищили свій професійний рівень на базі українських ЗВО. 18 осіб отримали досвід у наукових стажуваннях у закладах вищої освіти за кордоном: Венеціанський університет Ка Фоскарі (Італія), Північний університетський центр у Бая-Мареа (Румунія), Європейський

університет Віадрина у Франкфурті-на-Одері (Німеччина), Вища школа міжнародних відносин та суспільних комунікацій в Хелмі (Польща), Краківський економічний університет (Польща). У рамках Програми імені Фулбрайта, за фінансовою підтримкою посольства США в Україні, три науково-педагогічних працівника університету пройшли курс підвищення кваліфікації з вдосконалення викладацьких, науково-дослідних та управлінських компетентностей, який здійснювався в рамках проекту «Зміцнення переміщених університетів задля сталого розвитку», реалізований Представництвом Інституту міжнародної освіти в Україні. Крім того, у 2020 році викладачі університету продовжували брати участь у програмах академічної мобільності ЕРАЗМУС + (виїзних заходах, тренінгах, установчих зборах, конференціях), які проходили у найкращих європейських та українських закладах вищої освіти.

Протягом 2020 року вченими та аспірантами університету були захищені 1 докторська (Годованик Є.В.), 4 кандидатських дисертації (Дяченко О.Ф., Камардіна Ю.В., Мельник А.М., Супріган А.О.) та відбувся захист дисертації здобувача вищої освіти ступеня доктор філософії (Копань А.В.). Присвоєно вчене звання «професора» – 3 викладачам (Волік В.В., Пашина Н.П., Попович О.В.), «доцента» – 10 особам (Барегамян С.Х., Ніколенко Т.І., Гільченко О.Л., Голоцукова Ю.О., Константинова Ю.В., Максимчук І.А., Сивак О.А., Тихомирова Г.Є., Трофименко А.В., Шебаніц Д.М.).

З метою визначення професійного рівня та ефективності роботи науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів у Маріупольському державному університеті здійснюється щорічне підведення підсумків їх діяльності за рейтинговою системою оцінювання, відповідно до розробленого та затвердженого рішенням Вченої ради МДУ від 26.12.2019 р. (протокол №5), введеного в дію наказом від 27.12.2019 р. №428 Тимчасового положення про щорічне рейтингове оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів Маріупольського державного університету. У грудні 2020 році відбулось засідання рейтингової комісії, на якому були розглянуті матеріали, надані за підсумками 2019-2020 навчального року науково-педагогічними працівниками 21 кафедри п'яти факультетів МДУ. Результати рейтингового оцінювання НПП оприлюднені на офіційному сайті університету після затвердження Вченою радою МДУ від 23.12.2020 р. (протокол №7).

Протягом 2020 року за клопотанням адміністрації університету, було відзначено всього 112 працівників Університету, що вдвічі більше ніж у 2019 році. У числі відзначених – 99 науково-педагогічних працівників. Так, 3 співробітникам МДУ було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України»: Трофименку М.В., к.політ.н., професору, проректорові з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), Лисак В.Ф., д.і.н., професору,

деканові історичного факультету, Безчотніковій С.В., д.філол.н., деканові факультету філології та масових комунікацій. 4 викладачки МДУ отримали відзнаки Міністерства освіти і науки України: Грамотою відзначені Лисак В.Ф., д.і.н., професор, декан історичного факультету, та Гаврилова Н.В., к.і.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики. Подяку МОН висловлено Жаріковій Ю.В., к.філол.н., доценту, завідувачці кафедри грецької філології та перекладу, та Воєвутко Н.Ю., к.пед.н., доценту, доцентці кафедри педагогіки та освіти. За особистий внесок у розвиток національної освіти Національна академія педагогічних наук України відзначила медаллю «Ушинський К.Д.» декана факультету іноземних мов, д.філол.н., Павленко О.Г. та завідувачку кафедри дошкільної освіти, д.пед.н., Брежнєву О.Г. Почесними грамотами та Подякою НАПН України: Задорожну-Княгницьку Л.В., д.пед.н., доцента, завідувачку кафедри педагогіки та освіти, Щербакову К.Й., к.пед.н., професорку кафедри дошкільної освіти, Вялкову І.О., к.н.із соц.комунікацій, доцентку кафедри соціальних комунікацій, заступника декана з навчальної та наукової роботи факультету філології та масових комунікацій. Почесною відзнакою «За заслуги перед Маріуполем» нагороджено радника ректора, д.політ.н., професора Балабанова К.В.

22 співробітника університету отримали нагороди та відзнаки Донецької обласної державної адміністрації, а саме, Почесні грамоти, Подяки та цінні подарунки (12 осіб), Грамоти та Подяки Департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації (10 осіб). 45 осіб отримали відзнаки місцевого рівня, такі як: почесна відзнака «За заслуги перед Маріуполем», Подяки Міського голови м. Маріуполя, Почесні грамоти, грамоти та подяки Департаменту освіти Маріупольської міської ради, Подяки Методично-консалтингового центру Маріупольської міської ради. 32 співробітникам МДУ було оголошено Подяку ректора МДУ. Таким чином, станом на 31.12.2020 р. більше ніж 47% від науково-педагогічного складу Університету були відзначені нагородами та заохочувальними відзнаками за значний особистий внесок у розвиток освіти і науки, плідну педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, сумлінну бездоганну працю та вклад у розвиток сфери вищої освіти.

На сьогоднішній момент в Університеті працює 185 працівників, які мають нагороди та відзнаки державного, відомчого, обласного, міського, університетського та інших рівнів, серед них 139 науково-педагогічних працівників: «Заслужений працівник освіти» мають 7 особи, «Заслужений працівник промисловості» – 1 особа; «Заслужений юрист України» – 1 особа; «Заслужений діяч науки та техніки України» – 1 особа, «Заслужений працівник культури України» – 1 особа, «Заслужений журналіст України» – 1 особа. Також серед працівників університету є особи, відзначені високими державними

медалями та орденами: повний кавалер ордену «За заслуги» – 1 особа, орден князя Ярослава Мудрого 5, 4 ступеню – 1 особа; орден «За заслуги» II ступеня – 1 особа, орден княгині Ольги III ступеня – 1 особа. Заохочувальними відзнаками високого рівня нагороджено 12 осіб: Почесною грамотою Верховної Ради України – 5 осіб, Грамотою Президії Верховної Ради УРСР – 1 особа, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України – 4 особи, Подякою Прем'єр-міністра України – 2 особи. Відомчими нагородами відзначено: Нагрудні знаки «За наукові та освітні досягнення» – 3 особи, медаллю «Іван Франко» – 1 особа, Золотими медалями НАПН України «К.Д.Ушинського» – 4 особи, «Григорій Сковорода» – 2 особи, нагрудний знак «Петро Могила» – 3 особи, «Софія Русова» – 1 особа, «Відмінник освіти» – 17 осіб (з яких 1 особа – двічі) тощо.

1.2. Підготовка науково-педагогічних кадрів у МДУ

У МДУ підготовку науково-педагогічних кадрів організовано на базі власної аспірантури, яка успішно розвивається з 2005 року та має достатній рівень результативності.

В аспірантурі університету продовжують навчання 3 аспіранта за 3 науковими спеціальностями (Переліку 2011 р.):

12.00.02 – Конституційне право; муніципальне право;

23.00.04 – Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку;

27.00.04 – Теорія та історія журналістики, з яких:

– з відривом від виробництва: 1 аспірант (1 аспірант - за рахунок державного бюджету);

– без відриву від виробництва: 2 аспіранта (1 аспіранта – за рахунок державного бюджету; 1 аспірант – за рахунок фізичних та юридичних осіб);

та 32 аспіранта за 6 науковими спеціальностями (Переліку 2015 р.)

032 Історія та археологія ОНП «Історія та археологія»;

051 Економіка ОНП «Економіка»;

052 Політологія ОНП «Політологія»;

081 Право ОНП «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», ОНП «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність»;

281 Публічне управління та адміністрування ОНП «Публічне управління та адміністрування»;

292 Міжнародні економічні відносини ОНП «Міжнародні економічні відносини», з яких:

– денна форма: 15 аспірантів (12 аспірантів – за рахунок державного

бюджету; 3 аспіранта – за рахунок фізичних та юридичних осіб);

– заочна форма: 17 аспірантів (17 аспірантів – за рахунок фізичних та юридичних осіб, з яких 1 аспірант-іноземець (рік вступу – 2019, Республіка Словенія).

У 2020 р. аспірантуру МДУ закінчили 2 аспіранта:

– захищена 1 дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Копань А.В., спеціальність 032 Історія та археологія),

– 1 дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Лубінець Д.В., спеціальність 052 Політологія) подана до спеціалізованої ради, перенесено захист (не відбувся з поважних причин, про що повідомлено МОН України).

Протягом 2020 року з аспірантури МДУ відраховано 1 аспіранта (1 аспірант денної форми навчання за рахунок державного бюджету).

Показник ефективності аспірантури МДУ у 2020 році становить 100% (у 2019 році – 66,6%).

У 2020 році в докторантурі університету відбувся випуск зі спеціальності 032 Історія та археологія (докторант Орехова С.Є., науковий консультант – д.іст.н., професор Лисак В.Ф.). За підсумками перебування в докторантурі відбувся передзахист. У червні 2020 року докторантом спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини Грибіненко О.М. (рік вступу – 2020 р., науковий консультант – д.е.н., професор Булатова О.В.) також пройдено передзахист, роботу представлено до спеціалізованої вченої ради Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Станом на 01.01.2021 р. в МДУ загальна кількість докторантів та аспірантів складає 42 особи, у тому числі аспіранти МДУ — 35 осіб (денної форми навчання – 16 аспірантів, з яких 13 аспірантів – за рахунок державного бюджету, 3 аспіранта – за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб та заочної форми навчання – 19 аспірантів, з яких 1 аспірант – за рахунок державного бюджету, 18 аспірантів – за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб), докторанти та аспіранти інших закладів вищої освіти – 5 осіб. У докторантурі університету навчається 2 докторанта (Рис.1.2).

Перспективним напрямком діяльності аспірантури та докторантури університету є розширення переліку наукових спеціальностей шляхом проходження процедури ліцензування на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальностями 011 Освітні, педагогічні науки, 035 Філологія.

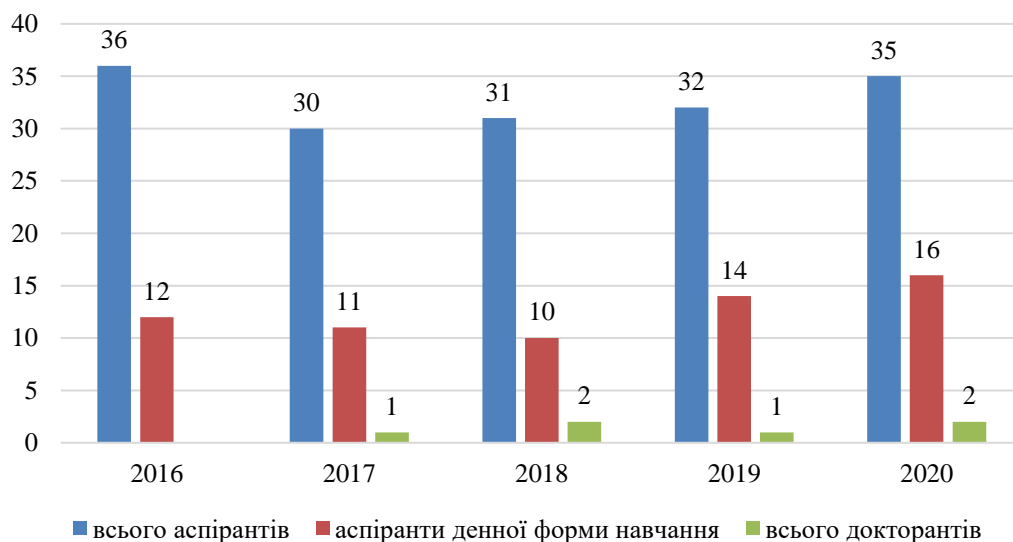
Протягом 2020 року в університеті продовжували роботу спеціалізовані вчені ради:

К 12.093.03 з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – Світове господарство і міжнародні

економічні відносини;

К 12.093.02 з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – Політичні інститути та процеси;

К 12.093.04 з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – Історія України.

Рис. 1.2 Контингент аспірантів та докторантів МДУ

Протягом звітнього року у спеціалізованих вчених радах із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук захищено 4 дисертації, у тому числі: 1 дисертація - випускником аспірантури 2019 р. Коровчуком Ю.І. (спеціальність 08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини); 3 дисертації працівниками інших ЗВО за спеціальністю 08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини.

У 2020 році відповідно до наказу МОН України від 18.06.2020 р. № 822 в університеті було утворено спеціалізовану вчену раду ДФ 12.093.001 з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації аспірантки МДУ Копань А.В. на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Гуманітарні науки» за спеціальністю «Історія та археологія» (захист відбувся 22.10.2020 р., та відповідно до наказу МОН України від 26.11.2020 р. № 1471 було затверджено рішення спецради про присудження ступеня доктора філософії) та наказом МОН України від 06.07.2020 р. № 897 спеціалізовану вчену раду ДФ 12.093.002 з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації аспіранта МДУ Лубінця Д.В. на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю «Політологія» (захист перенесено з поважних причин).

Завдання на 2021 рік:

- підвищення конкурентоздатності Університету на ринку освітніх послуг, шляхом прийняття на роботу через конкурсний відбір науково-педагогічних працівників, які мають найвищий професійний та науковий рівень;
- підвищення рівня професійної компетенції та її реалізації науково-педагогічними та педагогічними працівниками завдяки їх участі у безперервній освіті (підвищенні власної кваліфікації) в наукових та навчальних закладах України та за кордоном;
- підвищення питомої ваги докторів наук (професорів) та кандидатів наук (доцентів) у загальній кількості науково-педагогічних працівників університету;
- отримання вчених звань та здобуття наукових ступенів працівниками – викладачами, аспірантами та докторантами;
- забезпечення кафедрами (базовими структурними підрозділами) виконання плану-графіку підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу кафедр;
- подальший розвиток системи заохочення науково-педагогічних працівників з урахуванням підсумків щорічного рейтингового оцінювання їх роботи.

II. РЕЗУЛЬТАТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ І ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

2.1. Формування номенклатури спеціальностей університету

Відповідно до Стратегії розвитку «МДУ-2020» основною метою забезпечення якості освіти є забезпечення наявності достатніх і збалансованих ресурсів, забезпечення європейської якості освіти та подальше входження в світове освітнє середовище.

У звітний період здійснювалась системна робота щодо подальшого вдосконалення освітнього процесу за всіма напрямками для забезпечення якісної підготовки фахівців відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р., Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII від 02.03.2015 р., Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» № 1087 від 30.12.2015 р., наказу МОН № 977 від 11.07.2019 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» та інших нормативних актів.

Адміністрацією університету основна увага приділялась формуванню належного кадрового, матеріально-технічного, інформаційного, навчально-методичного забезпечення для забезпечення якості вищої освіти, здійснення якісного освітнього процесу, створення умов для формування у студентської молоді загальнокультурної, професійної та практичної підготовки, формування інтелектуального потенціалу та всебічного розвитку особистості як найвищої цінності суспільства.

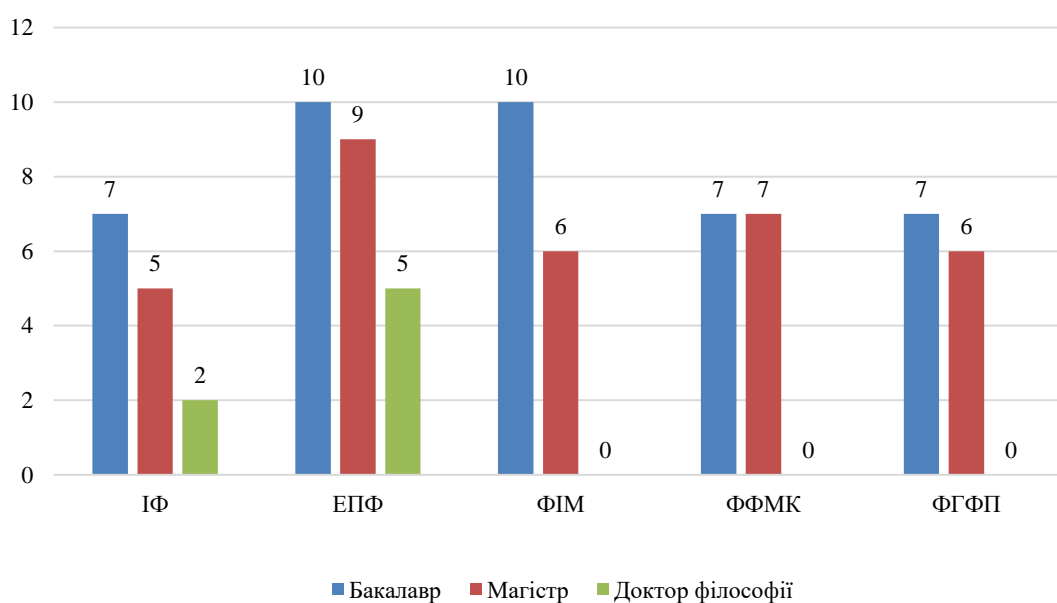
Протягом 2020 року університет здійснював освітній процес відповідно до ступеневої системи підготовки фахівців, враховуючи попит на освітньо-професійні програми і вимоги ринку праці щодо конкурентоспроможності фахівців відповідно до відомостей на право здійснення освітньої діяльності (наказ МОН України від 22.05.2017 р. № 102-л).

У звітному періоді університет здійснював професійну підготовку фахівців відповідно до Переліку – 2015 за 41 освітньо-професійною програмою (30 спеціальностями) на першому (бакалаврському) рівні, за 33 освітньо-професійними програмами (22 спеціальностями) на другому (магістерському) рівні (Таблиця 2.1.). Освітні програми у розрізі факультетів представлено на Рис. 2.1.

Таблиця 2.1.

**Кількісні показники галузей знань та спеціальностей
Маріупольського державного університету
відповідно до Переліку 2015**

Освітній рівень	Кількість галузей знань та спеціальностей відповідно до Переліку – 2015		
	Кількість галузей знань	Кількість спеціальностей	Кількість ОПП
Перший (бакалаврський)	12	30	41
Другий (магістерський)		22	33
Третій (освітньо-науковий)	5	6	7

Рис. 2.1. Освітні програми першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів у розрізі факультетів у 2020 р.

Усього ліцензований обсяг підготовки бакалаврів складає 1330 осіб; підготовки магістрів – 795 осіб, докторів філософії – 35 осіб (Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2.

**Перелік спеціальностей та ліцензовані обсяги
Маріупольського державного університету за ступенями бакалавр, магістр**

№ з/п	Шифр галузі знань	Назва галузі знань	Код спеціальності	Назва спеціальності	Ліцензований обсяг	
1	2	3	4	5	6	
Підготовка бакалаврів, спеціалістів, магістрів: (відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 13.12.2006 р. №1719, від 27.08.2010 р. №787)						
1	0304	Право	6.030401	Правознавство	5	5
Усього					10	
Підготовка молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів, магістрів В цьому розділі вказується підготовка молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів, магістрів згідно з Актом узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенем (освітньо-кваліфікаційним рівнем), та ліцензованого обсягу (таблиця «Узагальнений перелік спеціальностей та ліцензовані обсяги» і відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565 «Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та переоформлення сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 січня 2017 року за № 20/29888 (далі – наказ № 1565) *						
1	01	Освіта/Педагогіка	012	Дошкільна освіта	120	
2			013	Початкова освіта	50	
3			014	Середня освіта (Українська мова і література)	30	
4				Середня освіта (Мова і література (італійська))	10	
5				Середня освіта (Мова і література (німецька))	20	
6				Середня освіта (Мова і література (новогрецька))	15	
7				Середня освіта (Мова і література (російська))	10	
8				Середня освіта (Мова і література (французька))	5	
9				Середня освіта (Мова і література (англійська))	40	
10				Середня освіта (Історія)	25	
11				Середня освіта (Фізична культура)	30	
12	02	Культура і мистецтво	029	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	25	
13	03	Гуманітарні науки	032	Історія та археологія	20	
14			034	Культурологія	30	
15			035	Філологія	165	
16	05	Соціальні та поведінкові науки	051	Економіка	30	
17			052	Політологія	30	
18			053	Психологія	100	
19			054	Соціологія	30	
			055	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	25	
			056	Міжнародні економічні відносини	10	

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6
20	06	Журналістика	061	Журналістика	50
21	07	Управління та адміністрування	073	Менеджмент	30
22	08	Право	081	Право	150
23	10	Природничі науки	101	Екологія	40
24	12	Інформаційні технології	124	Системний аналіз	20
25			125	Кібербезпека	30
26	24	Сфера обслуговування	242	Туризм	30
27	28	Публічне управління та адміністрування	281	Публічне управління та адміністрування	40
28	29	Міжнародні відносини	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	40
29			292	Міжнародні економічні відносини	30
30			293	Міжнародне право	40
Усього перший (бакалаврський) рівень					1320
Підготовка магістрів					
1	01	Освіта/Педагогіка	012	Дошкільна освіта	70
2			014	Середня освіта (Історія)	10
3				Середня освіта (Українська мова і література)	250
4				Середня освіта (Мова і література (російська))	5
5				Середня освіта (Мова і література (німецька))	10
6				Середня освіта (Мова і література (англійська))	25
7				017	Фізична культура і спорт
8	02	Культура і мистецтво	029	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	30
9	03	Гуманітарні науки	032	Історія та археологія	10
10			035	Філологія	110
11	05	Соціальні та поведінкові науки	051	Економіка	20
12			052	Політологія	20
13			053	Психологія	30
14	06	Журналістика	061	Журналістика	30
15	07	Управління та адміністрування	073	Менеджмент	130
16	08	Право	081	Право	70
17	10	Природничі науки	101	Екологія	30
18	12	Інформаційні технології	124	Системний аналіз	30
19	24	Сфера обслуговування	242	Туризм	20
20	28	Публічне управління та адміністрування	281	Публічне управління та адміністрування	50

1	2	3	4	5	6
21	29	Міжнародні відносини	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	20
22			292	Міжнародні економічні відносини	30
Усього другий (магістерський) рівень					795
	03	Гуманітарні науки	032	Історія та археологія	5
	05	Соціальні та поведінкові науки	051	Економіка	6
			052	Політологія	5
	08	Право	081	Право	8
	28	Публічне управління та адміністрування	281	Публічне управління та адміністрування	6
	29	Міжнародні відносини	292	Міжнародні економічні відносини	5
Усього третій (освітньо-науковий) рівень					35

Протягом звітнього 2020 року Університетом проведено 10 акредитаційних експертиз освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3.

Процес проходження акредитації освітньо-професійних програм у 2020 році

№	Назва освітньої програми	Дати візитів Експертних груп	Засідання ГЕР (дата, рішення)	Засідання Національного агентства (дата, рішення)
1	2	3	4	5
<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>				
1.	Культурологія	10.03. – 12.03.2020	Засідання 24.04.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №8 (25) від 14.05.2020 акредитація ОП
2.	Соціологія	10.03. – 12.03.2020	Засідання 29.04.2020 Рішення про умовну (відкладену) акредитацію ОП	Протокол №9 від 26.05.2020 умовна (відкладена) акредитація ОП
3.	Менеджмент	11.03. – 13.03.2020	Засідання 28.04.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №8 (25) від 14.05.2020 акредитація ОП
<i>Другий (магістерський) рівень</i>				
4.	Системний аналіз	23.09. – 25.09.2020	Засідання 26.10.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №22 (39) від 17.11.2020 Акредитація ОП
5.	Туризм	12.10 – 14.10.2020	Засідання 01.12.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №24 (41) від 15.2.2020 акредитація ОП
6.	Публічне управління та адміністрування	12.10 – 14.10.2020	Засідання 03.12.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №24 (41) від 15.2.2020 акредитація ОП
7.	Практична психологія	12.10 – 14.10.2020	Засідання 23.11.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №24 (41) від 15.2.2020 акредитація ОП

1	2	3	4	5
8.	Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти	15.10. – 17.10.2020	Засідання 19.11.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №24 (41) від 15.2.2020 акредитація ОП
9.	Менеджмент. Управління фінансово-економічною безпекою	15.10. – 17.10.2020	Засідання 19.11.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №24 (41) від 15.2.2020 акредитація ОП
10.	Менеджмент організацій і адміністрування	15.10. – 17.10.2020	Засідання 19.11.2020 Рішення про акредитацію ОП	Протокол №24 (41) від 15.2.2020 акредитація ОП

Таким чином, починаючи з березня 2020 року було успішно пройдено первинні акредитації освітньо-професійних програм та отримано сертифікати на 5 років за 3 освітніми програмами за першим (бакалаврським) рівнем: ОПП «Культурологія», «Менеджмент», а також 7 освітніми програмами за другим (магістерським) рівнем: ОПП «Системний аналіз», «Туризм», «Публічне управління та адміністрування», «Практична психологія», «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти», «Менеджмент. Управління фінансово-економічною безпекою», «Менеджмент організацій і адміністрування».

На 2 семестр 2020-2021 навч. р. заплановано проходження процедури акредитації 5 освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня та 3 освітньо-наукових програм (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4.

Запланована на січень-квітень 2021 р. акредитація освітніх програм

№	Шифр та назва спеціальності	Назва освітньої програми	Рівень вищої освіти	Дата подання Відомостей про самооцінювання ОП / реєстрації заяви
1.	013 Початкова освіта	Початкова освіта	Перший (бакалаврський) рівень	28.01.2021 р.
2.	053 Психологія	Практична психологія		02.02.2021 р.
3.	125 Кібербезпека	Кібербезпека		02.02.2021 р.
4.	054 Соціологія	Соціологія		03.03.2021 р.
5.	101 Екологія	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування		30.03.2021 р.
6.	052 Політологія	Політологія	Третій (освітньо-науковий)	09.04.2021 р.
7.	032 Історія та археологія	Історія та археологія		23.04.2021 р.
8.	292 Міжнародні економічні відносини	Міжнародні економічні відносини		26.04.2021 р.

Освіта дорослих

Маріупольський державний університет значну увагу приділяє освіті впродовж життя з метою задоволення потреб різних верств населення. Освіта дорослих в Університеті реалізується Центром підвищення кваліфікації та післядипломної освіти (далі – ЦПКПО).

Метою підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників є їх професійний розвиток відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти. Педагогічні і науково-педагогічні працівники можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами, видами, напрямками: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», «Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», затвердженого постановою КМУ від 21.08.2019 р. №800 (зі змінами), Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково- педагогічних працівників, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 04.12.2020 р. № 1504 та Положенням про порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково- педагогічних працівників Маріупольського державного університету, затвердженого протоколом Вченої ради МДУ від 23.12.2020 р. №7, введеного в дію наказом МДУ № 330 від 30.12.2020 р.

Організація процесу з підвищення кваліфікації на базі ЦПКПО була спрямована на роботу з різними категоріями слухачів: педагогічними працівниками закладів дошкільної та загальної середньої освіти, науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, державними службовцями (Рис. 2.2.).

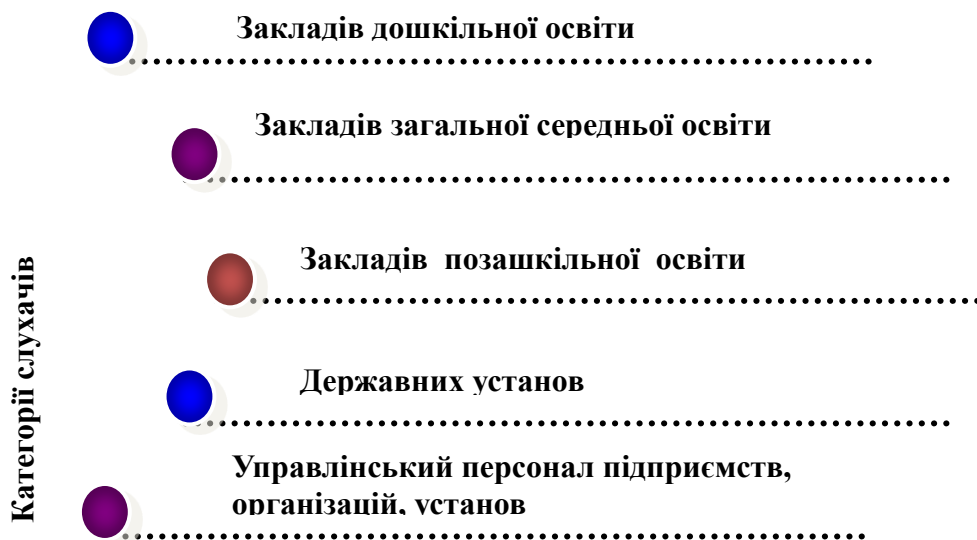

Рис.2.2. Навчання за програмами по категоріям слухачів.

Новим положенням та методичними рекомендаціями передбачені форми навчання не тільки за програмами або стажуванням, але й у тому числі шляхом участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах. Сьогодні ЦПКПО пропонує 23 програми на 30 годин (1 кредит ЄКТС), 9 тематичних програм на 10 годин (семінари-практикуми, майстер-класи, тренінги) для педагогічних працівників, 1 програма для науково- педагогічних працівників, 10 програм для державних службовців.

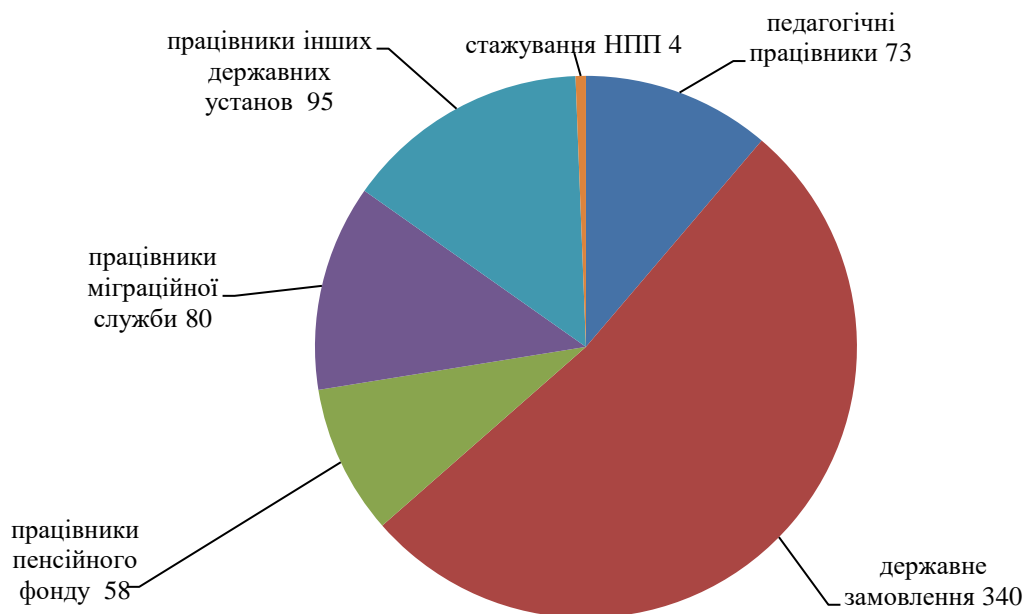
Відповідно до вимог діючого законодавства щорічно Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) проводить конкурсний відбір виконавців державного замовлення на проведення курсів підвищення кваліфікації для державних службовців. У звітному році участь у конкурсному відборі взяв Маріупольський державний університет. На конкурс було надано 8 короткострокових програм за різними напрямками. За результатами конкурсу наказом НАДС від 01.09.2020 р. № 162-20 було затверджено обсяг державного замовлення на підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у 2020 році, МДУ отримав фінансування та право на проведення курсів за 8 програмами в обсязі 340 осіб. Відповідно слухачами курсів були працівники 37 державних установ. На замовлення Головного управління Державної міграційної служби у Донецькій області розроблена короткострокова програма «Адміністративне державне управління в сучасному законодавстві», для Головного управління Пенсійного фонду України Донецької області розроблена спеціальна професійна програма (сертифікатна) підвищення кваліфікації за темою «Європейська інтеграція».

Протягом 2020 року на базі ЦПКПО підвищили професійний рівень за короткостроковою програмою учителя іноземної мови – 31 слухач, довгостроковою програмою для вчителів російської мови та зарубіжної літератури – 8 слухачів. Учасниками майстер-класів, семінарів-практикумів, організованими ЦПКПО МДУ, стало 34 слухача. Курси підвищення кваліфікації для державних службовців, відповідно виконання державного замовлення, пройшло 340 слухачів, Головного управління Державної міграційної служби у Донецькій області – 80 слухачів, Головного управління Пенсійного фонду України Донецької області – 58 слухачів, працівників інших державних установ – 95 слухачів.

Стажування за індивідуальною програмою на кафедрі історії пройшла вчитель історії ОШ № 7, на кафедрі журналістики – 2 викладача Київського інституту, журналістики імені Бориса Грінченка, на кафедрі англійської мови – 1 викладач Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, на кафедрі початкової освіти – 1 викладач Бердянського державного педагогічного університету.

Кількісні показники слухачів курсів підвищення кваліфікації представлені на Рис. 2.3.

У порівнянні з 2019 роком, у якому кількість слухачів складала 170 осіб тільки педагогічних та науково-педагогічних працівників, у 2020 році курси пройшли 640 слухачів, але зменшилася кількість педагогічних та науково-педагогічних працівників. Цьому є пояснення: зміна вимог до навчальних програм, карантинні умови та перехід на проведення курсів в онлайн режимі, велика конкуренція.

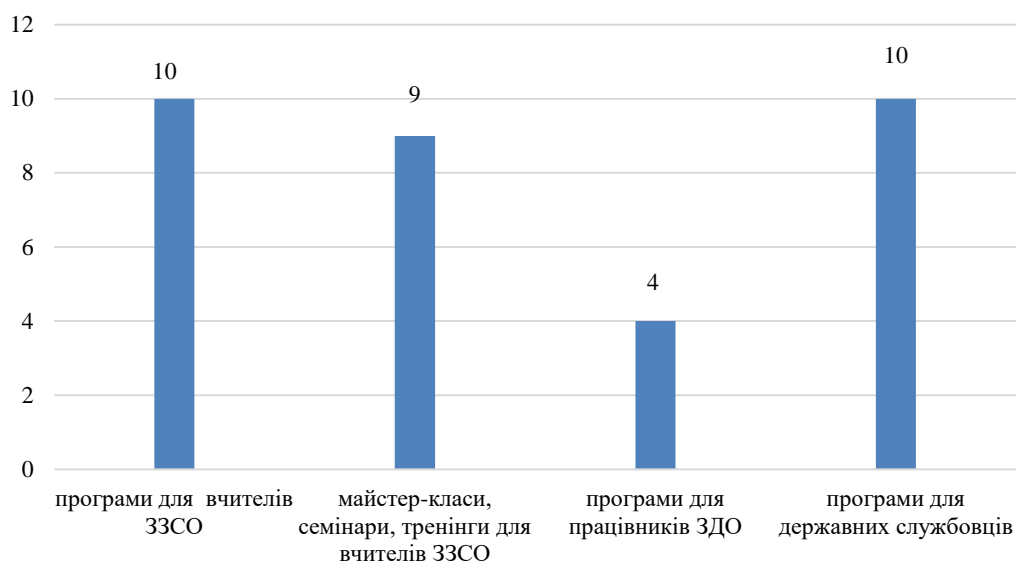

Рис.2.3 Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

Протягом 2020 року 32 викладача університету пройшли підвищення кваліфікації за короткостроковими та довгостроковими програмами та у формі науково-педагогічного стажування.

Перший досвід роботи в дистанційному режимі дозволяє зробити висновок – такий формат роботи в сучасних умовах стає більш актуальним. Подальший розвиток освітнього майданчика ЦПКПО сприятиме вдосконаленню професійних компетентностей слухачів різних категорій.

Діяльність Маріупольського державного університету спрямована на забезпечення доступу до якісної довузівської освіти та різних освітньо-професійних програм, програм післядипломної освіти та підвищення кваліфікації, дозволяє вчасно реагувати на вимоги часу та суспільні потреби і реалізовувати прагнення та потреби особистості XXI століття.

Рис.2.4. Програми підвищення кваліфікації у МДУ

Отже, у звітний період університетом реалізовано комплекс заходів щодо розширення та вдосконалення номенклатури спеціальностей, підтвердження відповідності рівня підготовки фахівців державним вимогам.

2.2. Формування контингенту студентів

Конкуренція на ринку освітніх послуг, демографічні тенденції та нові виклики сьогодення впливають на формування контингенту вмотивованих, націлених на поглиблене навчання студентів та зобов'язують переглянути традиційну модель профорієнтаційної роботи та впроваджувати інноваційні підходи.

Важливим в цьому напрямку є діяльність Центру довузівської підготовки та роботи з іноземними студентами була зосереджена на трьох напрямках:

- робота з абітурієнтами (громадяни України);
- робота з іноземними слухачами підготовчого відділення;
- робота факультативів.

Підготовка абітурієнтів до зовнішнього незалежного оцінювання за такими предметами:

- історія України;
- математика;
- біологія;
- хімія;
- українська мова та література;
- англійська мова;
- німецька мова;
- французька мова;

Факультативи з іноземних мов (індивідуальні, парні, міні-групи).

Англійська мова для ОС «Бакалавр» для підготовки до ЗНО на ОС «Магістр».

Англійська мова для школярів.

Підготовче відділення для іноземних громадян.

За результатами вступної кампанії 2020 року з 356 абітурієнтів Центру до МДУ вступили 67 осіб, з них 20 – на бюджет, 47 – на навчання за контрактом.

Усього у 2019-2020 навчальному році у Центрі довузівської підготовки навчалося 426 слухачів, а саме:

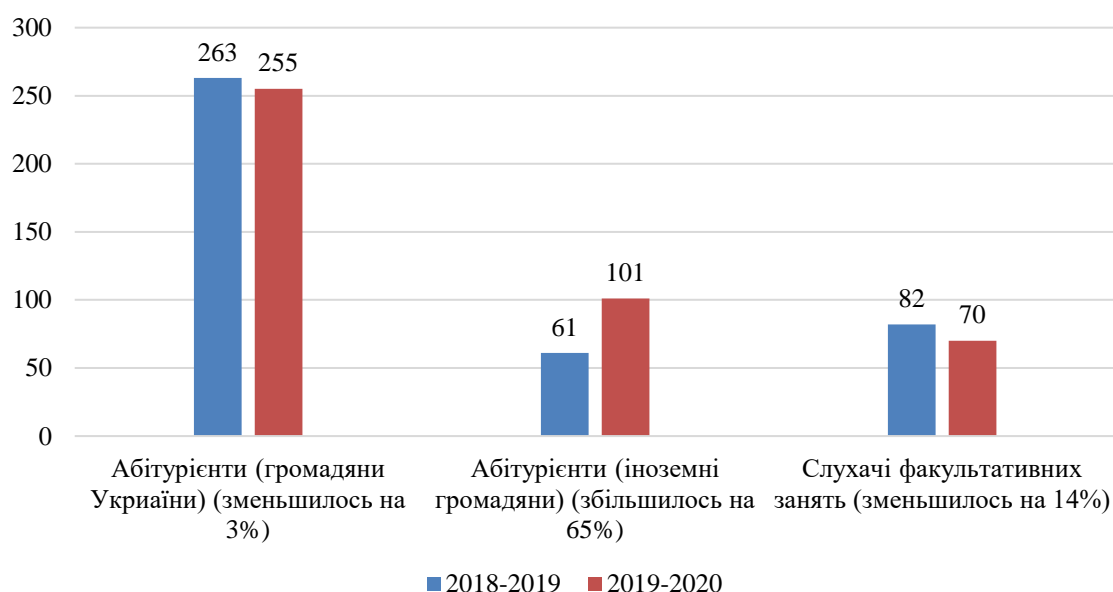
- абітурієнтів (громадяни України) – 255;
- абітурієнтів (іноземні громадяни) – 101;
- слухачів факультативних занять – 70.

На грудень 2020 р. у Центрі навчається 147 осіб, з них:

- абітурієнтів (громадяни України) – 59;
- абітурієнтів (іноземні громадяни) – 62;
- слухачів факультативних занять – 26.

У порівнянні з минулим роком кількість абітурієнтів збільшилася на 10%. Деякі завдання так і не вдалося реалізувати, але на це були об'єктивні причини і перш за все це запровадження карантину. Але навіть у період карантину були відкриті:

- інтенсивні дистанційні курси з української мови та літератури;
- ІТ-освіта, курси з програмування;
- заняття з йоги (з урахуванням карантинних обмежень).

Рис. 2.5. Динаміка кількості слухачів Центру довузівської підготовки та роботи з іноземними студентами МДУ

Профорієнтаційна робота та результати вступної кампанії 2020 р.

Підготовка до вступної кампанії у Маріупольському державному університеті розпочалася із затвердження Плану профорієнтаційної роботи МДУ на 2019-2020 н.р. (Наказ МДУ №371 від 28.10.2019 р.), головною метою якого було посилення конкурентноспроможності університету.

Відповідно до Плану та внесених у зв'язку з пандемією корективів було реалізовано різноформатні заходи, здебільшого в онлайн форматі. У березні 2020 року приймальна комісія відповідно до складеного графіка організувала низку онлайн зустрічей на факультетах за темою «Вступ до магістратури – 2020» з випускниками бакалаврату з метою роз'яснення правил вступу на магістерські освітньо-професійні програми, процесу реєстрації на ЗНО, термінів реєстрації електронного кабінету, особливостей складання єдиного вступного іспиту й єдиного фахового вступного випробування, а також складання вступних випробувань на базі університету, подання документів та інше. Надано вичерпну інформацію щодо шляхів ознайомлення зі змістом програм вступних випробувань. Також було повідомлено про можливості проходження підготовчих курсів з іноземної мови.

У червні 2020 р. приймальною комісією МДУ проведено онлайн-конференцію для абітурієнтів та їхніх батьків «МДУ про вступ». Зустріч пройшла на платформі Zoom за участю керівництва та представників факультетів МДУ. Зустріч відкрив проректор із міжнародних зв'язків, професор Микола Трофименко. Абітурієнтам та їх батькам було повідомлено про нововведення вступної кампанії 2020 року та в якому форматі вона проходитиме.

Для ознайомлення вступників зі всіма освітньо-професійними програмами кафедрами було підготовлено кваліфікаційні характеристики спеціальностей за різними освітніми ступенями, які містили інформацію щодо унікальності програми, кваліфікації, вимог до вступу, переліку дисциплін фахової підготовки, видів практичної підготовки та сфери працевлаштування випускників. Розроблений матеріал був розміщений на інформаційних стендах приймальної комісії та на сайті МДУ у вкладці «Абітурієнту» (<http://mdu.in.ua/index/bakalavr/0-261>).

Для більш зручного ознайомлення абітурієнтів з вимогами вступу були розроблені презентації Правил прийому на 1 курс та ОС Магістр із зазначенням основних термінів та нововведень вступної кампанії 2020 р.

Доведення актуальної інформації для вступників з тимчасово окупованої території про можливості здобуття вищої освіти відбувалося через оновлення даних про діяльність МДУ та освітніх центрів «Донбас-Україна», «Крим-Україна» на сторінці Центру у Facebook та залучення діючих студентів, які вступили за спрощеною процедурою для популяризації української освіти в МДУ.

Фахівці з профорієнтації (Ткаченко К.І., Глинянська Ю.М.) щоденно відповідали на електронні листи від вступників, надавали консультації та роз'яснення за телефоном.

Суттєвим для подальшого формування вмотивованого контингенту здобувачів вищої освіти МДУ стала розробка Стратегії залучення абітурієнтів на 2021 – 2023 роки, яка була затверджена на засіданні Вченої радою та введена в дію наказом МДУ №304 від 30.11.2020 р.

Змістом стратегії стали завдання з ефективного використання наявних ресурсів для досягнення основної мети, визначення відповідальних за заходи, для реалізації стратегічних цілей та виконання поточних завдань, сформовані індикатори та показники, на основі яких можна перевірити виконання стратегічних цілей.

Відповідно до закладених в Стратегії завдань вже розпочато роботу відділом інформації та зв'язків з громадськістю над створенням серії ознайомчих відеороликів для потенційних вступників та рекламних матеріалів за участю першокурсників щодо свідомого вибору МДУ, приймальною комісією наповнюється контент створених сторінок «Вступник МДУ» у соціальних мережах (зокрема Facebook, Instagram) та інше.

Таким чином, проведена профорієнтаційна робота сприяла інформуванню випускників шкіл про переваги навчання в МДУ та стала результатом набору у 2020 р.

Вступна кампанія 2020 р. проходила відповідно Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Україні, Правил прийому до МДУ (Наказ №426 від 26.12.2020 р.) та інших чинних нормативно-правових актів та положень.

Традиційно вступна кампанія мала ряд особливостей для вступу на різні рівні вищої освіти.

На освітній ступень Бакалавр:

1. Конкурсний бал для вступу на основі повної загальної середньої освіти для спеціальностей галузей знань 08 «Право», 28 «Публічне управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини» становив не менше ніж 140 балів.

2. Конкурсний бал для участі у конкурсі на місця державного замовлення на всі інші спеціальності становив 125 балів.

3. Вступ на базі молодшого спеціаліста на всі спеціальності передбачав наявність сертифікату ЗНО з української мови та літератури (для спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент» додаткове ЗНО з математики або історії України).

На освітній ступень Магістр:

1. Вступ на базі диплома бакалавра на всі спеціальності МДУ, крім галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», передбачав складання Єдиного вступного іспиту з іноземної мови.

2. Подання заяв для вступу в магістратуру здійснювався через електронний кабінет.

У зв'язку з пандемією строки вступної кампанії було зсунуто на один місяць та розпочато з 1 серпня 2020 р.

Набір на навчання у 2020 р. здійснювався за освітніми програмами у межах ліцензованих спеціальностей.

Кількість поданих заяв у 2020 році на 1 курс освітнього ступеня «Бакалавр» склала 2092 особи (у 2019 році – 2342 осіб), з них:

- денна форма навчання – 1702 заяв,
- заочна форма навчання – 390 заяв.

У літню вступну кампанію до Маріупольського державного університету для участі у конкурсі були подані заяви з різних областей України. До традиційних областей (Донецька, Луганська, Запорізька, Дніпропетровська, Київська, Херсонська, Харківська, Житомирська, Одеська, Волинська, Чернігівська, Полтавська, Хмельницька) додалися Вінницька, Черкаська, Сумська, Кіровоградська.

Рис.2.6 Перелік спеціальностей, на які подано найбільшу кількість заяв

Незважаючи на складну ситуацію, що виникла в результаті пандемії коронавірусу показник загальноуніверситетського конкурсу в 2020 році залишився майже такий як у попередньому році та становив 7 осіб на одне

бюджетне місце (у 2019 році – 7,3). Однак середній прохідний бал на навчання за освітнім ступенем бакалавра у порівнянні з минулим роком знизився та склав 161,6 (у 2019 році – 178,1).

Вступників з найвищими прохідними балами (понад 190 б.) було зараховано на різні освітні програми, а саме: 061 Журналістика, 125 Кібербезпека, 032 Історія та археологія, 035 Філологія та інші. Кількість таких вступників в 2020 р. склала близько 20 осіб.

Для підтримки вступників з тимчасово непідконтрольної території в 2020 році державою було введено квоту-2 (20%) від загальної кількості бюджетних місць, за якою до Маріупольського державного університету було зараховано 33 заявника освітнього центру «Донбас- Україна».

Спільно із Комунальним закладом «Маріупольська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №52 Маріупольської міської ради Донецької області» на базі приймальної комісії МДУ у період з 09 червня до 23 жовтня 2020 року традиційно працював освітній центр «Донбас-Україна» та розпочав в цьому році свою роботу освітній центр «Крим-України».

У 2020 році до освітнього центру «Донбас-Україна» звернулось 144 особи з тимчасово непідконтрольної території (у 2019 році – 185), з них 95 осіб стали студентами МДУ (у 2019 році – 125 осіб). Зниження кількості вступників цього року пов'язано з відкриттям освітніх центрів не тільки у переміщених ЗВО чи у регіонах, що постраждали від військової агресії, але й у всіх ЗВО України.

У 2020 році МДУ став не тільки найпопулярнішим закладом вищої освіти м. Маріуполь серед молоді з тимчасово окупованої території, але й увійшов у п'ятірку закладів вищої освіти України за кількістю зарахованих через освітній центр «Донбас-Україна».

НАЙБІЛЬШ ПОПУЛЯРНІ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ З ТОТ ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТІ

ОСВІТНІ ЦЕНТРИ «ДОНБАС-УКРАЇНА»

- Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля – 180 осіб
- Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» – 141 особа
- Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – 118 осіб
- Маріупольський державний університет – 93 особи
- Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» – 92 особи
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка – 29 осіб

- 01* Право – 184
- 02* Медицина – 144
- 03* Менеджмент – 131
- 04* Комп'ютерні науки – 127
- 05* Економіка – 116

Після проведення вступної кампанії 2020 р. реалізовано спільний проєкт з громадською організацією «Фонд «Відкрита політика», в межах якого вступники освітнього центру «Донбас-Україна» поділилися власними історіями успішного вступу до МДУ. Підготовлені відеоматеріали з історіями успіху вступників розміщено на сторінках освітнього центру «Донбас-Україна» МДУ у соціальній мережі Facebook та на платформі YouTube приймальної комісії МДУ.

Відповідно до наказу МОН України від 04.11.2020 р. №1369 Маріупольський державний університет, в особі керівника освітніх центрів «Донбас-Україна» та «Крим-Україна» Кудлая В.О., бере участь у розробці пілотного проєкту щодо впровадження дистанційних підготовчих курсів для слухачів з тимчасово окупованих територій, з метою реінтеграції громадян України, які отримали повну середню загальну освіту на тимчасово непідконтрольних територіях України у період з квітня 2014 р. по теперішній час в освітній простір України.

Аналізуючи літню вступну кампанію традиційно вступниками були обрані такі спеціальності 081 «Право» (60 зарахованих), 012 «Дошкільна освіта» (35 зарахованих), 053 «Психологія» (33 зарахованих), 061 «Журналістика» (31 зарахованих), 014.021 Англійська мова та література (24 зарахованих).

Приїом та зарахування іноземців та осіб без громадянства на навчання на відповідному рівні вищої освіти здійснюється за результатами вступних випробувань та на підставі академічних прав на продовження навчання, що надаються документом про здобутий рівень освіти в країні його походження.

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 12.10.2020 р. № 1265 «Про затвердження Змін до Порядку організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 жовтня 2020 року №1058/35341 в цьому році було подовжено терміни прийому документів до 15 грудня 2020 року (традиційно – до 01 листопада). За результатами набору студентами МДУ стали мешканці таких країн, як: Азербайджан, Гвінея, Гана, Камерун, Ліберія, Нігерія, Туркменістан. Привабливими для іноземців стали освітньо-професійні програми «Середня освіта. Англійська мова та література (11 осіб), «Системний аналіз» (5 осіб), «Філологія. Мова та література (англійська)», «Філологія. Мова та література (німецька)» – по 3 особи, «Міжнародна економіка» – 2 особи. Усього до МДУ вступило 37 іноземців.

За результатами вступу студентами 1 курсу у 2020 році стали 512 осіб (246 – бюджет, 266 – контракт).

Протягом літа здійснювався набір на старші курси з нормативним строком навчання. Так за результатами сертифікатів зовнішнього незалежного та вступних іспитів на 2 курс на основі диплома молодшого спеціаліста було зараховано 27

осіб (2 – денна форма, 25 – заочна форма), на 3 курс – 21 особа (8– денна форма, 13 – заочна форма). Для здобуття другої вищої освіти було прийнято 40 осіб, для здійснення паралельного навчання в МДУ зараховано 5 осіб. Під час вступної кампанії 2020 року також здійснювалися переведення з інших закладів вищої освіти до МДУ та поновлення до складу студентів. За результатами роботи приймальної комісії кількість таких осіб склала – 39.

У 2020 році прийом студентів на освітній ступінь «Магістр» здійснювався за 33 освітньо-професійними програмами 25 спеціальністю. Для участі у конкурсному відборі вступниками було подано 465 заяв (у 2019 році – 548 заяв). Зниження кількості заяв обумовлено загальною тенденцією серед випускників-бакалаврів не продовжувати навчання на наступному освітньому рівні, оскільки диплом бакалавра дає право працювати за фахом.

Необхідною умовою для вступу до магістратури у 2020 році за всіма спеціальностями МДУ (крім спеціальностей галузі знань – 1 Освіта/Педагогіка) було складання єдиного вступного іспиту з іноземної мови, що передбачало використання організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання.

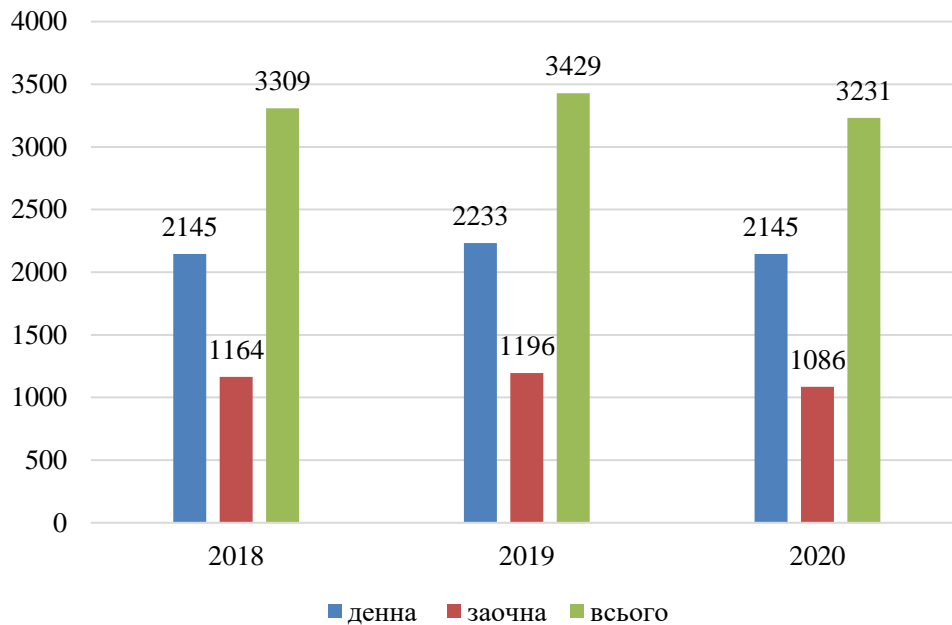
За результатами проходження Єдиного вступного іспиту з іноземної мови та Єдиного фахового вступного випробування зі 314 зареєстрованих успішно склали тестування 208 абітурієнтів, з яких 119 осіб були зараховані до МДУ.

У 2020 році кількість місць державного замовлення для підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістр в МДУ склало 63 місця (у 2019 році – 103 місця). За результатами вступної кампанії до магістратури вступило 294 студентів (в 2019 р. – 357 студентів).

Прийом в аспірантуру відбувався за шістьма освітньо-науковими програмами, за якими було зараховано 8 осіб, по 1 здобувачу було прийнято в докторантуру на спеціальності 032 Історія та археологія, 292 Міжнародні економічні відносини.

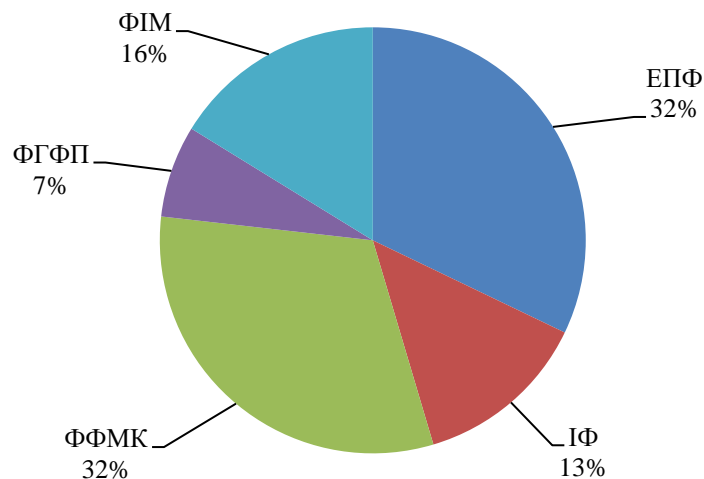
Отже, за період вступної кампанії в Маріупольський державний університет за всіма рівнями освіти у 2020 році було зараховано на навчання 948 осіб, а саме, на: ОС «Бакалавр» 1 курс – 512 осіб (з них 29 іноземних громадян); ОС «Бакалавр» старші курси – 132 особи; ОС «Магістр» – 294 осіб (з них 8 іноземних громадян); освітньо-науковий рівень – 10 осіб.

Станом на 1 грудня 2020 р. контингент здобувачів вищої освіти університету становить 3268 (в т.ч. аспірантів), з них на денній формі навчаються 2263 (1105 – бюджет; 1058 – контракт), на заочній – 1105 (111 – бюджет, 994 – контракт). Порівнюючи показники минулих років, слід зазначити, що загальна кількість студентів залишилась майже незмінною (Рис. 2.7., Таблиця 2.5.).

Рис. 2.7. Динаміка руху контингенту студентів у 2018-2020 рр.

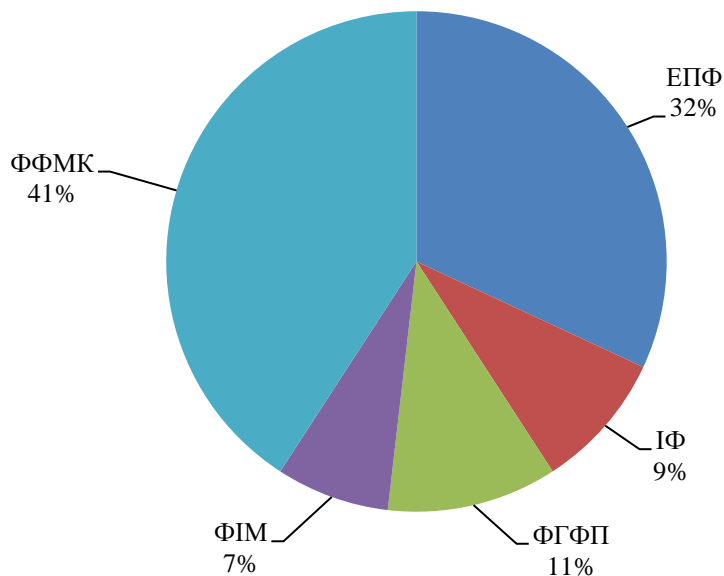
Розподіл студентів за факультетами Університету наведено на Рис.2.8. Слід зазначити, що переважна більшість студентів навчається на економіко-правовому факультеті (ЕПФ) та факультеті філології та масових комунікацій (ФФМК) – по 32% відповідно. Майже однаковим є контингент студентів факультету іноземних мов (ФІМ) – 16%, історичного факультету (ІФ) – 13%, найменшим є контингент студентів факультету грецької філології та перекладу (ФГФП) – 7%.

Рис. 2.8. Розподіл студентів за факультетами Маріупольського державного університету

Заслужують пильної уваги й аналізу показники відрахування студентів упродовж року. Протягом 2019-2020 навч. р. було відраховано 191 студент, серед яких 117 студентів (38 бюджет / 79 контракт) денної форми навчання та 74

студенти (6 бюджет / 68 контракт) заочної форми навчання. У розрізі факультетів інформація про кількість відрахованих подана на Рис. 2.9.

Рис 2.9. Інформація про кількість відрахованих у розрізі факультетів

Основні причини відрахування студентів: невиконання навчального плану, невиконання умов договору, за власним бажанням.

Таким чином, слід зазначити, що і в умовах карантинних обмежень в університеті успішно реалізовувались заходи щодо формування контингенту здобувачів освіти, проводились профорієнтаційні та роз'яснювальні заходи, курси довузівської підготовки та післядипломної освіти, підготовчі курси для вступу на магістерські програми.

Таблиця 2.5.

Контингент студентів Маріупольського державного університету

Факультет	Громадяни України	Іноземні громадяни	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
			Бакалавр		Магістр		Усього		Бакалавр		Магістр		Усього	
			держ. замовл	контракт	держ. замовл	контракт	держ. замовл	контракт	держ. замовл	контракт	держ. замовл	контракт	держ. замовл	контракт
Економіко-правовий факультет	976	62	301	272	39	53	340	325	36	232	1	104	37	336
Історичний факультет	421	8	163	114	16	21	179	135	7	83	1	24	8	107
Факультет філології та масових комунікацій	983	31	265	247	43	29	308	276	42	242	13	133	55	375
Факультет грецької філології та перекладу	181	45	75	82	23	22	98	104	1	22	0	1	1	23
Факультет іноземних мов	407	117	140	189	26	25	166	214	7	77	2	58	9	135
Разом громадян України	2968		944	672	147	137	1091	809	93	639	17	319	110	958
Разом іноземних громадян		263		232		13		245		17		1		18
Разом по університету	3231		944	904	147	150	1091	1054	93	656	17	320	110	976

2.3. Організація і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу та якість підготовки фахівців

Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу

Підготовка фахівців у Маріупольському державному університеті відповідає вимогам Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Постановам Кабінету Міністрів України, наказам Міністерства освіти і науки України та іншим нормативним актам у галузі освіти. Університет повною мірою дотримується статутних і нормативних положень щодо діяльності закладу вищої освіти, затверджених згідно з чинним законодавством.

У 2020 році університетом продовжувалась імплементація Закону України «Про вищу освіту». Ректорат, структурні підрозділи університету розробляли нові та приводили у відповідність до Закону існуючі положення, що регулюють освітній процес в МДУ. Надання академічної автономії вимагає від університету вироблення власних підходів до організації освітнього процесу, що повинні сприяти посиленню індивідуалізації навчання, створенню умов для академічної мобільності, неформальної освіти студентів та викладачів.

Протягом звітнього періоду було розроблено, розглянуто на засіданні Науково-методичної ради та затверджено Вченою радою університету низку документів, що регламентують освітній процес, сприяють забезпеченню якості освітньої діяльності та вищої освіти:

- Положення про матеріальне заохочення науково-педагогічних , педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету за високий рівень результатів наукової роботи (наказ МДУ № 49 від 03.03.2020 р.);

- Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.);

- Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.);

- Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.);

- Положення про гаранта освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової) в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 148 від 09.07.2020 р.);

- Положення щодо політики розвитку soft skills в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 247 від 01.10.2020 р.);

– Положення про порядок підвищення кваліфікації працівників закладів освіти, підприємств, установ, організацій на базі Маріупольського державного університету (наказ МДУ № 330 від 30.12.2020 р.).

Крім того, у процесі імплементації Законів України «Про освіту» і «Про вищу освіту», апробації деяких положень було виявлено необхідність внесення змін до них. Так, у 2020 році було розроблено або внесено зміни до таких документів:

– Тимчасове положення про щорічне рейтингове оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів Маріупольського державного університету (наказ МДУ № 428 від 27.12.2019 р.);

– Положення про підготовку наукових, навчальних та навчально-методичних видань у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 428 від 27.12.2019 р.);

– Положення про факультет Маріупольського державного університету (наказ МДУ № 42 від 28.02.2020 р.);

– Положення про вибіркові дисципліни у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 130 від 10.06.2020 р.);

– Каталог елективних дисциплін для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями освіти із значною кількістю дисциплін, що сприяють набуттю та розширенню соціальних навичок здобувачами (наказ МДУ № 130 від 10.06.2020 р.);

– Положення про порядок видачі документів про вищу освіту державного зразка у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 275 від 30.10.2020 р.);

– Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та науково-методичних працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ (наказ МДУ № 302 від 30.11.2020 р.);

– Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах студентів Маріупольського державного університету (наказ МДУ № 302 від 30.11.2020 р.);

– Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 326 від 28.12.2020 р.);

– Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 326 від 28.12.2020 р.);

– Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.).

На сьогодні розроблено понад 60 положень, інструкцій, рекомендацій, що регулюють освітній процес в Університеті. Таким чином, усі складові освітнього процесу регулюються відповідними локальними нормативними документами МДУ,

що є виконанням вимог Закону України «Про вищу освіту» щодо автономії та самостійності закладу вищої освіти.

З метою забезпечення відкритості та прозорості освітньої діяльності нормативні документи університету проходять процедуру громадського обговорення та схвалення Науково-методичною радою та оприлюднюються на офіційному сайті Маріупольського державного університету. Удосконалення нормативної бази освітньої діяльності сприятиме подальшому розвитку системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в Маріупольському державному університеті.

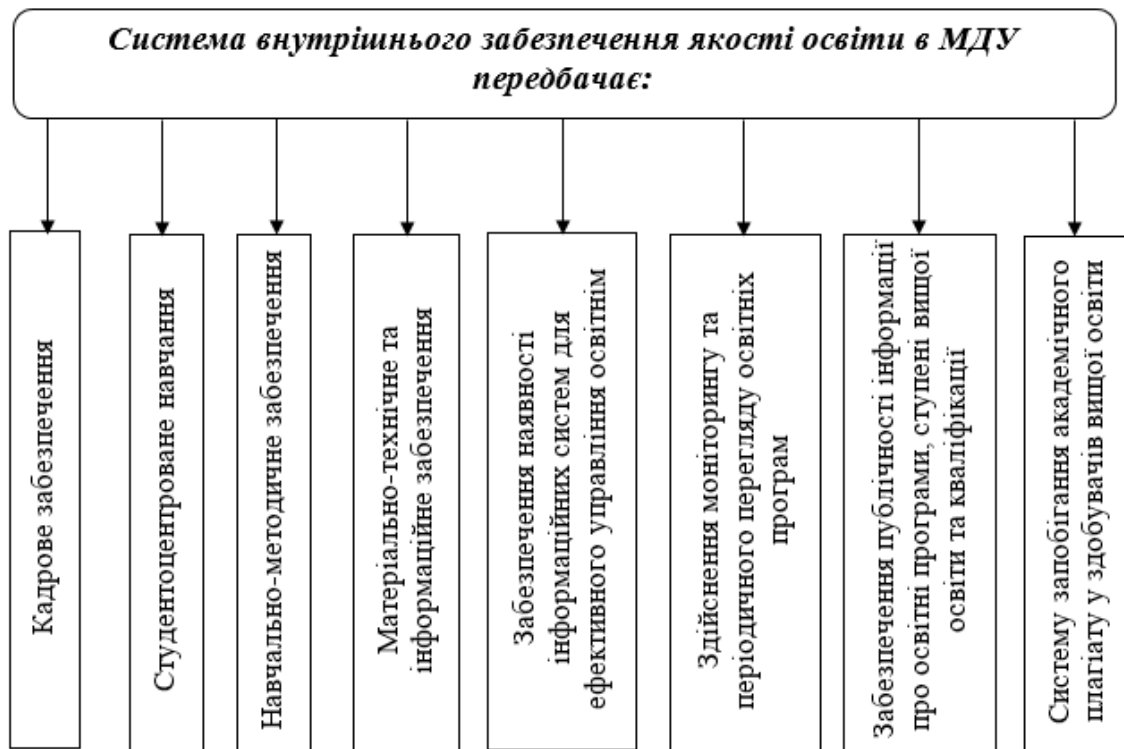
Система внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти (далі – СВЗЯО) в Маріупольському державному університеті сьогодні стоїть на шляху впевненого розвитку та вдосконалення, оскільки в сучасних реаліях необхідно швидко пристосовуватися до умов та змін, що з'являються у вищій освіті, проявляти гнучкість та вдосконалювати, змінювати існуючу в ЗВО політику із забезпечення якості освіти відповідно до вимог законодавства, потреб споживачів освітніх послуг, запитів стейкхолдерів щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців на ринку праці. СВЗЯО в МДУ має власні традиції та внутрішню культуру, базується на взаємоповазі між усіма учасниками освітнього процесу, що в свою чергу впливає на формування політики якості університету.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ передбачає такі принципи та процедури:

1. Здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
2. Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
3. Забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
4. Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
5. Забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
6. Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

7. Забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників закладів вищої освіти і здобувачів вищої освіти

Рис.2.10. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в МДУ

У звітному році СВЗЯО в МДУ розвивалась та вдосконалювалась, відповідно можна виділити основні результати такого вдосконалення:

1. Затверджені та викладені у публічному доступі наступні нормативні документи:
  - Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.);
  - Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.);
  - Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 93 від 06.04.2020 р.);
  - Положення про гаранта освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової) в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 148 від 09.07.2020 р.);
  - Положення щодо політики розвитку soft skills в Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 247 від 01.10.2020 р.).

2. Проведення опитувань студентів щодо якості вищої освіти в МДУ щорічно наприкінці навчального року (квітень-червень 2020 р.), а також опитування щодо якості викладання навчальних дисциплін II семестру 2019-2020 н. р. (результати заслухані на засіданні науково-методичної ради МДУ 02.12.2020 р.), яке проводиться щосеместрово.

3. Затвердження шаблонів анкет для роботодавців та випускників, які гарант кожної ОП може доповнювати питаннями, які стосуються специфіки конкретної ОП. Анкети знаходяться у постійному публічному доступі на сайтах кафедр МДУ. Опитування проводяться протягом навчального року.

Однією з ключових складових внутрішньої системи забезпечення якості освіти в МДУ є систематичний моніторинг та перегляд освітніх програм, на основі якого відбуваються вдосконалення освітніх програм.

Для вивчення ефективності функціонування освітньої програми в МДУ використовується наступна сукупність критеріїв, елементів та методів дослідження (Таблиця 2.6.):

Таблиця 2.6

Критерії для проведення моніторингу освітніх програм

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання
1	2	3
Контингент здобувачів вищої освіти ОП	Формування та рух контингенту	Аналіз показників: кількість вступників; кількість здобувачів певної форми та курсу навчання; кількість випускників
Структура та зміст ОП	Відповідність обсягу ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності) Дотримання в ОП структурно-логічної схеми підготовки, які у сукупності дозволяють досягти заявлених цілей, очікуваних результатів навчання та набуття компетентностей за даною ОП Відповідність змісту ОП предметній області спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною) Забезпечення можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти через вибір навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому чинним законодавством	1. Опитування (фокус групи) стосовно: – зрозумілості логіки траєкторії підготовки; – виявлення освітніх компонентів, для опанування яких відсутні попередньо сформовані компетентності; – виявлення компонентів, що містять схожі за змістом модулі; – виявлення цілей та програмних результатів навчання, що не відбивають тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, галузевий та регіональний контекст; – відповідність результатів навчання ОП стандарту вищої освіти (за наявності). 2. Аналіз отриманих результатів опитувань. 3. Потребуваність ОП: – динаміка змін контингенту; – показник працевлаштування випускників

1	2	3
Доступ до ОП	Здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності через практичну підготовку здобувачів вищої освіти	
	Забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП	
	Співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)	
	Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті	
	Наявність актуальної інформації про ОП у вільному доступі на офіційній сторінці МДУ, факультетів, кафедр	1. Перегляд інформації на сайті та її коригування за необхідності
Якість навчання та викладання на ОП	Відповідність визначених форм та методів навчання і викладання досягненню програмних результатів навчання	<p>1. Опитування, можливі фокус-групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – чи потрібний даний компонент, – чи усвідомлюють здобувачі, які компетентності сформував той чи інший освітній компонент, – як здобувачі оцінюють ступінь вдосконалення себе як майбутнього фахівця після вивчення освітнього компонента, – наскільки той чи інший освітній компонент стосується даної ОП, – чи допоміг освітній компонент отримати відповідні компетентності, практичні та сучасні навички, – чи порадив би здобувач вищої освіти даний освітній компонент іншим здобувачам та інші. <p>2. Аналіз відповідності ОП наступним індикаторам:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наявність механізму вільного вибору освітніх компонентів здобувачами вищої освіти; – доступність навчання за різними формами (денна, заочна), за допомогою технологій дистанційного навчання; – доступність отримання вищої освіти для осіб з особливими освітніми потребами; – можливість навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком;
	Відповідність визначених форм та методів навчання і викладання заявленим в ОП цілям	
	Відповідність освітніх компонентів вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи	
	Доступність та зрозумілість інформації щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів	
	Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП	
	Оновлення навчально-методичних матеріалів на основі наукових досягнень у відповідній галузі	

1	2	3
		<ul style="list-style-type: none"> — наявність вільного доступу здобувачів вищої освіти до критеріїв оцінювання результатів навчання за кожним освітнім компонентом; — наявність механізмів вільного доступу здобувачів вищої освіти до власних результатів навчання; — наявність системи оцінювання здобувачів вищої освіти більше, ніж одним екзаменатором; — наявність системи рейтингування здобувачів вищої освіти за ступенем досягнення результатів навчання; — регулярність та системність зустрічей здобувачів вищої освіти з адміністрацією ЗВО для вирішення проблемних питань; — наявність системи анкетування здобувачів вищої освіти щодо всіх аспектів освітньої діяльності; — частка здобувачів вищої освіти, залучених до опитувань; — частка ініціатив з питань підвищення якості освіти, що подані здобувачами вищої освіти.
Кадрове забезпечення ОП	<p>Відповідність викладачів навчальним дисциплінам, які вони викладають.</p> <p>Залучення роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі до організації та реалізації освітнього процесу на ОП</p> <p>Постійний професійний розвиток (підвищення кваліфікації) викладачів (на базі МДУ або у співпраці з іншими)</p>	<p>1. Перевірка на відповідність вимогам чинних Ліцензійних умов, наявність практичного досвіду роботи за фахом викладачів, що забезпечують освітній процес за даною ОП</p> <p>2. Опитування здобувачів про якість викладання навчальної дисципліни викладачем :</p> <ul style="list-style-type: none"> — рівень володіння викладачем навчальним матеріалом, — зрозумілість стилю та змісту викладання та використання новітніх методик, — відкритість та доступність викладача до спілкування, — об'єктивність, чесність та прозорість при оцінюванні викладачем знань здобувачів вищої освіти

1	2	3
Забезпеченість освітнього процесу ресурсами (навчально-методичне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення ОП)	Забезпеченість навчально-методичними матеріалами навчальних дисциплін, що сприяє досягненню визначених в ОП цілей та програмних результатів навчання.	<p>1. Наявність та доступність всіх необхідних елементів навчально-методичного забезпечення (на кафедрі, бібліотеці, Навчальному порталі МДУ), достатність бібліотечного фонду згідно Ліцензійних умов.</p> <p>2. Опитування зі сторони здобувачів щодо якості, зрозумілості, доступності навчально-методичного забезпечення відповідного освітнього компонента.</p> <p>3. Опитування серед здобувачів щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - якості забезпечення освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОП, - наявність чіткої і зрозумілої політики та процедури вирішення конфліктних ситуацій (включаючи різні форми дискримінації, сексуальні домагання, корупцію тощо), яка є доступною для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОП.
	Задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти ОП створеним МДУ освітнім середовищем	

У Маріупольському державному університеті розроблено нормативні документи, що передбачають проведення моніторингу освітніх програм. Відповідно до визначеної методики Порядок організації моніторингу включає такі складові:

- рішення Групи забезпечення спеціальності щодо проведення моніторингу;
- проведення самооцінювання ОП щодо обраного Критерію;
- анкетування здобувачів вищої освіти, випускників, керівників баз практик, роботодавців;
- складання Звіту, що містить рішення про оновлення, удосконалення ОП, її модернізацію та перепроєктування.

У 2019-2020 навчальному році групами забезпечення спеціальностей, гарантми ОП було проведено моніторинг освітніх програм, результати якого були заслухані на засіданні науково-методичної ради МДУ 13.05.2020 р. (протокол №6). Результати моніторингу стали підставою для удосконалення освітніх програм та забезпечення надання більш якісних освітніх послуг та дозволив найбільш точно задовольнити потреби сучасного ринку праці.

Відповідно за результатами проведеного моніторингу гарантми ОП були прийняті наступні рішення:

– щодо удосконалення змісту певних освітніх компонентів для повного набуття запланованих компетентностей та отримання програмних результатів навчання (відповідно така ОП не потребує перезатвердження);

– щодо перегляду змісту та структури ОП (заміні певних освітніх компонентів на інші, чіткої побудови Матриці відповідності; відповідно така ОП потребує перепроєктування та перезатвердження.

Проведення моніторингу освітніх програм є постійною щорічною процедурою, спрямованою на задоволення потреб стейкхолдерів, забезпечення якості вищої освіти в МДУ, формування висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців.

Академічна доброчесність

Нормативна база МДУ щодо академічної доброчесності складається з таких документів:

1. Етичний кодекс МДУ (наказ МДУ № 35 від 29.01.2019 р.)
2. Положення про академічну доброчесність МДУ (наказ МДУ № 203 від 29.05.2018 р.)
3. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та навчально-методичних працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ (наказ МДУ № 302 від 30.11.2020 р.);
4. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах студентів МДУ (наказ МДУ № 302 від 30.11.2020 р.).

У лютому 2020 р. до Положення про факультет МДУ було внесено зміни та включено пункти, які регулюють процедуру вирішення конфліктів на факультетах (наказ МДУ № 42 від 28.02.2020 р.).

Маріупольський державний університет виступає за дотримання принципів академічної доброчесності з метою підвищення якості освіти і наукових досліджень. Саме тому Маріупольський державний університет використовує сервіс з перевірки навчально-методичних та наукових робіт викладачів університету, наукових та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unichек. На сьогодні укладено Договір про надання послуг №70/03 від 10.03.2020 р. з ТОВ «АНТИПЛАГІАТ» до 31.12.2020 р., предметом якого є перевірка наукових робіт здобувачів вищої освіти, наукових ступенів доктора і кандидата наук та освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Усі кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти розміщуються в електронній базі МДУ; а з 2020-2021 н. р. заплановано розміщення робіт у електронному репозитарії Наукової бібліотеки МДУ.

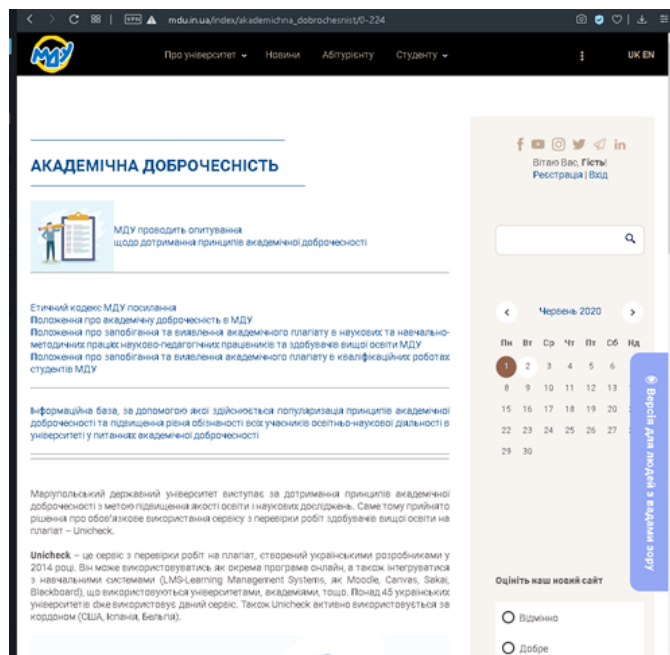
В університеті активно проводиться робота з популяризації принципів академічної доброчесності серед здобувачів та науково-педагогічних працівників. Так, за 2019-2020 навчальний рік були проведені наступні заходи (Таблиця 2.7).

Таблиця 2.7.

Заходи з популяризації принципів академічної доброчесності

Дата	Вид заходу	Назва заходу	Кількість учасників
23.01.2020	Круглий стіл	Підписання договорів про розширення співпраці між Маріупольським державним університетом і ЗМІ Маріуполя з метою підвищення якості підготовки майбутніх журналістів, що сприяє успішній реалізації міжнародного проєкту Еразмус+ DESTIN «Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність і професіоналізм»	30
26.02.2020	Науково-методичний семінар	Науково-методичний семінар з питань академічної доброчесності	36
27.02. 2020	Науково-методичний семінар	Науково-методичний семінар з науково-дослідницької діяльності НБ МДУ	23
28.02. 2020	Науково-методичний семінар (в рамках засідання студентського науково-дослідного товариства «EconoMix»	«Академічна доброчесність та боротьба з плагіатом»	15
Березень 2020	Декада студентської науки (історичний факультет)	Обговорення теми «Академічна доброчесність» на пленарному засіданні	близько 100

Також в університеті проводяться тижні академічної доброчесності; включено до робочих програм навчальних дисциплін «Основи наукових досліджень» (ОС «Бакалавр»), «Методологія та організація наукових досліджень» (ОС «Магістр»), «Методологія наукової діяльності» (доктор філософії) тему «Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагіатом». Серед заходів, які підвищують увагу до дотримання норм академічної етики і доброчесності слід виокремити: активне залучення студентів до розробки та впровадження політики й правил академічної доброчесності, що спонукає їх брати на себе відповідальність за власну поведінку; перевірка академічного плагіату в наукових роботах студентів; періодичне обговорення на різних рівнях (від академічної групи і кафедри до Вченої ради і ректорату) стану запровадження етичних академічних норм у щоденному житті університету.

Рис. 2.11. Розділ «Академічна доброчесність» на офіційній сторінці МДУ

У Маріупольському державному університеті діє комісія з питань академічної доброчесності. Заяв від здобувачів та НПП щодо випадків недотримання принципів академічної доброчесності до Комісії протягом 2020 р. не надходило, що дає можливість зазначити, що заходи щодо популяризації принципів академічної доброчесності є дієвими.

Публічність та прозорість освітнього процесу

Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації є однією із складових СВЗЯ МДУ. Публічність інформації про діяльність Університету забезпечується згідно із Законом України «Про вищу освіту», наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2015 р. №166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів».

В університеті проводиться систематичне оновлення та підтримання в актуальному стані інформації, що підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті МДУ.

Так, у 2019-2020 навчальному році навчальним відділом разом із відділом інформації та зв'язків з громадськістю були внесені зміни на офіційній сторінці МДУ:

1. У розділ «Громадське обговорення» виносяться усі важливі документи, що стосуються діяльності університету та освітнього процесу в цілому. За поточний навчальний рік на сторінці розміщено понад 45 документів (проектів положень, порядків, 33 проекти освітніх програм тощо). Для порівняння у 2018-2019 році було розміщено усього 6 документів (Рис.2.12).

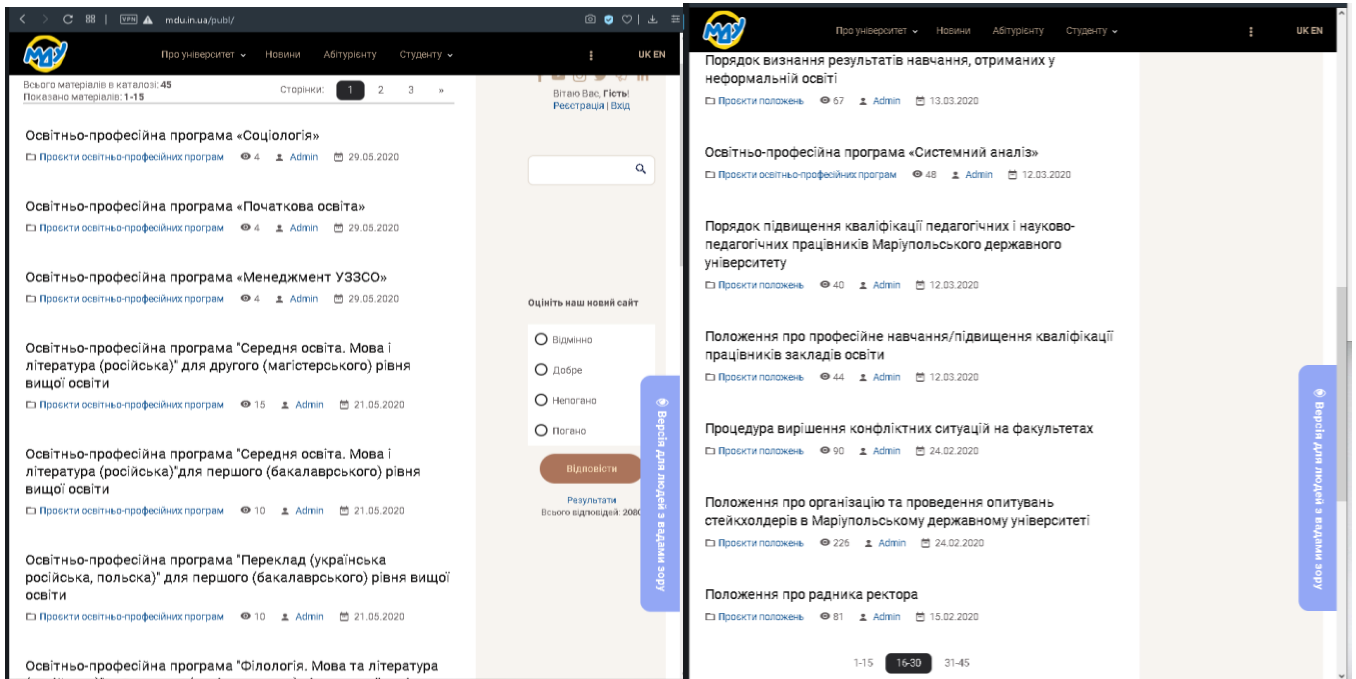

Рис.2.12. Розділ «Громадське обговорення» на офіційній сторінці МДУ

2. Для зручності був розроблений Каталог освітньо-професійних програм для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, що містить у собі посилання на ОПП за діючими навчальними роками замість переліку (Рис. 2.13).

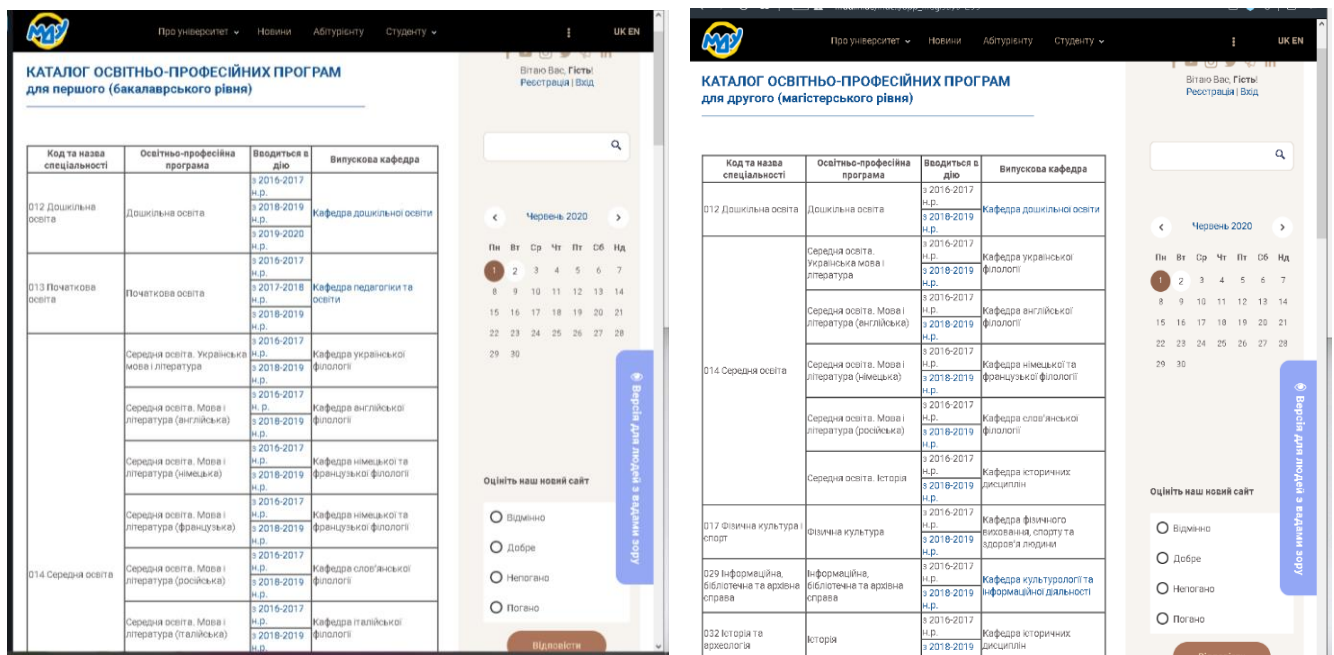
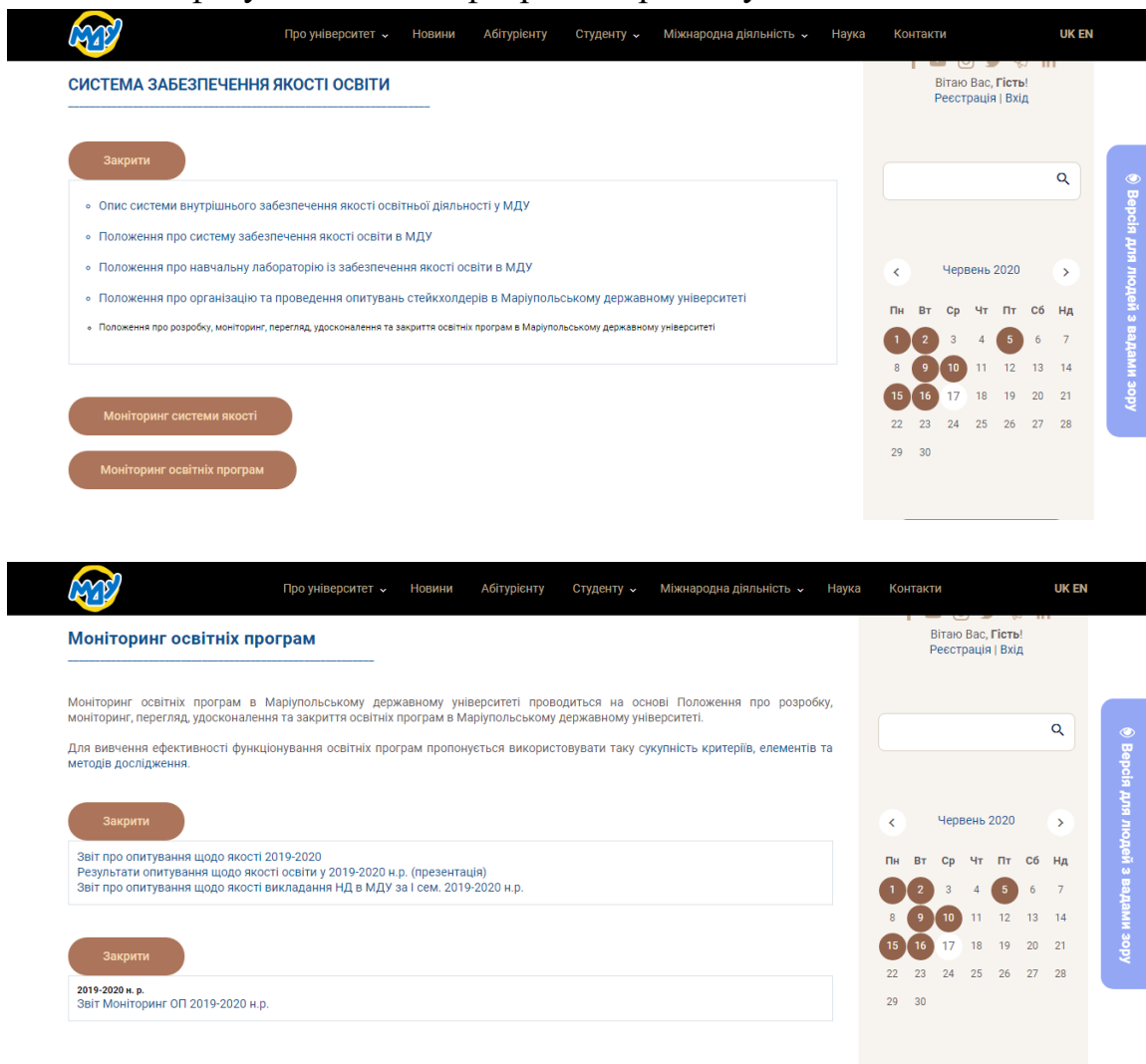

Рис.2.13. Розділ «Освітні програми» на офіційній сторінці МДУ

3. Оновлена інформація на сторінці «Академічна доброчесність»: включено розділ «Інформаційна база, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньо-наукової діяльності в університеті у питаннях академічної

доброчесності», а також розміщена Анкета щодо дотримання принципів академічної доброчесності. Переформатовано структуру подання інформації на сторінці «Система забезпечення якості освіти», на якій презентовано звіти та презентації з моніторингу якості вищої освіти в Університеті, презентації щодо моніторингу освітніх програм тощо (Рис. 2.14).

Крім того, відповідно до наказу МДУ №26 від 28.01.2020 р. «Про вдосконалення якості вищої освіти в МДУ» була оновлена структура офіційних сторінок сайтів факультетів та кафедр Університету.

Рис. 2.14. Розділ «Система забезпечення якості» на офіційній сторінці МДУ

Інформаційні системи для ефективного управління освітнім процесом

З 2019 року в університеті активно впроваджується в освітній процес автоматизована система «Деканат», що дозволяє створити і підтримувати базу даних, в якій реєструється і формується така інформація:

– структура освітнього процесу (факультети, кафедри, спеціальності, спеціалізації, освітні програми, навчальні плани, академічні групи, лекційні потоки);

- навантаження кафедр;
- відомості про всіх студентів університету (оцінки, відвідування занять, рух контингенту студентів);

У АС «Деканат» автоматизовано можна проводити облік і здійснювати управління студентським контингентом і професорсько-викладацьким складом, в системі:

- формуються навчальні /робочі навчальні плани (в т.ч. індивідуальні);
- розподіляється навантаження по кафедрам;
- готуються екзаменаційні відомості;
- формуються зведені дані про проведення і результати сесії;
- створюються відповідні звіти за допомогою АС «Конструктор звітів»;
- дані про результати іспитів автоматично вносяться в особисті справи;
- формуються дані для друку відомостей, звітів і додатків до диплому;
- імпорт даних студента з АС «Приймальна комісія»;

У звітному періоді було продовжено активне впровадження АС «Деканат» в освітній процес, на усіх факультетах використовуються форми документів, згенеровані у АС «Деканат»:

- Відомості навчального закладу про хід екзаменаційної сесії
- Відомості про рух контингенту студентів
- Відомості обліку успішності та аркуші успішності студентів
- Журнал реєстрації відомостей і аркушів успішності студентів
- Навчальна картка студента
- Академічна довідка
- Довідка про навчання
- Довідка щодо планового строку завершення навчання та отримання диплома у 2018 році
- Додатки до дипломів про вищу освіту
- Звіти про підсумки заліково-екзаменаційної сесії
- Рейтинги здобувачів вищої освіти.

Технології дистанційного навчання

Виклики сьогодення, пов'язані із складною епідеміологічною ситуацією, карантинними обмеженнями, призвели до активізації використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі.

Відповідно до Постанов КМУ в університеті були розроблені та затверджені заходи з організації освітнього процесу в умовах карантину

– Розпорядження ректора № 8 від 11.03.2020 р. щодо внесення змін до організації освітнього процесу

– «Про запровадження обмежувальних заходів для запобігання розповсюдження захворювання на коронавірус COVID-19» (наказ МДУ № 57 від 13.03.2020 р.)

– «Про внесення змін до наказу від 13.03.2020 р. №57 » Про запровадження обмежувальних заходів для запобігання розповсюдження захворювання на коронавірус COVID-19» (наказ МДУ № 61 від 18.03.2020 р.)

– «Про продовження дії наказу від 13.03.2020 р. №57 »Про запровадження обмежувальних заходів для запобігання розповсюдження захворювання на коронавірус COVID-19» зі змінами внесеними наказом від 18.03.2020 р. №61 (наказ МДУ №63 від 25.03.2020 р.)

– «Щодо продовження використання інформаційно-комунікаційних технологій» (наказ МДУ № 88 від 01.04.2020 р.)

– «Про продовження в МДУ обмежувальних заходів для запобігання розповсюдження захворювання на коронавірус COVID-19» (наказ МДУ № 106 від 23.04.2020 р.)

– «Тимчасовий порядок організації літньої заліково-екзаменаційної сесії 2019-2020 навч. р. у Маріупольському державному університеті у дистанційному режимі» (наказ МДУ № №117 від 14.05.2020 р.)

– «Тимчасовий порядок організації державної атестації за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти 2020 року випуску у дистанційному режимі у Маріупольському державному університеті» (наказ МДУ №117 від 14.05.2020 р.)

– Порядок організації освітнього процесу в умовах адаптивного карантину (наказ МДУ 27.08.2020 р. № 171 (у редакції наказу МДУ від 07.10.2020 р. №250);

– «Щодо тимчасового переходу на дистанційне навчання» (наказ МДУ № 254 від 13.10.2020 р., наказ МДУ № 282 від 10.11.2020 р.);

– Порядок організації заліково-екзаменаційних сесій 2020-2021 навч. р. за заочною формою навчання у Маріупольському державному університеті у дистанційному режимі в умовах адаптивного карантину (наказ МДУ № 254 від 13.10.2020 р.);

– Порядок організації державної атестації за другим (магістерським) рівнем вищої освіти у 2020 р. (№ 309 від 08.12.2020 р.);

– Про запровадження в МДУ обмежувальних протиепідемічних заходів на час дії карантину (наказ МДУ № 325 від 28.12.2020 р.);

– Порядок організації заліково-екзаменаційної сесії у I семестрі 2020-2021 навч. р. за денною формою навчання у Маріупольському державному

університеті у дистанційному режимі в умовах карантину (наказ МДУ № 325 від 28.12.2020 р.).

Навчальні заняття, практична підготовка за денною та заочною формами навчання, починаючи з березня 2020 р, проходили в дистанційному режимі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема технологій дистанційного навчання з використанням Навчального порталу МДУ, Office 365 (Teams, електронна пошта), Zoom, Class Room, соціальних мереж, мобільних додатків тощо. Жодна навчальна дисципліна, запланована на II семестр 2019-2020 навч. р., не була перенесена на 2020-2021 навч. р. через неможливість її виконання в дистанційному режимі.

Загальноуніверситетською платформою дистанційного навчання є Навчальний портал МДУ «Moodle – МДУ», що вже декілька років активно використовується в освітньому процесі. Навчальний портал МДУ пропонує користувачам комфортну навігацію, сучасні засоби комунікації, корисні інформери та посилання. Інтерфейс сайту підтримує 6 мов: українська, англійська, французька, новогрецька, італійська, російська.

Ще до запровадження дистанційного режиму навчання на Навчальному порталі у період зимової екзаменаційної сесії 2019-2020 н.р. було вперше проведено семестрові екзамени для нормативних навчальних дисциплін з використанням Навчального порталу МДУ. Для цього було розроблено та реалізовано окремий розділ «Семестровий контроль», у якому було розміщено тестові завдання.

Епідеміологічна ситуація, дистанційний режим навчання активізували використання Навчального порталу МДУ.

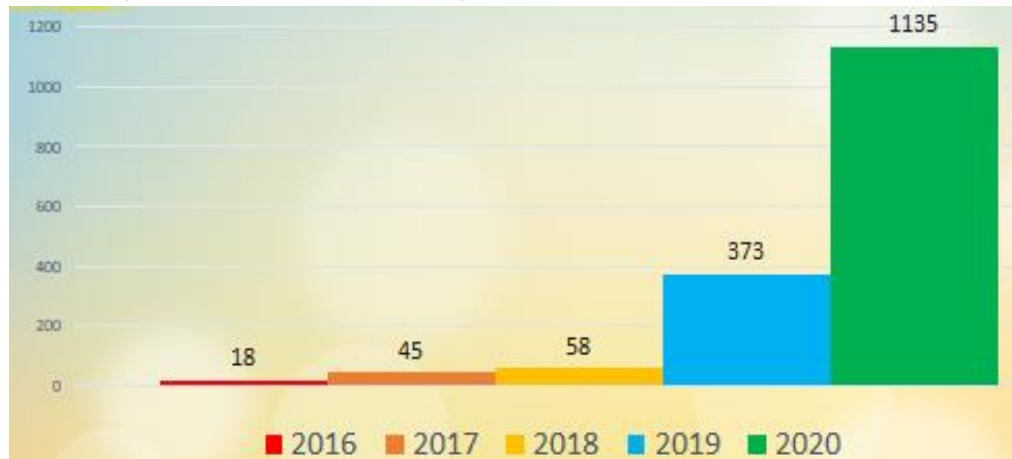
Станом на кінець 2020 року середньомісячна відвідуваність «Навчального порталу МДУ» зросла, про що свідчить статистика переглядів сторінок сайту, кількість яких у поточному році досягла близько 27 тис. (Рис.2.15).

Рис 2.15. Відвідуваність сторінок Навчального порталу студентами та викладачами МДУ: статистика за 2016-2020 рр.

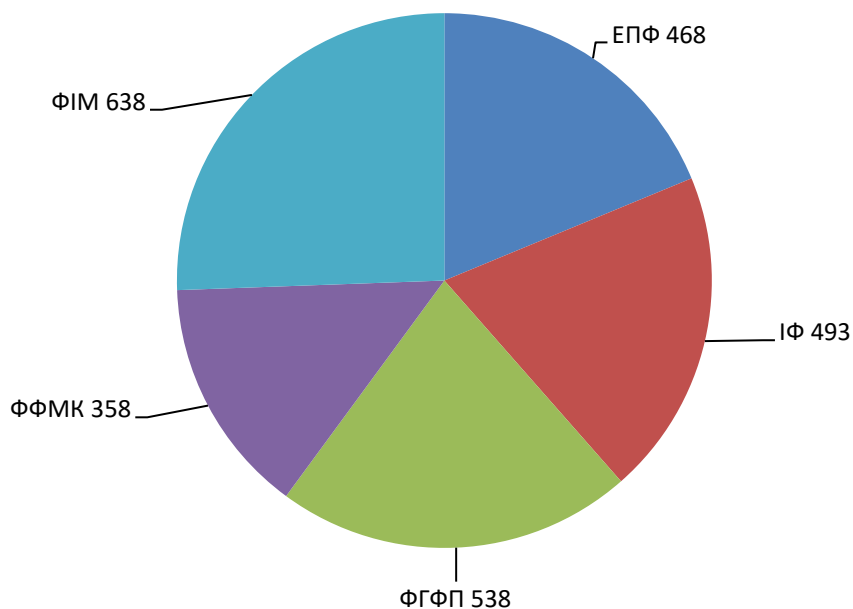
Також у порівнянні з минулим роком зросла активність зареєстрованих користувачів сайту: викладачів та здобувачів вищої освіти МДУ (Рис.2.16).

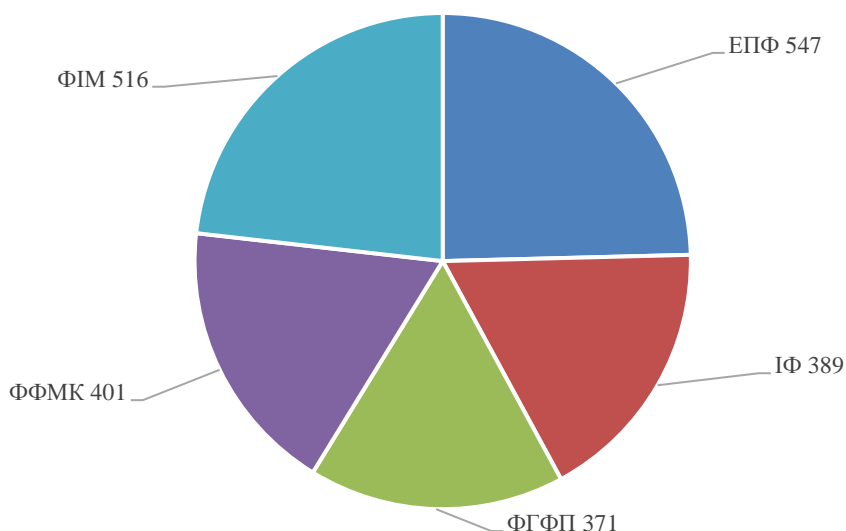
Рис 2.16. Середньоденна кількість зареєстрованих користувачів Навчального порталу статистика за 2016-2020 рр.

З початком нового навчального року облікові записи отримало 1697 користувачів. Таким чином, станом на 1 грудня 2020 р. на Навчальному порталі зареєстровано 4825 користувачів.

У 2020-2021 навчальному році в умовах адаптивного карантину на Навчальному порталі було створено 2224 сторінки навчальних дисциплін для денної та заочної форм навчання відповідно до навчальних планів освітніх програм спеціальностей (Рис.2.17, 2.18).

Рис 2.17. Кількість сторінок навчальних дисциплін у 2019-2020 навч.р.

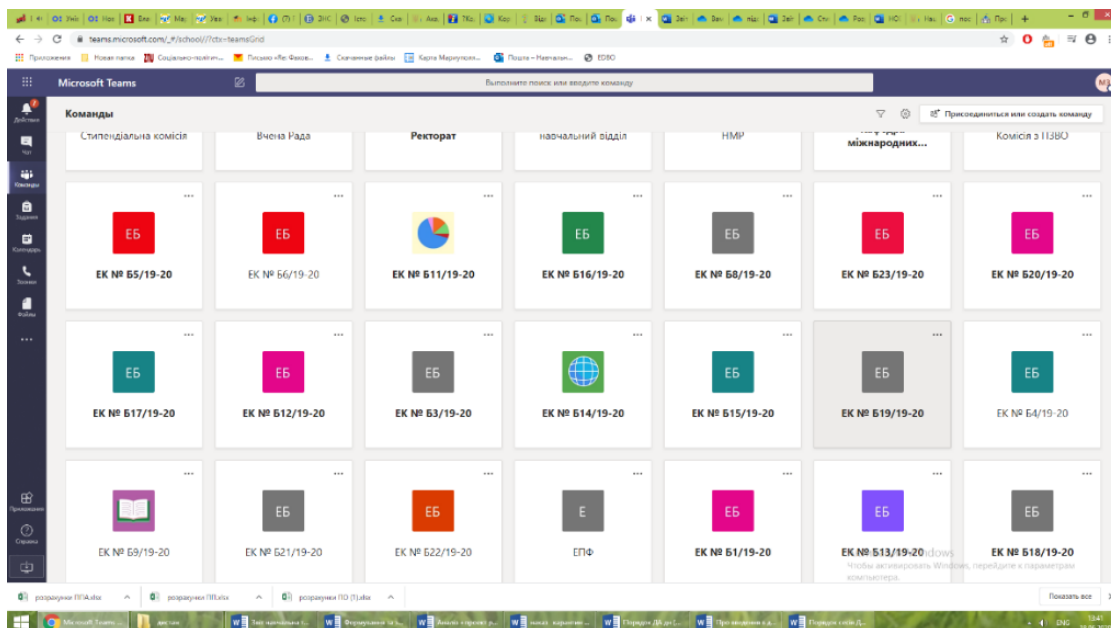
Рис 2.18. Кількість сторінок навчальних дисциплін у 2020-2021 навч.р.

Для швидкого надання інформації користувачам Навчального порталу МДУ було розроблено 2 чат-боти у месенджері Telegram: для викладачів – Moodlik_Tutor, для студентів – Moodlik. Чат-боти Навчального порталу містять пункти меню з автоматизованими відповідями на найчастіші питання студентів та викладачів. Також публікуються усі важливі новини та оголошення.

Для організації та проведення літньої заліково-екзаменаційної сесії та державної атестації були розроблені та затверджені наказом МДУ «Тимчасовий порядок організації літньої заліково-екзаменаційної сесії 2019-2020 навч. р. у Маріупольському державному університеті у дистанційному режимі» та «Тимчасовий порядок організації державної атестації за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти 2020 року випуску у дистанційному режимі у Маріупольському державному університеті».

Відповідно до «Тимчасового порядку організації літньої заліково-екзаменаційної сесії 2019-2020 навч. р. у Маріупольському державному університеті у дистанційному режимі» кафедрами університету на засіданнях кафедр були затверджені платформи для проведення екзаменів з певної навчальної дисципліни, зокрема: Навчальний портал МДУ; Zoom; Teams тощо.

Згідно із «Тимчасовим порядком організації державної атестації за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти 2020 року випуску у дистанційному режимі у Маріупольському державному університеті» було створено 23 команди на корпоративній платформі Teams (Рис. 2.19).

Рис. 2.19. Команди для організації та проведення державної атестації

Усього було проведено 85 засідань Екзаменаційних комісій за допомогою Teams, Zoom, Skype, Google Meet, письмова частина та /або тестові завдання виконувались за допомогою Навчального порталу МДУ.

Підсумкову атестацію за ОС «Магістр» у грудні 2020 р. було організовано відповідно до «Порядку проведення державної атестації за другим (магістерським) рівнем вищої освіти» у змішаному форматі.

Під час карантину в Маріупольському державному університеті проводяться опитування здобувачів вищої освіти та викладачів щодо організації освітнього процесу, підсумкового контролю у дистанційному режимі.

У 2020 р. активізувалося проведення курсів підвищення кваліфікації з використанням Навчального порталу МДУ. 14 сторінок навчальних дисциплін було створено у розділі Центру підвищення кваліфікації та післядипломної освіти. Кожному учаснику курсів підвищення кваліфікації було створено власний обліковий запис та додано до сторінки курсу.

У звітному періоді розпочато реалізацію розділу «Елективні дисципліни» для зручної навігації для студентів та викладачів: оприлюднення на Навчальному порталі МДУ каталогів вибіркових дисциплін; здійснення безпосереднього вибору здобувачем на Навчальному порталі МДУ; організація викладання вибіркових дисциплін на Навчальному порталі МДУ.

Протягом 2020 року співробітники навчальної лабораторії з розвитку дистанційного навчання та автоматизованих систем управління надавали технічну та інформаційно-консультативну допомогу щодо роботи на Навчальному порталі МДУ усім учасникам освітнього процесу.

Студентоцентроване навчання

Студентоцентроване навчання є однією з ключових складових системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ. Студентоцентроване навчання означає зміщення уваги в освітньому процесі з викладання на навчання, при чому студент стає центральною фігурою освітнього процесу, виступає повноправним суб'єктом відносин, бере на себе долю відповідальності за навчання та освітній процес в цілому. Студентоцентроване навчання в МДУ реалізується, зокрема, і через варіативну складову освітніх програм спеціальностей університету. Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти варіативна компонента освітньо-професійної програми становить не менше 60 кредитів (1800 годин); для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти – 24 кредити (720 годин), що відповідає статті 62 Закону України «Про вищу освіту» щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.

Процедура вибору студентами елективних дисциплін реалізується за допомогою Google-form, розміщених на офіційному сайті Університету, що є зручним та ефективним інструментом як для здобувачів вищої освіти, так і для представників структурних підрозділів, які займаються організацією вивчення вибіркового дисциплін.

На виконання рішень Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в університеті у 2019-2020 навчальному році було оновлено Положення про вибірково дисципліни та розширено переліки дисциплін, що передбачають набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), які включені у новий Каталог елективних дисциплін.

Моніторинг якості вищої освіти є одним з елементів студентоцентрованого навчання та передбачає, зокрема, систему оцінювання здобувачів, анкетування студентів.

Система оцінювання в Маріупольському державному університеті включає вхідний, поточний, семестровий, ректорський контроль знань, комплексні контрольні роботи та атестацію здобувачів вищої освіти, що проводяться відповідно до локальних нормативних актів: Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ, Положення про ректорський контроль знань студентів Маріупольського державного університету, Рекомендацій щодо підготовки та проведення комплексних контрольних робіт, Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної Комісії у Маріупольському державному університеті.

З метою визначення рівня якості викладання навчальних дисциплін, оцінювання залишкових знань студентів для проведення аналізу якості навчання в університеті один раз на навчальний рік проводяться ректорські контрольні роботи (далі – РКР), до участі в яких залучаються студенти 2-4 курсів першого (бакалаврського) рівня та 2-го курсу другого (магістерського) рівня денної форми навчання. У 2020 р. РКР було проведено з використанням технологій дистанційного навчання на Навчальному порталі МДУ.

Для проведення РКР з використанням Навчального порталу МДУ було створено новий розділ «Ректорська контрольна робота», де було створено 44 сторінки навчальних дисциплін (27 – за ОС Бакалавр, 17 – за ОС Магістр), було зараховано 445 студентів та 72 викладача (Таблиця 2.8).

Таблиця 2.8.

Кількість дисциплін для проведення РКР

Факультет	Кількість дисциплін	Кількість студентів
Економіко-правовий	11	130
Історичний	7	41
Грецької філології та перекладу	5	28
Іноземних мов	9	59
Філології та масових комнікацій	12	187
Усього	44	445

Для забезпечення роботи автоматизованих тестувань було додано 4862 завдання, з яких сформовано окремі банки питань для контрольних робіт.

Якість підготовки фахівців за спеціальностями характеризується показниками успішності студентів за результатами екзаменаційних сесій, державної атестації.

Рейтингове оцінювання діяльності студентів

Рейтингове оцінювання діяльності студентів регулюється

- Законом України «Про вищу освіту» (Р VI ст. 32 п.7)
- Правилами призначення академічних та соціальних стипендій в МДУ
- Порядком формування рейтингу успішності

Рейтинг успішності студентів МДУ формується з 3 складових: навчальної, наукової, соціальної. При цьому навчальна складова становить 90 % рейтингового бала.

Основними видами діяльності студентів, що включаються до рейтингу успішності, є:

- навчальна діяльність;
- наукова (науково-технічна) діяльність;
- соціальна активність (громадська, творча, спортивна діяльність).

Рейтинг успішності студентів враховується при:

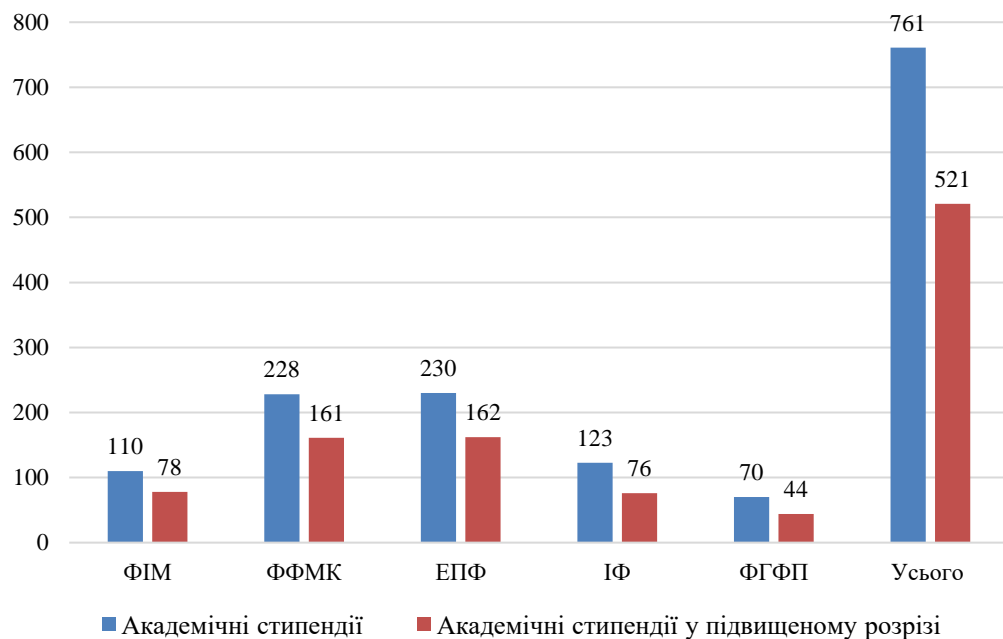
– призначенні академічних стипендій (в т.ч. іменних стипендій, стипендій, заснованих Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України);

- призначенні соціальних стипендій;
- переведенні студентів на вакантні місця державного замовлення;
- покращенні умов проживання в гуртожитку та поселенні на наступний навчальний рік;
- заохоченні, в тому числі матеріальному;
- формуванні наукового резерву та рекомендації до вступу до аспірантури;
- інших випадках, які потребують порівняння результатів діяльності студентів.

Рейтинг студентів щосеместрово оприлюднюється на офіційному сайті Університету.

За результатами рейтингового оцінювання за підсумками зимової та літньої екзаменаційної сесії 404 студенти (45 %) отримують академічну стипендію, з них 316 осіб (77%) отримують стипендію у підвищеному розмірі.

У розрізі факультетів показники призначення стипендій представлено на Рис. 2.20.

Рис.2.20. Кількість академічних стипендій (в т.ч. у підвищеному розмірі) у розрізі факультетів університету

Іменні стипендії, призначені студентам

Маріупольського державного університету у 2020 р.

У 2020 році 38 кращих студента університету отримали іменні стипендії, з них:

- 8 стипендій Президента України (Горшкова А., Кудря Н., Кучеренко А., Кушнеренко Ю., Декалюк Є., Ларіна Д., Нікітіна О., Скрибченко С.);
- стипендії Кабінету Міністрів України (Горшкова А., Рашевський С., Гнідіна В., Лучіна С.)
- стипендії Верховної ради України (Андрюшук Г., Дресвяннікова В., Новицька Є., Харачура А.);
- стипендії Маріупольської міської ради (Агаєва А., Паскевич О., Шамара Р., Шелепова Л.);
- 11 стипендій імені діячів першого українського уряду (Савран О., Терендій Н., Тімченко І., Щетиніна Д., Ларіна Д., Балджи К., Арзаманов О., Яковцова Ю., Савран О., Щетиніна Д., Гнідіна В.);
- стипендій імені М. С. Грушевського (Кусса Р., Реуцька М., Скрибченко С., Ходова Ю., Шаламова-Ковтун Д.);
- 1 стипендія імені В. М. Чорновола (Рак Т.);
- 1 стипендія Героїв Небесної сотні (Шабельник М.).

Практична підготовка

Набуття професійних компетентностей здобувачами вищої освіти МДУ, розвиток soft skills дозволяє їм відповідати вимогам, що висувуються сучасним ринком праці. У цьому важливу роль відіграє практична підготовка, оскільки певна частка здобувачів вищої освіти МДУ забезпечується першим робочим місцем вже на етапі проходження практики.

У 2020 р. МДУ проводив системну роботу зі зміцнення довгострокових двосторонніх відносин з підприємствами, установами, організаціями, що виступають потенційними роботодавцями, через розширення бази договорів про практичну підготовку здобувачів вищої освіти. Станом на грудень 2020 р. у МДУ діє 140 договорів на проведення практики здобувачів вищої освіти. Безпосередньо 54 договори було укладено в 2020 р.

Структура договорів про практичну підготовку здобувачів вищої освіти МДУ розподілена таким чином: договори з підприємствами, установами та організаціями – 59% (82), договори із закладами середньої освіти – 29% (41), договори із закладами дошкільної освіти – 12% (17).

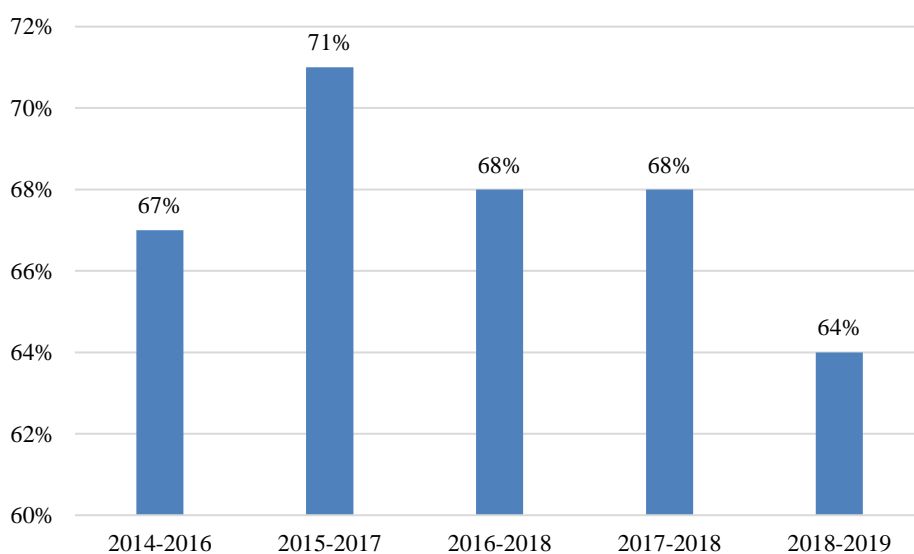
Серед договорів з підприємствами, установами, організаціями з органами виконавчої влади укладено 17 договорів; з державними та приватними підприємствами – 13; з банківськими установами – 4; з адвокатами, нотаріусами – 12; з готелями та ресторанами – 7; із засобами масової інформації – 6; з туристичними фірмами – 4; з комунальними підприємствами – 9; з громадськими організаціями – 3; з благодійними організаціями – 2; інші договори – 5.

У межах практичної підготовки здобувачів вищої освіти МДУ співпрацює з підприємствами, установами та організаціями, розташованими не лише в Донецькій області, але й в інших регіонах України.

Практична підготовка в університеті у звітному періоді була організована відповідно до епідеміологічних вимог, із забезпеченням надійної ідентифікації здобувачів, дотримання академічної доброчесності, (за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій з авторизованим доступом, відео-конференцій на платформах Teams, Zoom, Skype тощо) або на базі підприємств, установ, організацій у разі їх відповідності санітарно-епідеміологічним нормам. На 2020-2021 навч. рік перенесено та виконано в I семестрі 3 практики (ОПП «Культурологія» - Навчальна практика (екскурсійна), 2 курс, 4 кредити; ОПП «Соціологія» - Навчальна практика (навчально-ознайомча), 1 курс, 3 кредити; ОПП «Екологія» - Навчальна практика (ландшафтно-екологічна), 3 курс, 3 кредити).

Працевлаштування випускників університету

Успішне працевлаштування є показником якості вищої освіти університету. Серед випускників ОС «Магістр» 2019 р. працевлаштовано 64%. Динаміка показників працевлаштування випускників МДУ протягом 2016–2019 рр. свідчить про те, що в середньому частка працевлаштованих становить 67,6% (Рис.2.21.).

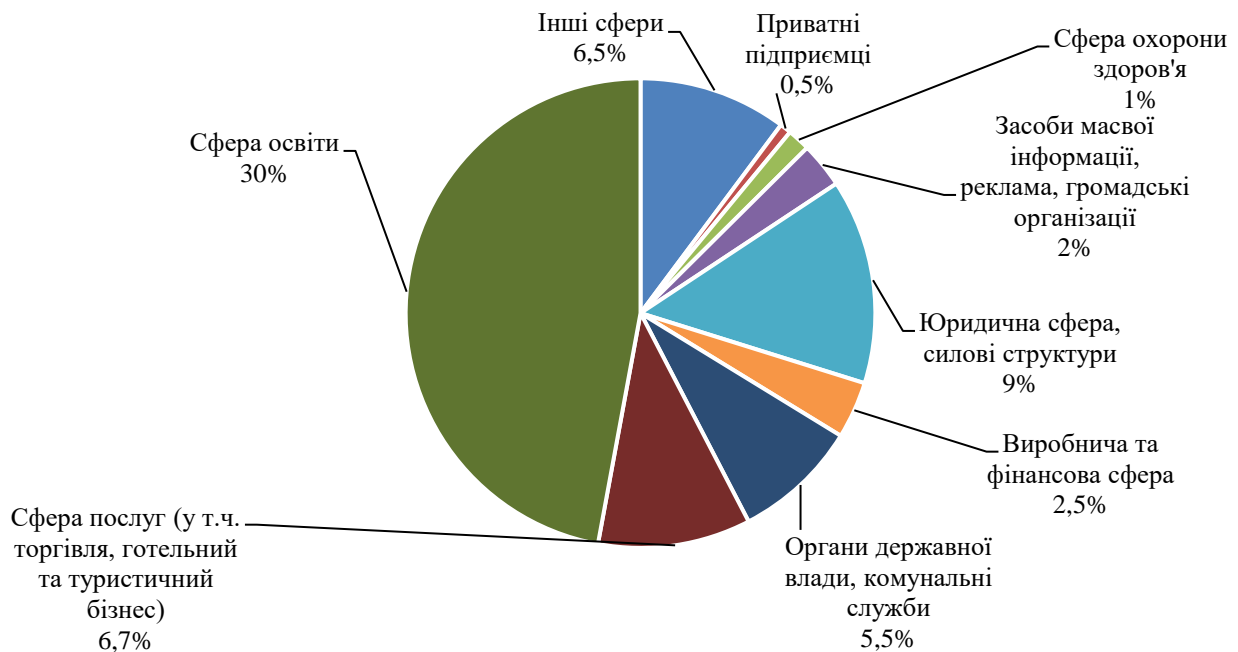
Рис. 2.21. Динаміка працевлаштування випускників МДУ ОС «Магістр» (за роками навчання)

Більшість випускників ОС «Магістр» 2019 р. працевлаштовані у сфері освіти – 30%. Зокрема, серед них 47% працевлаштовані в закладах загальної освіти, 33% – у закладах дошкільної освіти, 20% – у закладах вищої освіти. На другому місці знаходиться юридична сфера, силові структури, у якій працевлаштовано 9%

випускників. В сфері послуг, готельний і туристичний бізнес працюють 6,7% випускників (Рис.2.22).

У МДУ діє практика укладання договорів про співробітництво з підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, які містять пункт про сприяння працевлаштуванню випускників МДУ на їх базі. Серед них слід відзначити договори про співробітництво з Головним управлінням міграційної служби в Донецькій області, Донецьким управлінням кіберполіції Департаменту кіберполіції Національної поліції України, Апеляційним судом Донецької області, Прокуратурою Донецької області, Центральним об'єднаним управлінням Пенсійного фонду України у м. Маріуполі Донецької області, Інститутом вищої освіти НАПН України, Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв, Департаментом освіти Маріупольської міської ради, Громадською організацією «Фонд розвитку Маріуполя» тощо.

Рис. 2.22. Сфери працевлаштування випускників МДУ у 2020 р.

Цілеспрямована політика університету дозволила на сьогодні укласти 57 договорів про співробітництво з підприємствами, установами та організаціями.

МДУ взаємодіє з питань працевлаштування випускників з Маріупольською міською радою, Маріупольським міським центром зайнятості, Агенцією місцевої демократії в Маріуполі, Маріупольською Спілкою Молоді тощо.

У межах співробітництва з Маріупольським міським центром зайнятості протягом року відбулася низка зустрічей представників центру зі здобувачами вищої освіти випускних курсів, спрямованих на сприяння працевлаштуванню останніх.

З 1 по 5 червня 2020 р. на базі МДУ у дистанційному режимі проходила Літня профорієнтаційна практика для ліцеїстів комунального закладу «Маріупольський міський ліцей Маріупольської міської ради Донецької області», комунального закладу «Маріупольський технологічний ліцей Маріупольської міської ради Донецької області» та школярів комунального закладу «Спеціалізована школа з поглибленим вивченням окремих предметів I-III ступенів № 4 Маріупольської міської ради Донецької області». Заходи відвідали більше 300 учнів м. Маріуполя.

23 жовтня 2020 р. на базі МДУ під егідою Євросоюзу було проведено «День кар'єри», який цього року зібрав понад 500 учасників на платформі YouTube. Означений захід спрямований на інформування здобувачів вищої освіти про шляхи професійного зростання та кар'єрні можливості для молоді в європейському вимірі.

3 грудня 2020 р. на базі МДУ в онлайн-форматі було проведено зустріч з представниками філій Державної установи «Центр пробації» в Донецькій області.

Отже, результати діяльності МДУ у сфері працевлаштування випускників за 2020 р. свідчать про ефективність обраної стратегії розширення партнерських стосунків між університетом з одного боку та підприємствами, установами, організаціями м. Маріуполя - з іншого, що дозволяє забезпечувати здобувачів вищої освіти МДУ першим робочим місцем одразу після завершення університету та під час навчання на випускних курсах.

Підбиваючи підсумки, потрібно зазначити, що освітній процес в Маріупольському державному університеті здійснюється на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, він спрямований на створення умов для особистого розвитку та самореалізації, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях, на інтеграцію української освіти в європейський і світовий простір.

Результати вступної кампанії, динаміка руху контингенту студентів, студентоцентроване навчання свідчать про стабільну привабливість Маріупольського державного університету.

У 2020 р. університетом проводилася системна робота щодо імплементації Закону України «Про вищу освіту», вдосконаленню системи внутрішнього забезпечення якості освіти, її моніторингу відповідно до вимог чинного законодавства.

Завдання на 2021 рік:

1. Активізація моніторингу якості вищої освіти та освітньої діяльності за освітніми програмами спеціальностей МДУ, що включає:

– організацію внутрішньої експертизи та перегляду освітніх програм за спеціальностями університету;

– проведення опитувань здобувачів вищої освіти, викладачів, роботодавців щодо ефективної організації освітнього процесу з метою відповідності потребам здобувачів вищої освіти та запитам ринку праці;

– активне залучення здобувачів вищої освіти до процесу моніторингу та перегляду освітніх програм (проведення відкритих засідань кафедр із залученням студентів, факультетських зустрічей).

2. Розвиток системи внутрішнього забезпечення якості освіти в МДУ, що передбачає:

– використання рейтингової системи оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти МДУ з метою підвищення мотивації навчання;

– розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом, зокрема, АС «Деканат» на факультетах університету;

– популяризація принципів академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу спільно з Науковою бібліотекою МДУ, виготовлення та розповсюдження інформаційно-аналітичних матеріалів;

– продовження використання системи «Unicheck» та інших відкритих систем з метою запобігання та виявлення академічного плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, у наукових та науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників університету;

– використання іноземної мови під час викладання окремих навчальних дисциплін та підготовки і захисту кваліфікаційних робіт студентів;

– розширення застосування електронних ресурсів Навчального порталу МДУ для організації та проведення навчальних занять, контрольних заходів з автоматизованим контролем із використанням інструментів системи дистанційного навчання Moodle, для проведення вибору навчальних дисциплін;

– здійснення необхідних заходів для акредитації 5 освітньо-професійних програм за першим (бакалаврським) рівнем, 3 освітньо-наукових програм за третім (освітньо-науковим) рівнем за спеціальностями університету;

– переоформлення відомостей на право здійснення освітньої діяльності відповідно до вимог законодавства;

– аналіз та узагальнення інформації щодо відповідності стану забезпечення спеціальностей ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (кадрове, матеріально-технічне, інформаційне, навчально-методичне забезпечення).

III. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

3.1. Аналіз основних результатів наукових досліджень і проведення науково-практичних конференцій

Здійснення науково-дослідної роботи в МДУ – один з головних напрямів в університеті, якому надається пріоритет і створюються умови для ефективного розвитку. Визначається і регламентується Законами України «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про інноваційну діяльність», Статутом МДУ, наказами та інструктивними листами МОН України, рішеннями вченої ради, наукової ради, науково-методичної ради університету, нарад, семінарів, конференцій з наукових питань.

У наукових дослідженнях викладачів університету важливе місце посідають тематичні планові дослідження. Науково-дослідна робота в МДУ проводиться в рамках 4-х пріоритетних тематичних напрямів: 1. розвиток і впровадження новітніх технологій у неперервній професійній освіті; 2. правові науки; 3. світове господарство та міжнародні економічні відносини; 4. розробка та впровадження новітніх технологій соціальних комунікацій.

Відповідно до частини 3 статті 19 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», вищі навчальні заклади в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності підлягають державній атестації в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України та затвердженому постановою КМУ від 22 серпня 2018 р. № 652 «Деякі питання проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності».

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 31.07.2020 р. №994 «Про проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України» та відповідно до наказу ректора МДУ від 17.08.2019 р. № 160 «Про підготовку інформаційних матеріалів за науковими напрямами для участі у державній атестації ЗВО в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності» за Методикою оцінювання наукових напрямів закладів вищої освіти під час проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині проведення ними наукової (науково-технічної) діяльності, затвердженої наказом МОН України від 12.03.2019 р. №338, підготовлено інформаційні матеріали з оцінювання наукового потенціалу та результативності науково-дослідної роботи Маріупольського державного університету за період 2015 – 2019 років та перспективні плани розвитку на подальший п'ятирічний період (2019-2023 роки) за науковими напрямами кафедр:

– суспільні науки: кафедра права та публічного адміністрування, кафедра економіки та міжнародних економічних відносин, кафедра менеджменту, кафедра соціальних комунікацій, кафедра дошкільної освіти, кафедра практичної психології, кафедра фізичного виховання, спорту та здоров'я людини, кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики, кафедра педагогіки та освіти

– гуманітарні науки та мистецтво: кафедра грецької філології та перекладу, кафедра слов'янської філології та перекладу, кафедра теорії та практики перекладу, кафедра української філології, кафедра історичних дисциплін, кафедра культурології та інформаційної діяльності, кафедра філософії та соціології, кафедра англійської філології, кафедра англійської філології, кафедра німецької та французької філології, кафедра італійської філології;

– математичні науки та природничі науки: кафедра раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.

– технічні науки: кафедра математичних методів та системного аналізу.

У 2020 році в університеті виконувалось 22 науково-дослідних роботи (НДР), з них:

– за видом роботи: 15 фундаментальних, 7 прикладних.

– за видом фінансування: 1 НДР за рахунок бюджетних коштів (фундаментальне дослідження), 21 НДР – за рахунок власних і залучених коштів (з них 14 фундаментальних, 7 прикладних).

Закінченими у 2020 році є 5 НДР, що виконувались за власні і залучені кошти (з них 3 – фундаментальні НДР, 2 – прикладні)

Закінченими за звітний період фундаментальними НДР є:

1. «Теоретико-методологічне забезпечення та розробка інструментарію модернізаційної моделі регіонального розвитку в нових територіально-просторових умовах», державний реєстраційний № 0118U000551, науковий керівник Булатова О.В., д.е.н., проф. (власні кошти).

2. «Проблеми та перспективи розвитку національної правової системи України в умовах європейської міждержавної інтеграції», державний реєстраційний № 0116U000048, науковий керівник Годованик Є.В., д.ю.н., доц. (власні кошти).

3. «Компаративний опис мов і літератур: лінгвокультурологічний аспект», державний реєстраційний №0116U000051, науковий керівник Гусєва О.І., к.філол.н., доц. (власні кошти).

Закінченими за звітний період прикладними НДР є:

1. «Грецький лінгвокультурний простір», державний реєстраційний № 0116U000050, науковий керівник – Жарікова Ю.В., к.філол.н., доц. (власні кошти).

2. «Мовні одиниці різних рівнів сучасних германських, романських, слов'янських та новогрецької мов: когнітивний, комунікативний, порівняльний аспекти», державний реєстраційний № 0117U003194, науковий керівник – Шепітько С.В., к. філол. н, доц. (власні кошти).

Таблиця 3.1.

**Науково-дослідні теми, що розроблялися в МДУ у 2020 році
(у розрізі наукових напрямів)**

I. Науковий напрям «Суспільні науки»		
№	Фундаментальні дослідження	Термін виконання / Наук. керівник
1	2	3
1.	«Повернення та переосвоєння тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях» державний реєстраційний №0119U001312	01.2019 – 12.2021 Балабанов К.В., д.політ.н., проф., бюджетні кошти
2.	«Трансформація політичних систем країн світу в умовах глобалізації», державний реєстраційний №0119U001313	01.2019 – 12.2021 Балабанов К.В., д.політ.н., проф.
3.	«Теоретико-методологічне забезпечення та розробка інструментарію модернізаційної моделі регіонального розвитку в нових територіально-просторових умовах» державний реєстраційний №0118U000551	01.2018 – 12.2020 Булатова О.В., д.е.н., проф.
4.	«Здоров'язбережувальні та рекреаційно-оздоровчі технології в галузі фізичної культури та спорту» державний реєстраційний № 0118U003555	01.2018 – 12.2022 Осіпцов А.В., д.пед.н., доц.
5.	«Теоретико-методичні засади професійної підготовки фахівців у галузі журналістики, реклами та PR в контексті компетентнісного підходу», державний реєстраційний № 0118U003554	01.2018 – 12.2022 Іванова Т.В., д.пед.н., проф.
6.	«Проблеми та перспективи розвитку національної правової системи України в умовах європейської міждержавної інтеграції» державний реєстраційний № 0116U000048	01.2016-12.2020 Годованик Є.В., к.ю.н., доц.
7.	«Стратегія розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Приазов'я», державний реєстраційний №0120U101065	01.2020 – 12.2023 Балабаниць А.В., д.е.н., проф.
8.	«Науково-методичний супровід професійної підготовки педагогічних та керівних кадрів для Нової української школи» державний реєстраційний №0120U100343	01.2020 – 12.2022 Восютко Н.Ю., к.пед.н., доц
Прикладні дослідження		
1.	«Інноваційно-технологічні засади підготовки фахівців до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти» державний реєстраційний №0120U102548	01.2020 – 12.2024 Брежнева О.Г., д.пед.н., доц.
2.	«Психологічні аспекти проектування власного майбутнього в умовах сучасності» державний реєстраційний №0120U100272	01.2020 – 12.2024 Стуліка О.Б., к.психол.н., доц
Разом за напрямом: 10 НДР, з них 8 – фундаментальні, 2 – прикладні		

II. Науковий напрям «Гуманітарні науки та мистецтво»		
№	Фундаментальні дослідження	Термін виконання / Наук. керівник
1	2	3
1.	«Компаративний опис мов і літератур: лінгвокультурологічний аспект», державний реєстраційний №0116U000051	01.2016-12.2020 Гусєва О.І., к.філол.н., доц.
2.	«Актуальні проблеми історії України. Сучасне бачення» державний реєстраційний № 0118U003556	01.2018 – 12.2021 Романцов В.М., д.і.н., проф.
3.	«Актуальні проблеми українського літературознавства, лінгвістики та лінгводидактики», державний реєстраційний №0119U100971	01.2019 – 12.2022 Мельничук І.В., к.філол.н, доц.
4.	«Розвиток італійської мови, літератури та культури в історичній та сучасній площині» державний реєстраційний №0119U001311	01.2019 – 12.2023 Трифорова Г.В., к.н. із соц. комунікацій, доц.
5.	«Лексико-граматичні одиниці різноструктурних мов: зародження, функціонування та реалізація у мові та мовленні» державний реєстраційний №0119U001311	01.2019 – 12.2023 Гутнікова А.В., к.філол.н., доц.
6.	«Культурологія в системі соціально-гуманітарного знання» державний реєстраційний №0119U001316	01.2019 – 12.2022 Сабадаш Ю.С., доктор культурології, проф.
Прикладні дослідження		
1	«Грецький лінгвокультурний простір» державний реєстраційний № 0116U000050	01.2016-12.2020 Жарікова Ю.В., к.філол.н., доц.
2	«Мовні одиниці різних рівнів сучасних германських, романських, слов'янських та новогрецької мов: когнітивний, комунікативний, порівняльний аспекти» державний реєстраційний № 0117U003194	05.2017-12.2020 Шепітько С.В., к. філол. н, доц.
3	«Зміст філологічної освіти в системі професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів», державний реєстраційний № 0118U003553	01.2018 – 12.2021 Федорова Ю.Г., к.філол.н., доц.
4	«Фахова підготовка в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи в умовах реалізації стратегії сталого розвитку українського суспільства» державний реєстраційний №0119U001315	01.2019 – 12.2022 Янковський С.В., к.філос.н., доц.
Разом за напрямом: 10 НДР, з них 6 – фундаментальні, 4 – прикладні		
III. Науковий напрям «Математичні науки та природничі науки»		
№	Фундаментальні дослідження	Термін виконання / Наук. керівник
1	«Формування механізму забезпечення безпеки екосистем в умовах сталого розвитку» державний реєстраційний №0120U101442	01.2020 – 12.2022 Черніченко Г.О., д.е.н., проф.
Разом за напрямом: 1 НДР фундаментальна		

IV. Науковий напрям «Технічні науки»		
1	2	3
№	Прикладні дослідження	Термін виконання / Наук. керівник
1	«Розробка програмного та науково-методичного забезпечення для практичної підготовки здобувачів вищої освіти» державний реєстраційний №0120U100594	01.2020 – 12.2022 Шабельник Т.В., д.е.н., доц.
Разом за напрямом: 1 НДР прикладна		
Разом по університету: 22 НДР, з них 15 фундаментальних (у т.ч. 1 – бюдж. фінансування), 7 прикладних		

Виконання зазначених розробок здійснюється колективами (тематичними групами), до складу яких входять науково-педагогічні працівники, докторанти, аспіранти та студенти.

Науково-дослідна робота здійснюється в умовах зростаючої конкуренції, підвищення вимог до якості та ефективності її результатів, необхідності відповідати потребам суспільства. Дотримання базових принципів розвитку НДР дає свій позитивний результат. Так, за звітний період найвагомішими результатами наукового дослідження, що здійснюється за кошти державного бюджету, є наступні: досліджено законодавчу базу забезпечення ООС, визначено основні підходи до процесу деокупації та переосвоєння тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей; розглянуто невоєнні та нелетальні засоби та інструменти гібридної війни, зокрема, процес міграції населення як тиск на Україну. Досліджено вплив громадськості на законотворчий процес щодо деокупації Донбасу. Констатовано, що на сьогодні завершено процес формування перехідного типу громадянського суспільства; доведено актуальність активної участі суспільства у процесі повернення та переосвоєння тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей. Вироблено рекомендації з реалізації гуманітарної політики України щодо тимчасово окупованих територій. (НДР «Повернення та переосвоєння тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях: сучасний стан та перспективи», розробка здійснюється за кошти державного бюджету, номер держреєстрації 0119U001312, науковий керівник – доктор політичних наук, професор Балабанов К.В. Науковий напрям «Суспільні науки»).

Розроблені науково-практичні рекомендації щодо формування та впровадження модернізаційної моделі регіонального розвитку в умовах територіально-просторових зрушень можуть бути покладені в основу: регіональних програм соціально-економічного розвитку, стратегії міжрегіонального та транскордонного співробітництва України, які будуть розроблені з урахуванням європейських принципів регіональної політики та стандартів регіонального

розвитку, що сприятиме підвищенню рівня використання економічного потенціалу територій та відповідно створюватиме умови для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та бізнес-середовища, матиме вплив на формування високого рівня економічної безпеки регіонів та країни в умовах сталого розвитку. (НДР «Теоретико-методологічне забезпечення та розробка інструментарію модернізаційної моделі регіонального розвитку в нових територіально-просторових умовах», Номер держреєстрації 0118U0000551; керівник роботи – Булатова О.В. Науковий напрям «Суспільні науки»)

Визначено іманентну (внутрішню) сутність конституційної модернізації системи права, що знаходить у її функціях, до яких відносяться: функція інституціоналізації; концептуального оновлення системи права; понятійного забезпечення процесів перетворення держави та права; забезпечення переходу держави та права до якісно нового етапу свого існування; вирішення (зняття) суперечностей (конфліктів та криз) між потребами розвитку суспільства та можливостями, нормативно заданими в рамках конституції та конституційного законодавства. Дістали подальшого розвитку Пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання в сферах: забезпечення дотримання прав людини в Україні, вирішення проблем подолання бідності в Україні, створення механізмів запобігання комп'ютерної злочинності, забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції та запровадження стратегії Community Policing – «Партнерство заради спокою» в її діяльність, запобігання корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування, запровадження Європейських підходів до процесу децентралізації та вирішення організаційно-правових проблем функціонування об'єднаних територіальних громад в Україні. (НДР «Проблеми та перспективи розвитку національної правової системи України в умовах європейської інтеграції», номер держреєстрації 0116U000048; керівник роботи – к.ю.н., доцент Годованик Є.В. Науковий напрям «Суспільні науки»)

Здійснено концептуальну оцінку інновацій в системі мови і мовній практиці, на основі аналізу теоретичних поглядів провідних філологів на мову та літературу і методів сполучення художньої та наукової етимології на основі аналізу творів, наукових праць; розглянуто аспекти теорії та історії мови, пов'язані з континуальністю мовної системи, рухливістю між окремими її елементами, структурним ізоморфізмом слова і речення, які визначили історичну рухливість між словом і текстом та впливають на реконструкцію концептуальної та мовної моделі світу. Виявлена своєрідність відносин слово-поняття, слово-концепт, текст-дискурс, з'ясовані характерні особливості процесів варіювання з позицій як лінгвістики, так і з позицій соціо- та психолінгвістики; досліджено природу опозиції термін-слово та аргументовано теоретичні основи закономірності поновлення лінгвістичної

термінології; проведено оцінку характеру функціонування та перспектив мовних інновацій, в тому числі інновацій авторського тексту (художнього, публіцистичного, медійного та інших); досліджено подібності й відмінності між літературно-художніми явищами в українській, російській, польській та інших літературах. Теоретичні та практичні матеріали дослідження впроваджено при викладанні блоку дисциплін фундаментальної та професійної підготовки, при проведенні занять теоретичної та практичної підготовки, у дисертаційних та магістерських роботах. (НДР Компаративний опис мов та літератур: лінгвокультурологічний аспект, номер держреєстрації 0116U0070051, керівник роботи к.філол.н., доцент Гусєва О.І. Науковий напрям «Гуманітарні науки та мистецтво»)

З'ясовано специфіку грецької мовної картини світу на всіх рівнях мовної системи, вивчено європейський досвід дослідження різних видів дискурсів (зокрема медіа- та рекламний дискурси). Систематизовано та узагальнено провідні сучасні теорії дослідження рекламного та медіадискурсу, встановлено їхню роль в оптимізації інноваційних процесів. Визначено лінгвокультурні виміри слова в сучасних дослідженнях у галузі елліністики. Складено класифікацію безеквівалентної та етноспецифічної лексики новогрецької мови, що є маркерами грецької етноментальності. Визначено особливості символізації навколишньої дійсності грецьким народом як головного фактору подальшого впливу на етнічні особливості світосприйняття, а також когнітивні особливості слів-символів у грецькому міфологічному дискурсі. Систематизовано наявні підходи до визначення терміна «концепт», описано та проаналізовано основні базові культурні концепти новогрецької мови (на прикладі масмедійного дискурсу). (НДР «Грецький лінгвокультурний простір», номер держреєстрації 0116U000050, керівник роботи – к.філол.н., доцент Жарікова Ю.В. Науковий напрям «Гуманітарні науки та мистецтво»)

Здійснено комплексне дослідження різних типів сучасного дискурсу англійською, німецькою, італійською, українською, російською та новогрецькою мовами в лінгвокультурологічному та мовностилістичному аспекті, набули подальшого розвитку когнітивні та комунікативні студії, розвинуто категоріально-поннятевий апарат та поглиблено методологічні засади порівняльних досліджень. Розроблено методичні підходи щодо теорії перекладу порівнювальних мов. Встановлено ізоморфізм та аломорфізм одиниць різних рівнів порівнювальних мов. Здійснено аналіз технік досягнення перекладацької еквівалентності та певних прийомів відтворення значень. Визначено когнітивні, психологічні, культурні та соціальні чинники, які впливають на відбір мовних засобів досліджуваних мов. Проаналізовано прийменники причини та їхню когнітивно-граматичної

природи в окремих індоєвропейських мовах. Уточнено співвідношення понять каузативність/каузальність в їх проекції на прийменникові конструкції. Розроблено комплексну методичку зіставлення етапів когнітивно-граматичного конструювання прийменникової каузативності/каузальності в англійській, новогрецькій та українській мовах. Представлено інваріантно-варіантні моделі прийменникового конструювання каузативних ситуацій в англійській, новогрецькій та українській мовах. Здійснено граматичне прийменникове конструювання фрагмента ФСП каузальності в англійській, новогрецькій та українській мовах шляхом виявлення ядро-периферійної його організації. Виявлено загальні закономірності у когнітивно-граматичному конструюванні прийменникової каузативності/каузальності, а також відмінності, пов'язані з національно-культурним сприйняттям ситуацій причин та їх наслідків кожним із етносів і з граматичною будовою англійської, новогрецької та української мов. (НДР «Мовні одиниці різних рівнів сучасних германських, романських, слов'янських та новогрецької мов: когнітивний, комунікативний, порівняльний аспекти», номер держреєстрації 0117U003194, керівник роботи – к. філол. н, доц. Шепітько С.В. Науковий напрям «Гуманітарні науки та мистецтво»)

Отримані наукові результати за завершеними етапами науково-дослідних робіт впроваджено в практику викладання блоку дисциплін фундаментальної та професійної підготовки, застосовано під час проведення занять теоретичної та практичної спрямованості, використано для оновлення освітніх програм підготовки фахівців за освітніми рівнями «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії». Так, у цьому навчальному році здобувачі вищої освіти спеціальностей «Економіка» та «Міжнародні економічні відносини» опанували новий академічний курс «Інноваційне підприємництво та управління стартап проектами». Молодь вивчала сучасне підприємництво за кращими світовими стандартами та отримувала необхідні знання і навички для розробки стартапів. За підсумками молоді дослідники представили власні ідеї, які подаватимуться на участь у конкурсі від реалізаторів проекту, для отримання менторської підтримки. Впровадження нетипової для українських вишів дисципліни стало можливим і завдяки участі МДУ у пілотному проекті «Підприємницький університет», що реалізується стартап-інкубатором YEP спільно з Міністерством освіти і науки України, Міністерством цифрової трансформації України та Українським фондом стартапів за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України».

У рамках виконання проміжних етапів НДР заключено 3 договори на виконання госпдоговірних робіт: «Розробка методичних вказівок з технологій управління базами даних у середовищі Microsoft Excel» (НДР «Розробка програмного та науково-методичного забезпечення для практичної підготовки здобувачів вищої

освіти», номер державної реєстрації № 0120U100594); «Дослідження кон'юктури регіонального ринку туристичних послуг», «Розробка методичних підходів до діагностики конкурентних можливостей підприємства» (НДР «Стратегія розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Приазов'я», номер державної реєстрації № 0120U101065).

Слід акцентувати, що у рамках першого етапу НДР «Інноваційно-технологічні засади підготовки фахівців до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти» у 2020 році була створена і активно розвивалась «Лабораторія інклюзивної освіти дітей та підлітків». Науковці МДУ, що працюють над даною проблематикою, вивчають досвід роботи неформальних організацій, що забезпечують освітні потреби дітей з особливостями розвитку. У лютому 2020 відбулася поїздка у м. Дніпро з метою ознайомлення з напрацюваннями Освітнього ресурсного центру для дітей з особливими потребами, який діє за підтримки Благодійного фонду «МААЛЕ» у Дніпрі. Обмін досвідом дав можливість активно розробляти стратегію створення єдиного інклюзивного простору в Маріуполі, підвищити увагу суспільства і громадських організацій та залучати заінтересовані сторони до вирішення проблем інклюзивної освіти з обов'язковим врахуванням освітніх потреб дітей і відповідним забезпеченням індивідуальної траєкторії розвитку дитини в інклюзивному середовищі.

Відповідно до принципу єдності науки і практики, розробляючи тематику «Актуальні проблеми історії України. Сучасне бачення», науковцями-археологами МДУ спільно із здобувачами вищої освіти-істориками здійснюються археологічні експедиції. У звітному році археологічні дослідження здійснювались на підставі Відкритого листа Інституту археології НАН України, згідно з Договором про проведення науково-дослідних робіт із визначення розташування пам'яток (об'єктів) археологічної спадщини між МДУ та відділом культури, молоді та спорту Великоновосілівської районної державної адміністрації та Дозволу Міністерства культури України на право проведення археологічних досліджень. Робота археологів була спрямована на виявлення, вивчення й охорону археологічних пам'яток Північного Приазов'я, формування навичок роботи з археологічними джерелами і музейними фондами. Студенти історичного факультету на практиці закріпили теоретичні основи проведення історичних досліджень, за підсумками яких: за підтримки Фонду «Анастасіос Г.Левендіс» (Республіка Кіпр) проведено розкопки одного з чотирьох курганів бронзової доби – раннього залізного віку (III тис.до н.е. – IX ст. н.е.), виявлено кілька невідомих і встановлено точне місце розташування раніше відомих курганів. Виявлені об'єкти поставлені на облік і занесені до реєстру пам'яток археології Міністерства культури України. Таким чином, археологічна експедиція університету зробила значний внесок у збереження

вітчизняної культурно-історичної спадщини, а отримана інформація є корисною для складання точнішої археологічної карти Північного Приазов'я та використання під час викладання навчальних курсів «Археологія», «Історія України», «Археологічні дослідження Північного Приазов'я».

У Маріупольському державному університеті питанням охорони та використання інтелектуальної власності приділяється посилена увага.

Для забезпечення роботи у даному напрямку фахівець з питань інтелектуальної власності виконує завдання:

- організації та забезпечення впровадження сучасних методів управління у сфері інноваційної діяльності та інтелектуальної власності, комерціалізації результатів наукової та науково-технічної діяльності Університету, співробітництва з підприємствами й суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності України та іноземних держав з метою використання результатів цієї діяльності;

- забезпечення набуття університетом майнових прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності, що створені в результаті його наукової, науково-технічної та науково-дослідної діяльності, та сприяння введенню їх в господарський обіг;

- забезпечення інформаційно-аналітичної роботи по створенню, охороні, захисту та комерціалізації службових об'єктів права інтелектуальної власності;

- участь у підготовці та поданні документів (заявок) на службові об'єкти права інтелектуальної власності для отримання охоронних документів в Україні та іноземних державах відповідно до національних і міжнародних процедур;

- надання працівникам Університету і здобувачам вищої освіти консультативно-правової та інформаційної допомоги щодо особистих немайнових і майнових прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності тощо.

- щорічне оновлення інформації Реєстру охоронних документів МДУ.

Отримано 1 авторське свідоцтво на службовий твір. Автор: Яблоков Сергій Володимирович, Навчальний посібник «Англійська мова за професійним спрямуванням» (для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія» (свідоцтво №99371 від 1 вересня 2020 р.)

Підготовлено пакет документів та направлено на реєстрацію для отримання авторського свідоцтва на службовий твір: автор: Мельникова-Курганова Олена Сергіївна. Монографія «Особливості дисидентських комунікацій в Україні 1960 - початку 1990 рр.».

За результатами наукових досліджень викладачами університету протягом 2020 р. підготовлена 1018 публікацій, у тому числі 931 наукова стаття та науково-методична розробка (у 2019 році - 1041 публікацій, у тому числі 950 наукових статей та науково-методичних розробок). Результати досліджень викладачів

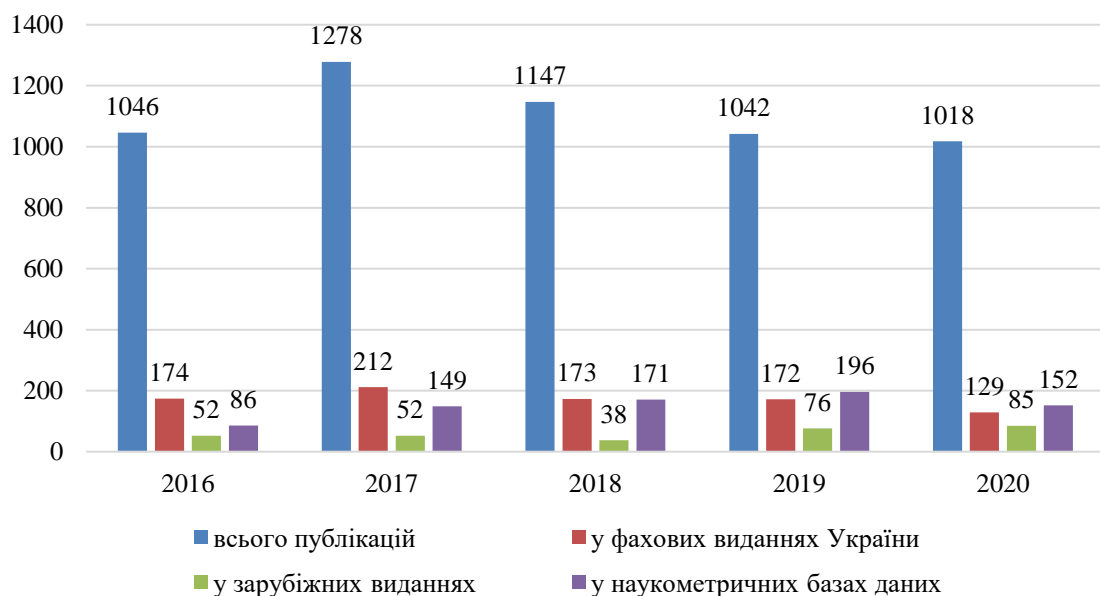
знайшли втілення у 85 статтях у зарубіжних виданнях, 152 статті у наукометричних базах (Scopus – 21 наукова стаття, Web of Science – 17 наукових статей) (у 2019 році – 76 статей у зарубіжних виданнях, 195 статей у наукометричних базах (Scopus – 26 наукових статей, Web of Science – 18 наукових статей). Кількість цитувань у виданнях, що входять до наукометричної бази Scopus, за 2020 рік – 21, Web of Science за 2020 рік – 0.

Протягом 2020 року науковцями університету опубліковано 17 монографій, 48 підручників та навчальних посібників (у 2019 році – 15 монографій, 56 підручників та навчальних посібників). Наукові праці науково-педагогічних працівників університету поповнюють базу Електронного інституційного репозитарію МДУ та електронної бібліотеки.

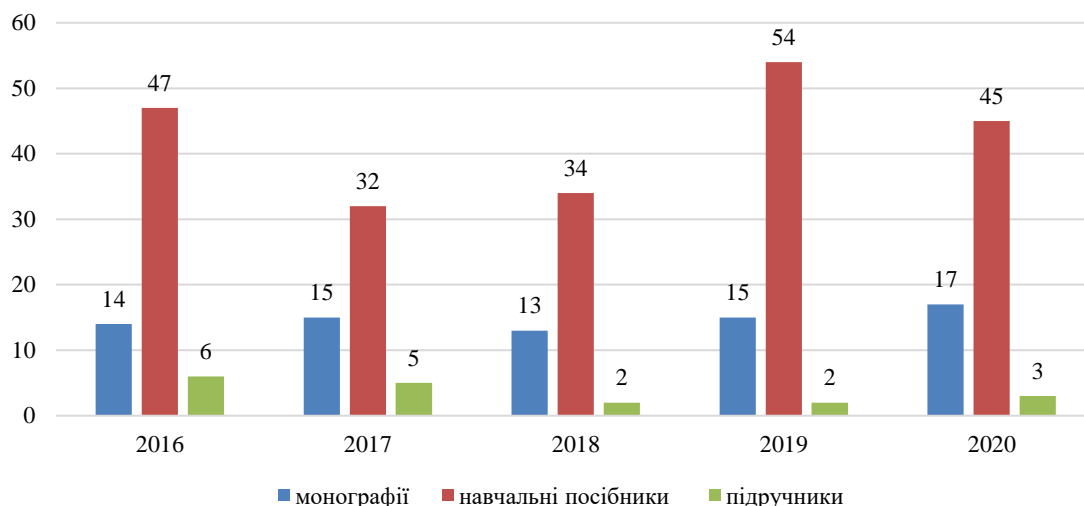
Таблиця 3.2

Публікації викладачів МДУ

Публікації	2016	2017	2018	2019	2020
Опубліковано: монографій, всього одиниць	14	15	13	15	17
Підручників, всього одиниць	6	5	2	2	3
Навчальних посібників, всього одиниць	47	32	34	54	45
Кількість статей у фахових виданнях України, всього одиниць	174	212	173	172	129
В іноземних виданнях, всього одиниць	52	52	38	76	85
В наукометричних базах, всього одиниць	86	149	171	195	152

Рис. 3.1 Публікації викладачів МДУ

Рис. 3.2 Монографії, навчальні посібники, підручники

У 2020 році Маріупольський державний університет продовжив користуватися доступом до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus. Доступ до баз даних здійснювався з усіх стаціонарних комп'ютерів університету за електронними адресами:

<https://www.webofknowledge.com> (для Web of Science)

<https://www.scopus.com> (для Scopus).

Для здійснення успішної наукової діяльності у наступному році Маріупольський державний університет за кошти держбюджету також отримав доступ до повнотекстової бази опублікованих наукових досліджень ScienceDirect та міжнародної наукометричної бази даних Scopus відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 17 листопада 2020 р. № 1426 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 травня 2020 р. № 721». Доступ до баз даних у 2021 році здійснюватиметься з усіх стаціонарних комп'ютерів нашого університету.

За даними міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, станом на 31.12.2020 р. кількість опублікованих наукових праць науковцями МДУ становить відповідно 75 і 59.

За результатами рейтингу університетів світу «TRANSPARENT RANKING: Top Universities by Citations in Top Google Scholar profiles» компанії «Webometrics», який вимірює відкритість університету відносно наукової роботи, що проводиться у межах освітнього закладу <http://webometrics.info/en/transparent>, серед 66 вишів України, що потрапили до рейтингу, Маріупольському державному університету у 2020 році вдалося зберегти свою 53 позицію, як і минулого 2019 року.

В університеті сформовані власні наукові школи, розвиваються нові, прогресивні форми наукового співробітництва, у тому числі й міжнародного, що врешті респіє більш ефективному використанню наукового потенціалу вищої школи. Наукові школи, що успішно діють в МДУ:

– з теорії міждержавного та регіонального співробітництва (рік заснування – 1996 р., керівник наукової школи – ректор МДУ, член-кореспондент НАПН України, д. політ. н., професор Балабанов К.В.);

– з дошкільної освіти (рік заснування – 2001 р., керівник наукової школи – завідувач кафедри дошкільної освіти, к.пед.н., професор Щербакова К.Й.);

– з історіографії історії України (рік заснування – 2006 р., керівник наукової школи – завідувач кафедри історичних дисциплін, д.і.н., професор Романцов В. М.);

– з проблем інформаційної політики та соціального інжинірингу (рік заснування – 2009 р., керівник наукової школи – д.філол.н., професор Почепцов Г.Г.);

– з міжнародної економіки (рік заснування – 2012 р., керівник наукової школи – д.е.н., професор Булатова О.В.).

Наукові дослідження викладачів університету проходять апробацію під час їх участі у різноманітних науково-практичних конференціях. У 2020 році в Маріупольському державному університеті проведено 26 науково-комунікативних заходів, передбачених Планами проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних, університетських науково-практичних конференцій, семінарів, форумів, круглих столів з проблем вищої освіти і науки та здобувачів вищої освіти і молодих учених (наказ МДУ від 27.12.2019 р. № 431): міжнародних науково-практичних конференцій – 6, всеукраїнських науково-практичних конференцій – 12, університетських заходів – 8, у т ч щорічна підсумкова конференція викладачів (XXII підсумкова науково-практична конференція викладачів «Актуальні проблеми науки та освіти») та студентів (Декада студентської науки-2020).

В університеті продовжується випуск наукових видань, зокрема:

Вісник Маріупольського державного університету за серіями:

Філологія (включено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International»);

Філософія, культурологія, соціологія (включено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International»);

Право (фахове видання з юридичних наук; включено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International»);

Історія. Політологія (фахове видання з політичних та історичних наук; включено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International»);

Економіка (фахове видання з економічних наук; включено до міжнародних наукометричних баз даних «Index Copernicus International», RePEc).

Усі серії Вісника Маріупольського державного університету включені до Каталогу періодичних видань Ulrich's Periodicals Directory американського видавництва Bowker. Каталог є найбільшою базою даних, що описує світовий потік серіальних (періодичних і продовжуваних) видань по всіх тематичних напрямках життєдіяльності.

Усі серії Вісника індексуються в пошуковій системі *Google Академія*. Створено Бібліометричні профілі всіх серій Вісника МДУ.

Динаміка зміни даних наукових профілів серій «Вісника Маріупольського державного університету» за версією Google Академія (Google Scholar)

Рік	2016		2017		2018		2019		2020	
	Кільк. цитувань	Індекс Хірша	Кільк. цитувань	Індекс Хірша	Кільк. цитувань	Індекс Хірша	Кільк. цитувань	Індекс Хірша	Кільк. цитувань	Індекс Хірша
Економіка	66	4	128	5	183	6	257	7	386	8
Право	41	2	102	4	158	5	245	6	369	7
Історія. Політологія	9	1	28	2	47	3	85	4	257	4
Філологія	13	1	34	2	59	3	77	4	144	4
Філософія Культурологія Соціологія	10	2	50	2	41	2	99	3	180	5

Дані наукових профілів серій «Вісника Маріупольського державного університету» за версією Google Академія (Google Scholar)
(дані на 28.12.2020)

Назви серій	Кількість Цитувань	Індекс Хірша
Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка	386	8
Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право	369	7
Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія	257	4
Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія	144	4
Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія. Культурологія. Соціологія	180	5

**Динаміка рейтингу серій
«Вісника Маріупольського державного університету»
в Index Copernicus за 2015-2019 рр.**

Рік	Серії «Вісника Маріупольського державного університету»				
	Філологія	Філософія культурологія соціологія	Економіка	Історія Політологія	Право
2019	88,75	79,63	83,68	77,85	77,28
2018	73,78	69,85	68,76	65,12	64,06
2017	70,80	65,84	68,96	69,18	57,93
2016	58,77	56,33	57,05	49,87	46,07
2015	37,91	40,29	43,16	39,82	36,53

Також всі серії Вісника МДУ доступні в повному тексті на сайті Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Для цього готуються і передаються електронні копії видань.

Оприлюднення результатів наукової та навчально-методичної роботи викладачів університету через друковані видання залишається таким же пріоритетним, як і забезпечення доступу до них через електронні джерела.

Всебічна підтримка організації видавничої діяльності забезпечує оприлюднення і популяризацію результатів наукової та навчально-методичної роботи професорсько-викладацького складу МДУ. Вхідження наукових видань МДУ до міжнародних наукометричних баз даних свідчить про їх відповідність високим міжнародним вимогам, забезпечує подальшу інтеграцію вітчизняної науки до світової, відповідно підвищує ступінь міжнародного визнання університету в різних сферах діяльності.

Широке залучення викладачів до видавничої діяльності, а обдарованої молоді до науково-дослідної роботи, розробки актуальних проєктів, проведення наукових експериментів сприяє виявленню, розвитку і використанню творчого потенціалу для розв'язання проблемних завдань науки, розробці перспективних напрямів наукових досліджень.

У 2020 році Маріупольський державний університет підписав договір про співробітництво з Українським степовим природним заповідником НАН України і продовжував співпрацю з науковими установами НАН України та відповідними галузевими академіями наук України: Інститутом історії України НАН України, Інститутом археології НАН України, Інститутом соціології НАН України, Інститутом вищої освіти НАПН України, Інститутом педагогіки НАПН України,

Інститут проблем виховання НАПН України, Інститутом психології ім. Г.С. Костюка НАПН України тощо. МДУ та наукові установи відповідно до укладених договорів про наукову співпрацю продовжують проведення спільних досліджень актуальних проблем розвитку університетської освіти та якості професійної підготовки фахівців; беруть участь у рецензуванні дисертацій та авторефератів дисертацій на здобуття наукових ступенів; здійснюють обмін науковою інформацією, беруть участь у науково-практичних конференціях, наукових форумах, круглих столах, реалізації спільних міжнародних наукових і видавничих проєктів.

У рамках наукової співпраці з НАПН України протягом звітнього періоду завершено роботу над першим етапом теми «Забезпечення якості вищої освіти в умовах інтернаціоналізації».

Кафедри університету підтримують наукові зв'язки як з вітчизняними, так і зарубіжними науковими державними, громадськими установами, організаціями та ЗВО, серед яких:

– вітчизняні:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний лінгвістичний університет, Київський національний університет імені Бориса Грінченка, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київський національний торговельно-економічний університет, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Державна установа «Національний інститут стратегічних досліджень», Національний університет «Запорізька політехніка», Запорізький національний університет, Ужгородський національний університет, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ), Національний університет «Острозька академія», Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеський національний політехнічний університет, Західноукраїнський національний університет (раніше – Тернопільський національний економічний університет), ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг), Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (м. Северодонецьк), Донецький національний університет імені Василя Стуса (м. Вінниця), Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла

Коцюбинського, Херсонський державний університет, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Могилянська школа журналістики, Львівський національний університет імені Івана Франка, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Донбаський державний педагогічний університет, Харківська державна академія фізичної культури, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Донецький державний технічний університет (м. Покровськ), ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», Бердянський державний педагогічний університет, Приазовський державний технічний університет, Український католицький університет, Сумський державний університет, Азовський морський інститут Одеської національної морської академії, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», ГО «Соціал Буст» Центр розвитку стартапів «1991 Mariupol» тощо.

– зарубіжні:

Університет «Тор Вергата», Італійський інститут культури, Університет Мессіни (Італія), Афінівський національний університет ім. Каподистрії, Салонікський університет ім. Арістотеля, Університет Демокріта у Фракії, Янінівський університет, Університет Західної Македонії (Грецька Республіка), Державний університет масової комунікації Вірджинії (США); Познанський економічний університет (Польща), Університет ім. Марії Кюрі-Складовської в Любліні (Польща), Варшавський університет (Польща), Університет імені Адама Міцкевича в Познані (Польща), Вроцлавський університет (Польща), Сілезійський університет (Польща); Інститут археології Словацької академії наук, Господарська академія імені Д.А. Ценова (м. Свіштоф, Болгарія), Софійський університет «Св. Климента Охридського» (Болгарія), Бізнес-школа «Туріба» (Латвія), Балтійська міжнародна академія (Латвія), Вільнюський університет (Литва), Тбіліський державний університет ім. Іване Джавахішвілі (Грузія), Кагульський державний університет ім. Богдана Петричейку Хашдеу (Молдова), Комратський державний університет (Молдова), Університет Ліннея (Кальмар, Швеція), Гомельський державний університет імені Франциска Скорини (Білорусь) тощо; Фонд Конрада Аденауера, Фонд Фрідріха Науманна «За свободу» (ФРН), Міжнародний благодійний фонд Королівства Нідерландів, Фонд розвитку ЗМІ Посольства США, Фонд «Анастасіос Г. Левендіс» (Кіпр), Центр грецької мови Міністерства освіти і релігії Греції; Європейський центр ім. Вергеланда (Норвегія), співпраця в рамках програми «Демократична школа»), Німецька служба академічних обмінів (DAAD) (представництво в м. Київ), Гете-Інститут (представництво в м. Київ), Akademie

Mitteleuropa e.V., Посольство Італійської Республіки в Україні, Школа новогрецької мови (о. Калімнос, Греція). Здійснюється співробітництво з координаційним відділом з питань грецької освіти при Генеральному консульстві Греції в Маріуполі, Почесним консульством Республіки Кіпр в Маріуполі, Федерацією грецьких товариств України, Товариством греків міста Маріуполя щодо культурно-просвітницьких питань, навчально-методичної роботи, організації проходження практичної підготовки фахівців. Також у 2020 році зміцнилися партнерські стосунки з консульством Німеччини в м.Дніпро, Асоціацією українських германістів (м. Львів), Саксонським центром викладання та навчання вищої освіти в Лейпцигу (Німеччина) через участь науковців і студентів МДУ у науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, що проводилися за їх підтримки.

Розгалужені зв'язки вітчизняного і міжнародного співробітництва із партнерськими організаціями, науковими і освітніми закладами сприяють активному долученню МДУ до важливих для подальшого його розвитку проєктів. Так, у 2020 році університет успішно завершив участь у проєкті «Інноваційний університет і лідерство. Фаза V: Інтердисциплінарність та міжгалузевість і стратегії розвитку університету», за результатами якого став учасником проєкту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative), який упроваджено організацією «Американські Ради з міжнародної освіти» за підтримки Посольства США в Україні, Міністерства освіти та науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

У 2020 році науковці Маріупольського державного університету продовжили активну співпрацю з міжнародними партнерами у рамках реалізації проєктів і програм Європейського Союзу Еразмус+ та інших міжнародних проєктів.

У січні 2020 в Університеті Вітаутаса Великого (м.Каунас, Литва) науковці МДУ-учасники міжнародного проєкту Еразмус+ «Переосмислення регіональних студій: Балто-Чорноморське співробітництво» (Rethinking Regional Studies: Baltic-Black Sea Connection), який реалізується за участі провідних університетів України, Естонії, Литви, Швеції та Польщі, взяли участь у черговій робочій зустрічі координаторів проєкту. Прозвітовано про хід та досягнення в роботі з реалізації проєкту, досвід впровадження англomовних курсів у навчальний процес магістрів-міжнародників, презентовано змішаний онлайн курс «Політика історичної пам'яті», створений на платформі Moodle МДУ. Участь у проєкті Еразмус+ надала можливість студентам і викладачам стажуватися в університетах Естонії, Швеції, Литви та Польщі. Вже у лютому 2020 п'ятеро здобувачів вищої освіти спеціальності «Міжнародні відносини, соціальні комунікації та регіональні студії», у т.ч. і аспірантка спеціальності «Політологія» МДУ взяли участь у Зимовій політичній школі Університету Тарту «Між Балтійським та Чорним морями» (Between the

Baltic and the Black Seas), яка проходила у курортному містечку Кіряке (Естонія). У рамках програми стажування прослухано курс лекцій, розвинуто навички наукової комунікації шляхом участі в інтерактивних заняттях, групових дискусіях щодо питань політики пам'яті та війн пам'яті, онтологічної безпеки у міжнародних відносинах, розробки планів вирішення конфліктів на Сході України, питань безпеки Чорноморського регіону. Також розвивалися дискусії навколо питань, пов'язаних із біоенергетикою, біополітикою та перформативним популізмом у Східній Європі та у Балтії. За результатами участі у проєкті та міжнародних стажуваннях їх учасники покращили навички комунікації, командної роботи, нетворкінгу, публічних виступів та сприйняття іноземної мови на слух, використовуватимуть набутий досвід під час наукових розробок, написання наукових робіт та презентації результатів.

Науково-педагогічні працівники і здобувачі вищої освіти МДУ є активними учасниками програм міжнародної кредитної мобільності від Еразмус+. Влітку 2020 року доцент кафедри теорії та практики перекладу Олена Педтієва вже не вперше долучилася до такої програми міжнародної кредитної мобільності, узявши участь у Міжнародній літній школі Університету Ла-Корунья (Іспанія), яка цього року проходила дистанційно внаслідок поширення коронавірусної інфекції COVID-19. У рамках програми мобільності представлено програму курсу «Дискурсивний аналіз», що зацікавив здобувачів вищої освіти з числа іноземних студентів. Курс призначений для професіоналів різних галузей: юристів, істориків, бізнесменів, медиків тощо, передбачає освоєння методики аналізу текстів засобів масової інформації, вчить сприймати приховане повідомлення, протистояти упередженій інформації, визнавати суб'єктивність, посилювати критичне мислення та робити власні висновки.

У лютому 2020 команда студентів МДУ, що одночасно поєднали свої наукові та навчальні інтереси навколо діяльності Громадської організації «Культурно-освітня платформа «Сенс», взяла активну участь у реалізації проєкту «Ділимося різною історією, формуємо спільне майбутнє» («Sharing different history, Shaping Common Future»), що функціонує у рамках програми кредитної мобільності Еразмус+.

Завдяки участі у програмі міжнародної мобільності від Еразмус+ протягом семестру (лютий – липень 2020) магістрант спеціальності «Переклад (новогрецька)» Маріупольського державного університету Євген Пахмутов навчався в Афіньському національному університеті імені Каподистрії за магістерською програмою, вивчаючи та досліджуючи історичну лінгвістику, морфологію та синтаксис на рівні носіїв новогрецької та англійської мов.

Також завдяки участі у програмі міжнародної мобільності від Еразмус+ у рамках проєкту «Будь впевненим» («Be confident») у листопаді 2020 досвід інклюзії в суспільстві Румунії вивчала студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Софія Підтинна.

У 2020 році Маріупольський державний університет став учасником Програми Європейського Союзу Еразмус+ задля розбудови потенціалу у сфері вищої освіти. Університет у період з 15 листопада 2020 року по 14 листопада 2023 року реалізовуватиме проєкт «Адаптація та інтеграція іноземних студентів», що об'єднав освітні заклади і підприємства України, Італії, Німеччини та Литви. Метою проєкту є розвиток потенціалу закладів вищої освіти та вдосконалення роботи українських вишів з іноземними громадянами. Грант міжнародної ініціативи, заявником якого виступила Нідерландська бізнес-академія, складає майже 1 000 000 євро. Реалізація передбачає інтеграцію іноземних студентів до культурного, етнічного та соціального середовища України й Європейського Союзу, підвищення кваліфікації академічних працівників щодо особливостей роботи з громадянами із зарубіжних країн, а також розбудову потенціалу міжнародних офісів і підвищення якості надання адміністративних послуг. У рамках проєкту представники закладів братимуть участь у зустрічах, тренінгах, семінарах і робочих поїздках по Україні та по країнах Європейського Союзу.

Науковці-журналісти МДУ спільно з групою вітчизняних та європейських вишів продовжували напрацювання концептуальної бази змін, що відбуватимуться у журналістській освіті в українських закладах вищої освіти. Протягом 2020 року тривала реалізація чергового етапу проєкту Європейського союзу Erasmus+ KA2 DESTIN («Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність і професіоналізм», у напрямі зміцнення потенціалу вищої освіти), у рамках якого відбулося рецензування оновлених програм зі спеціальності «Журналістика». Європейськими експертами представлено офіційний звіт щодо рецензування оновлених програм підготовки журналістів у Маріупольському державному університеті. За освітніми програмами «Журналістика та соціальна комунікація» (бакалаврський рівень) і «Медіакомунікації та зв'язки з громадськістю» (магістерський рівень), що визнані такими, що відповідають європейським стандартам, студенти Маріупольського державного університету вже розпочали навчання у новому навчальному році з жовтня 2020. Міжнародний проєкт Еразмус+ DESTIN «Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм» дозволив професорсько-викладацькому складу кафедри соціальних комунікацій Маріупольського держуніверситету вдосконалити систему підготовки журналістів у Донецькому регіоні з урахуванням європейських стандартів вищої освіти. Також успішній

подальшій реалізації цього проєкту сприяло підписання договорів про розширення співпраці між Маріупольським державним університетом і ЗМІ Маріуполя з метою підвищення якості підготовки майбутніх журналістів. Угоди передбачають, зокрема, проведення досліджень та практичних занять на спеціальності «Журналістика» на базі маріупольських засобів масової інформації за принципом дуальної освіти. Телевізійну майстерність студенти вдосконалюватимуть на базі телеканалу «Маріупольське телебачення», практичні заняття з газетно-журнального фаху проходитимуть у редакції газети «Приазовський робочий», а практичні навички з радіовиробництва майбутні журналісти здобуватимуть у телерадіокомпанії «Євростудія».

Сприятимуть реалізації проєкту Еразмус+ DESTIN «Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм» й опанування дисципліни «Телевізійні жанри» за принципом дуальної освіти на базі телеканалу «Маріупольське телебачення» у частині напрацювання практичного досвіду.

Також у листопаді 2020 у рамках реалізації вищезазначеного міжнародного проєкту науковцями МДУ взято участь у ряді науково-комунікативних заходів, зокрема, у координаційній онлайн-наradі з розробки просвітницьких курсів із медіаграмотності, під час якої учасники узгодили план спільних дій, спрямованих на створення єдиної платформи, що міститиме близько 20 окремих курсів із медіаграмотності у сфері журналістики, медіа та комунікацій для непрофесійних цільових груп. Під час зустрічі присутні визначили тематику курсів, уніфіковані вимоги до їх методичної структури, розглянули порядок тестування та редагування матеріалів у процесі підготовки до запуску програми. Презентація пілотних проєктів запланована на лютий 2021 року, а вже у травні буде відкрито вільний доступ до готової платформи для всіх бажаючих підвищити власний рівень медіаграмотності та отримати відповідний сертифікат. Створення спільного онлайн-ресурсу на тривалий період забезпечить можливість співпраці науковців кафедри соціальних комунікацій Маріупольського університету як з українськими вишами, так і з європейськими партнерами. Платформа з медіаграмотності функціонуватиме мінімум упродовж трьох років після завершення міжнародного проєкту Еразмус+ DESTIN «Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм».

Також проведено тренінг в онлайн форматі «EUfactcheck: загальноєвропейський проєкт: ефективність, фактчекінг, етика» за участі директорки Європейської Асоціації підготовки журналістів (EJTA), менеджерки проєкту EUfactcheck, міжнародної координаторки програм для журналістів Наді Віссерс. Модератором онлайн-зустрічі виступив голова громадської організації

«Громадське радіо», голова Комісії з журналістської етики, теле- та радіоведучий, старший викладач кафедри соціальних комунікацій МДУ Андрій Куликов. А у грудні 2020 – організовано майстер-клас «Іноваційний сторітелінг в мультимедіа» від міжнародної медіа-тренерки, журналістки Всесвітньої мережі етичної журналістики, медіа-консультантки проєктів UNESCO Даніки Іліч (Велика Британія).

У звітному році у Маріупольському державному університеті за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Посольства США в Україні стартував міжнародний проєкт MediaHub для студентів спеціальності «Журналістика», який має на меті впровадження інноваційної моделі журналістської освіти та зміцнення контактів між студентською молоддю, професійним середовищем, громадою і урядовими структурами. Цифрова платформа MediaHub об'єднує у віртуальному просторі навчальну телестудію «МДУ-медіа» та найбільшого радіомовника Донецького регіону ПРАТ ТРК «Євростудія». MediaHub і його мобільна версія дозволяють студентам оперативно працювати з інформацією, здійснювати інтерактивний зв'язок з аудиторією та швидко розміщати власні мультимедійні матеріали, у т.ч. через мобільні засоби зв'язку. Етапи проєкту передбачають зміцнення матеріально-технічної бази навчальної телестудії «МДУ-медіа», що дозволить розширити коло професійних контактів університету зі стейкхолдерами. У результаті проведення серії тренінгів від кращих професіоналів із Нідерландів, Швеції, Великої Британії та України та за їх підсумками передбачено конкурс серед учасників проєкту на кращий студентський мультимедійний матеріал про розвиток Донеччини. 13 листопада 2020 р. на базі МДУ в рамках проєкту MediaHub за участі медіа-тренера, старшого радника з питань медіа Internews Network, члена Ради директорів глобальної мережі журналістів-розслідувачів Global Investigative Journalism Network Олега Хоменка відбувся тренінг «Журналістські розслідування: методи, інструменти, безпека». Отже, завдяки проєкту MediaHub створюються умови для подальшого розвитку тренінгового центру та експериментального майданчика, на базі яких молоді журналісти зможуть пройти апробацію інноваційних проєктів і вдосконалити професійну майстерність.

Проведення в МДУ у липні 2020 року семінару практикуму «Дезінформація як інструмент гібридної війни: особливості поширення та можливості протидії» у рамках проєкту «Інформаційні війни проти України та інших європейських країн: досвід Литви у протидії пропаганді», що здійснюється за фінансової підтримки Програми розвитку співробітництва та просування демократії Міністерства закордонних справ Литовської Республіки та за сприяння Державного комітету телебачення і радіомовлення України, дозволило науковцям ознайомити учасників із методами і технологіями дезінформації та засобами протистояння їй. Відбулися

наукові дискусії на теми інформаційних викликів і загроз, а саме протидії пропаганді на місцевому та державному рівнях, важливості посилення незалежних ЗМІ, протистояння маніпуляції та її впливу через телебачення та Інтернет. Практична частина заходу сприяла набуттю навичок розпізнавання фейків і критичного аналізу інформації.

Робота з обдарованою молоддю здійснюється на плановій та систематичній основі. У рамках співпраці із Департаментом освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації 15 лютого 2020 року на базі Маріупольського державного університету пройшов II (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів-членів Малої академії наук України, який проводиться щорічно під егідою Міністерства освіти і науки України. У заході взяли участь близько 30 учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій та ліцеїв Донеччини. Конкурсанти представили результати власних наукових досліджень у сімох секціях: «Економічна теорія та історія економічної думки», «Мікроекономіка та макроекономіка», «Фінанси, грошовий обіг і кредит», «Історія України», «Етнологія», «Правознавство», «Українська мова».

Школярі досліджували захист прав дітей та особливості дитячого самоврядування, повсякденне життя купецтва, військову техніку запорозьких козаків, роль інвестиційних процесів у національній економіці, стан сучасного грошового ринку та його вплив на економічні процеси, розвиток малого бізнесу. Захист науково-дослідницьких робіт проходив за особистої участі школярів та в онлайн-режимі. З-поміж іншого, доцент кафедри соціальних комунікацій Олена Мельникова-Курганова увійшла до складу журі обласного етапу конкурсу-захисту, що проходив у Слов'янську. Викладачка оцінювала наукові роботи у чотирьох секціях: «Журналістика», «Педагогіка», «Соціологія», «Психологія». Школярі висвітлювали питання фейків в інформаційному просторі, порушення журналістської етики, безпечного середовища для розвитку, гендерних відмінностей уявлень про дружбу.

Результати обласного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України розміщені на сайті Донецької обласної Малої академії наук учнівської молоді.

Викладачі МДУ продовжили роботу з обдарованою учнівською молоддю в рамках роботи секцій Очно-заочної школи для здібної учнівської молоді «Юний дослідник» Донецького відділення Малої академії наук України. Крім вищезазначеного, протягом 2020 року проведено заходи для учнівської молоді у формі конкурсів: конкурс англomовного есе для учнів закладів середньої освіти (15.04.2020 р.); конкурс на кращий переклад художнього (прозаїчного або поетичного) твору з німецької мови, а також конкурс на кращий переклад

художнього (прозаїчного або поетичного) твору з французької мови та фотоконкурс.

Традиційною є співпраця між МДУ та Департаментом освіти Маріупольської міської ради, в рамках якої викладачі університету сприяють розвитку роботи з обдарованою молоддю міста. Протягом багатьох років університет активно співпрацює з освітніми установами міста. Успішно реалізуються договори з Маріупольською міською радою, Департаментом освіти Маріупольської міської ради, 41 закладом середньої освіти та 17 закладами дошкільної освіти Маріуполя. Особливу увагу університет приділяє роботі з вчителями, що працюють зі здібною та обдарованою молоддю.

Питанням організації роботи з обдарованою учнівською молоддю були присвячені методичні семінари, робочі зустрічі для вчителів міста, що організовувались протягом 2020 року у рамках співпраці університету із департаментом освіти Маріупольської міської ради. Учасники таких заходів обговорюють питання організації роботи з обдарованою учнівською молоддю й обмінюються досвідом проведення досліджень у різних галузях знань: починаючи з обрання теми, обговорення структури наукової роботи, методів проведення досліджень, процедури захисту робіт. Метою подібних заходів є об'єднання зусиль освітян задля залучення учнів до наукової та експериментальної діяльності, а також підвищення кваліфікації вчителів, які виступають науковими керівниками.

У 2020 році у зв'язку з карантинними обмеженнями науково-комунікативні заходи з організаціями-партнерами та стейкхолдерами проводились в онлайн форматі, наприклад, науково-методичні вебінари, семінари та воркшопи для вчителів та викладачів іноземної мови (німецької): вебінар «Пропозиції Гете інституту щодо професійного розвитку вчителів німецької мови під час карантину» (23.04.2020 р.), семінар «Наука і навчання в епоху цифрових технологій» (12.10.2020 р.); методико-дидактичний семінар для вчителів німецької мови (29.10.2020 р.); тренінг викладацької майстерності «Конструктивне узгодження у викладацькій діяльності: від ідеї до реалізації» (в рамках проєкту «Зміцнення викладання та навчання в українських університетах» спільно із Саксонським центром викладання та навчання вищої освіти в Лейпцигу) (16.11.2020 р.).

У рамках співробітництва з Маріупольським міським центром практичної психології та соціальної роботи триває обмін досвідом психологічного консультування, психодіагностики та психокорекції, проводяться спільні заходи. Для забезпечення організаційної, координуючої та навчально-методичної функції у галузі практичної психології та соціальної роботи кафедрою практичної психології продовжено співробітництво з Маріупольським міським та районними центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, багатьма загальноосвітніми школами,

дошкільними навчальними закладами, а також з Приазовською виправною колонією №107 та Сектором ювенальної пробації міста Маріуполя. Співпраця з партнерами сприяє укріпленню баз практики та подальшій розробці корекційних, тренінгових програм, спрямованих на розширення поведінкових стратегій життєдіяльності та підвищення стресостійкості особистості. У 2020 році у рамках функціонування психологічної лабораторії «Образ та якість життя особистості в процесі професійного становлення» завершено роботу над першим етапом науково-дослідної роботи «Психологічні аспекти проектування власного майбутнього в умовах сучасності».

У 2020 році було продовжено діяльність юридичної клініки МДУ, у рамках якої на постійній основі налагоджено надання регулярних правових консультацій та правової допомоги. Студентами і науковцями МДУ продовжено розвиток власного проєкту «Studconsult», метою якого є вирішення проблем надання безоплатної правової допомоги соціально незахищеним верствам населення і підвищення рівня правової освіти маріупольців. Ідея проєкту втілюється у межах глобальної інноваційної програми «UPSHIFT Україна», завдяки якій студенти-майбутні юристи отримали грант від ЮНІСЕФ та Європейського Союзу. Студенти-волонтери юридичної клініки надавали безкоштовну допомогу з питань цивільного, трудового, земельного, господарського, житлового та екологічного права, а також соціального захисту та пенсійного забезпечення. Через епідеміологічну ситуацію роботу клініки переведено в режим онлайн: правники спілкувалися з клієнтами у телефонному режимі, проводили консультації у соціальних мережах і через електронну пошту. На початку епідемії спеціалісти юридичної клініки активно реагували на проханнями пояснити правила поведінки у період поширення COVID-19 з позиції законодавства. Після зняття карантинних обмежень у планах студентів організувати виїзні консультації у населених пунктах сходу України, на лінії зіткнення. Консультації передбачають проведення міні-лекцій для мешканців Сартани, Нікольського та інших селищ, де люди мають обмежений доступ до юридичної допомоги.

У рамках проєкту «Зміцнення переміщених українських університетів задля сталого розвитку», що реалізується Програмою імені Фулбрайта в Україні за фінансової підтримки Посольства США в Україні, вчені МДУ, який є активним учасником даного проєкту, протягом року брали участь у науково-комунікативних заходах, важливих для подальшого розвитку університету. Так, у січні 2020 у м.Львів вчені університету взяли участь у семінарі «Фандрайзинг та взаємодія з громадою», де українськими експертами у галузі вищої освіти були презентовані результати моніторингу переміщених ЗВО, особливості фандрайзингу для розвитку вищів та приклади застосування сучасних інформаційних технологій для створення інноваційного закладу вищої освіти. Науковцями МДУ були представлені

напрацювання для створення ефективної стратегії розвитку, презентовано SWOT-аналіз, проєкт візії та місію університету. Наукові дискусії щодо обговорюваних питань збагатили досвід формування, впровадження і перегляду стратегії переміщених ЗВО, способи мобілізації громади, залучення ресурсів та налагодження ефективної взаємодії з працедавцями.

А влітку 2020 на базі МДУ у рамках вищезазначеного проєкту відбувся науково-практичний семінар, під час роботи якого були розглянуті особливості стратегій розвитку українських закладів вищої освіти та сформульовані рекомендації щодо їх покращення. Захід відбувся за участі президента Міжнародного благодійного фонду «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики», професора Тараса Фінікова і директора навчально-наукового інституту економіки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», професора Артема Бардася. Також влітку – восени 2020 в рамках даного проєкту для вишів-партнерів було проведено ряд вебінарів в онлайн режимі, учасником якого був МДУ:

- з подальшої розробки актуальних питань розбудови університетів та взаємодії ЗВО з громадою (налагодження ефективних відносин з роботодавцями, місцевою владою, бізнес-структурами, громадськими організаціями, центрами зайнятості, іншими стейкхолдерами; участь у консорціумах та налагодження міжнародного партнерства), розробки власного бренду ЗВО, що відображатиме його унікальність та роль у розвитку громади (за участі основного доповідача – заступника проректора з науково-педагогічної роботи Університету Каліфорнії у Дейвісі, професора Йоанни Регульської);

- з питань систематизації викликів та проблем, що постають перед університетами, і які були виявлені за підсумками звіту щодо проведеного внутрішнього соціологічного дослідження серед частини вишів-учасників проєкту, що є переміщеними ЗВО (ДонДУУ та ДЮІ), у порівнянні з включеними до розгляду університетами Маріуполя – МДУ та ПДТУ; обговорення особливостей вступної кампанії 2020 та подальшого функціонування ЗВО в умовах карантинних обмежень (за участі основних доповідачів – експертки Оксани Міхеєвої та Олега Шарова, який є членом Національної команди експертів з реформування вищої освіти);

- з практик популяризації ЗВО та залучення абітурієнтів через використання комунікативних стратегій та технологій, елементів брендингу, що здатні посилити позиціонування ЗВО, особливостей використання веб-комунікацій для позиціонування та просування вишу (онлайн вебінар «Комунікативні технології позиціонування ЗВО та залучення абітурієнтів: кейс Каразінського університету»).

Восени 2020 МДУ був учасником онлайн вебінарів-тренінгів, що проводились Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти спільно з Міжнародним фондом досліджень освітньої політики:

– з питань оцінювання успішних практик дотримання академічної доброчесності в акредитаційних процедурах, практики забезпечення академічної доброчесності в університетах США (за участі доповідачів А. Артюхова, Т. Фінікова, що представляли Національне агентство із забезпечення якості освіти та Міжнародний фонд досліджень освітньої політики, а також М.Мюллей – експерта і тренера з побудови стосунків вищої освіти та бізнес-середовищ (вебінар-тренінг «Академічна доброчесність: виявлення, представлення, оцінювання в акредитаційних процедурах»);

– з питань експертного оцінювання в акредитаційних процедурах (методики, практики та їх вдосконалення), методик самооцінювання освітніх програм, що використовуються в американській практиці (вебінар-тренінг «Організація експертного оцінювання» за участі вищезазначених доповідачів);

– з питань дистанційної освіти та електронного управління закладом вищої освіти, вдосконалення внутрішніх систем забезпечення якості освіти, створення, запровадження та акредитація сучасних освітніх програм, шляхів системного впровадження змішаного навчання у ЗВО, питань інформаційної безпеки (вебінар «Дистанційна освіта та формування ІКТ-компетенцій співробітників у тимчасово переміщених університетах», вивчення досвіду Сумського державного університету);

– з питань нових практичних рішень з розвитку власного бренду, напрямків цифровізації, електронного документообігу, підтримки системи якості освіти (вебінар «Стратегія цифровізації освітнього середовища університетів», ознайомлення з досвідом побудови системи цифровізації освітнього середовища в Національному університеті водного господарства та природокористування (м.Рівне).

У грудні 2020 під час вебінарів «Брендинг переміщених ЗВО: підсумки зовнішнього аналізу та загальні рекомендації» та «Брендинг переміщених ЗВО: позитивні кейси та окремі проблемні ситуації» МДУ був долучений до обговорення питань складових брендингу, необхідних акцентів, розробки комунікативних майданчиків, місця та розвитку комунікативної спроможності вишів у проєктах стратегій ЗВО.

Таким чином, участь у семінарах від проєкту «Зміцнення переміщених українських університетів задля сталого розвитку» допомогла МДУ створювати ефективні стратегічні плани розвитку, запроваджувати дистанційне та змішане навчання, розвивати систему забезпечення якості освіти, що максимально

відповідають потребам університету, здобувачів вищої освіти, роботодавців та місцевої громади, а також покращити матеріально-технічне забезпечення.

У рамках наукового співробітництва МДУ з регіональними і місцевими органами влади реалізується апробація матеріалів наукових досліджень; забезпечується їх впровадження у навчально-виховному процесі та в практичній діяльності; здійснюється обмін аналітичною інформацією та матеріалами (періодичні видання, матеріали конференцій, форумів, круглих столів, семінарів, вебінарів, виставок-ярмарків, де представлені результати напрацювання різноманітних робочих груп тощо).

До складу робочої групи з розробки проєкту регіональної програми розвитку малого і середнього підприємництва в Донецькій області на 2021 – 2022 роки за Розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 14.05.2020 р. № 487/5-20, включено доцента кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, кандидата економічних наук, доцента Беззубченко Ольгу Анатоліївну. Розробка Програми здійснювалась з урахуванням цілей та завдань Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року, у розробці якої також брали участь науковці МДУ (єдиного ЗВО з-поміж усіх у регіоні), зокрема у складі робочих груп для підготовки пропозицій до проєктів Стратегії та плану заходів з її реалізації за стратегічними напрямками розвитку регіону:

– економічний розвиток і зайнятість населення (науковці, що увійшли до складу робочої групи: декан економіко-правового факультету, професор кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, доктор економічних наук, доцент Толпежников Р.О.; професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор Макогон Ю.В.; професор кафедри менеджменту, доктор економічних наук, професор Омельченко В.Я.).

– людський розвиток (науковці, що увійшли до складу робочої групи: доцент кафедри історичних дисциплін, кандидат історичних наук, доцент Коробка В.М.; завідувач кафедри культурології та інформаційної діяльності, доктор культурології, професор Сабадаш Ю.С.; доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності, кандидат філософських наук, доцент Янковський С.В.; доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент Тищенко Л.В.).

– розбудова безпечного суспільства (до складу робочої групи включено завідувача кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, доктора економічних наук, професора Черніченка Г.О.). Також до підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року залучено декана економіко-правового факультету,

професора кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, доктора економічних наук, доцента Толпежнікова Р.О.

Маріупольський державний університет активно співпрацює з міською владою. Спільні зусилля дозволяють здійснювати якісну підготовку педагогічних кадрів для закладів дошкільної та середньої освіти, підвищувати кваліфікацію вихователів, вчителів, психологів і бібліотекарів, покращувати імідж Маріуполя шляхом розвитку міжнародних зв'язків із країнами Європейського союзу. Питання розробки Стратегії розвитку Маріуполя 2030, необхідності вибору ключового вектору, робота за яким якісно змінить місто, активно обговорювались науковцями МДУ з представниками міської влади та широкої громадськості під час роботи Форуму коаліції громади (січень 2020), організованого у рамках проєкту USAID «Економічна підтримка Східної України» та «Демократичне врядування в Східній Україні».

Протягом звітнього року науковці МДУ у складі робочих груп з розробки Стратегії розвитку Маріуполя 2030 брали активну участь у їх засіданнях за напрямками «Освіта і наука», «Трансформація економіки». Надважливі для міста питання щодо ідей проєктів для спільної реалізації університетами і міською владою обговорювались на базі Центру розвитку стартапів 1991 Mariupol у січні 2020р., а також на базі МДУ під час чергового засідання робочої групи за напрямком «Освіта» 23 червня 2020р., у складі якої, крім науковців університету (д.політ.н., проф. Балабанов К.В., д.е.н., проф. Булатова О.В., д.філолн, проф. Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф. Павленко О.Г., д.пед.н., доц. Брежнева О.Г., д.пед.н., доц. Задорожна-Княгницька Л.В.), була експертка, ексміністерка освіти і науки України Лілія Гриневиц, заступник міського голови Маріуполя Олександр Кочурін, керівник Департаменту освіти Маріупольської міської ради Тетяна Братчикова та представники закладів вищої освіти Маріуполя. За їх результатами обговорено нові вектори стратегічного партнерства міської влади з університетами міста та перспективи співпраці, зокрема, у напрямі розвитку Нової української школи, інклюзивної освіти.

Аналіз інформації та досвіду інших міст, що пройшли шлях від індустріальних до постіндустріальних, а також власні пропозиції науковців МДУ та інших членів робочих груп були представлені у вересні 2020 р. на онлайн форумі з питань обговорення Стратегії розвитку міста до 2030 року. Наразі робота з розробки Стратегії продовжується.

У лютому 2020 вчені МДУ спільно з представниками інших ЗВО Маріуполя, департаменту освіти Маріупольської міської ради, взяли участь в роботі регіонального технопарку «Нова українська школа в умовах сучасної освітньої парадигми», який проходив на базі Маріупольського міського технологічного ліцею

і мав не меті впровадити наукові ідеї та інновації у практику освіти Маріуполя, підвищити кваліфікацію та рівень обізнаності педагогічних і управлінських кадрів, залучити педагогів області до модернізації освіти. До роботи регіонального технопарку долучились к.пед.н., доц. Демидова Ю.О., к.філол.н. Педченко О.В., помічник проректора з виховної роботи Коробченко Л.В.

У цілому, у процесі організації наукової діяльності робота науково-педагогічних працівників університету була направлена на подальшу інтеграцію освіти і науки, підсилення впливу науки на вирішення завдань освіти і виховання, збереження і зміцнення визначального характеру науки в розвитку суспільства, культури, економіки. Загалом активний курс університету на інтеграцію в європейський освітній та культурний простір має на меті подальшу оптимізацію навчання та викладання, розкриття нових можливостей для студентів та професорсько-викладацького складу університету.

Розвиток науково-дослідної роботи в МДУ у наступному році доцільно продовжити базувати на таких основних принципах:

1. Розвиток фундаментальних і прикладних досліджень переважно за державними та регіональними науковими пріоритетами і програмами, постійне зростання якості результатів НДР та збільшення результатів світового рівня, стимулювання досягнення високих результатів та здобутків у НДР, відкритість, прозорість та колегіальність прийняття рішень щодо НДР; безперервна інтеграція наукових результатів в освітній процес та гармонізація наукової, навчальної та методичної роботи

2. Всебічна підтримка ініціативи викладачів і науковців у виконанні НДР за пріоритетними напрямками, надання переваг у розвитку організаційним науковим формам у вигляді наукових шкіл та наукових центрів;

3. Постійна підтримка талановитої молоді з числа студентів, аспірантів та молодих учених, взаємна відповідальність усіх керівників, викладачів та науковців за досягнення вагомих наукових результатів та наукового іміджу університету;

4. Сприяння модернізації наукової інформаційної бази, матеріально-технічної, наукової та лабораторної бази, максимальне сприяння інноваційній діяльності, регулярна популяризація та маркетинг власних наукових здобутків та результатів, а також активізація патентно-ліцензійної роботи та забезпечення підтримки діючих охоронних документів (патентів на винахід та корисну модель)

5. Сприяння співпраці з науковими установами, іншими ЗВО та органами державної і місцевої влади, а також максимальне сприяння міжнародним науковим зв'язкам та міжнародним науковим проектам;

6. Пошук грантів на підтримку та проведення науково-дослідних робіт, наукових проектів, наукових і освітніх стажувань та стипендій;

7. Спрямування додаткових зусиль на підготовку спеціалістів вищої кваліфікації;

8. Активізація участі представників університету в конкурсах науково-технічних розробок, які оголошуються Міністерством освіти і науки України та іншими установами і відомствами.

3.2 Науково-дослідна робота студентів

Науково-дослідна робота є важливим напрямом підготовки студентів у Маріупольському державному університеті.

Залучення студентів до науково-дослідної роботи відбувається поетапно:

1. Заохочення до науково-дослідної діяльності, актуалізація мотивів дослідницької діяльності, створення ситуацій, що сприяють розвитку в них пізнавального, науково-дослідного інтересу, формування потреби у дослідній діяльності;

2. Ознайомлення з основами науково-дослідної діяльності шляхом проведення індивідуальних консультацій, лекцій; підготовку рефератів, наукових повідомлень; проведення диспутів, діалогів, співбесід; включення студентів у пізнавальну дослідницьку діяльність на семінарських та практичних заняттях; участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп, інших формах науково-дослідної роботи;

3. Спонування студентів до аналізу й оцінки результатів власної науково-дослідної діяльності, її презентації та апробації під час проведення науково-комунікативних заходів різного рівня.

З метою всебічного сприяння науково-дослідній роботі, винахідницькій та творчій діяльності здобувачів вищої освіти та молодих вчених в МДУ функціонує Рада молодих вчених. Її робота здійснюється за основними напрямками відповідно до Положення про Раду молодих вчених МДУ, що введене в дію наказом МДУ №291 від 26.09.2016 р. Діяльність Ради молодих вчених МДУ спрямована на розвиток наукової, інноваційної, винахідницької та іншої творчої діяльності молодих вчених, підвищення їх професійного зростання; здійснення представництва, захисту прав та інтересів молодих вчених, виховання майбутніх наукових і науково-педагогічних кадрів; створення сприятливого клімату в МДУ для розвитку інтелектуального потенціалу молодих вчених.

У вересні 2020 року оновлено склад Ради молодих вчених МДУ (протокол №1 Ради молодих вчених МДУ від 03.09.2020 р.), який представлений на сторінці Ради на сайті МДУ: http://mdu.in.ua/index/rada_molodikh_vchenikh_mdu/0-240.

У січні 2020 року члени Ради молодих вчених МДУ брали участь у підготовці збірки XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів «Актуальні проблеми науки та освіти» (07.02.2020 р.).

З 10-20 березня 2020 року рада молодих вчених МДУ сприяла проведенню на факультетах Декади студентської науки 2020. Було видано збірники публікацій здобувачів вищої освіти економіко-правового факультету, історичного факультету, факультету філології та масових комунікацій, факультету іноземних мов, факультету грецької філології та перекладу.

Рада молодих вчених МДУ виступила співорганізатором регіональної науково-практичної конференції 14.12.2020 р. у м. Краматорськ «Молодь і наука: виклики та перспективи», під час якої молоді дослідники та досвідчені вчені обмінялися цікавим досвідом, корисною інформацією та результатами наукових досліджень інтелектуальної еліти різних наукових галузей Донецької області. З понад 200 учасників задіяно 113 співробітників та студентів МДУ.

Перспективи розвитку науково-дослідної роботи та інноваційної діяльності Ради молодих вчених МДУ на 2021 р.:

- подальша організація участі молодих вчених та студентів МДУ в національних та міжнародних грантових програмах, стажуваннях, конкурсах;
- розвиток інноваційної діяльності молодих вчених МДУ (проведення НДР в рамках програм ERASMUS+, Державного фонду фундаментальних досліджень тощо);
- розвиток співробітництва з підприємствами, установами та організаціями на різних рівнях щодо впровадження результатів досліджень молодих вчених);
- залучення молодих вчених та студентів до науково-дослідної роботи засобами інформування під час наукових заходів та за допомогою мережевих інформаційних ресурсів;
- організація та проведення 1-х етапів Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт з галузей знань та спеціальностей;
- співпраця з Департаментом освіти Маріупольської міської ради та Департаментом освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації;
- розвиток співробітництва студентських наукових товариств МДУ з партнерами ЗВО у межах науково-дослідної роботи та реалізації проєктів;
- сприяння організації та проведенню Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти та молодих учених у МДУ;
- проведення щорічних Декади студентської науки та Форуму молодих науковців МДУ.

У актуальному стані підтримуються інформаційні ресурси Ради молодих вчених МДУ:

1. Сторінка у Facebook: <https://www.facebook.com/pg/radamvmdu>;

2. Сторінка на сайті Маріупольського державного університету: http://mdu.in.ua/index/rada_molodikh_vchenikh_mdu/0-240;

3. Здійснюється комунікація електронною поштою: radamv@mdu.in.ua.

У 2020 році подано заявку на участь у Конкурсі проєктів наукових робіт та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених. Проєкт «Трансформація партійних систем держав Європейського Союзу: досвід для України» ID:80804 2020-09-22 22:07:39 (2250-6414) (не пройшов відбір).

Двоє науково-педагогічних працівників МДУ є отримувачами стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених:

– Смирнова М.С., к.філол.н., доцент, завідувач кафедри теорії та практики перекладу;

– Трофименко А.В., к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

У Маріупольському державному університеті створено розвинуту систему студентських наукових об'єднань, основним завданням яких є створення умов для розкриття наукового та творчого потенціалу студентів. У 2020 році в університеті працювало 39 студентських наукових товариств (СНТ), дискусійно-інтелектуальних клубів, лабораторій тощо, у роботі яких активно брали участь 1342 студента. Діяльність СНТ сприяє оволодінню спеціальністю, розширенню теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх спеціалістів, ознайомленню студентів зі станом розроблення наукових проблем у галузях науки, техніки, культури, формуванню здібностей застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, прищепленню студентам навичок ведення наукових дискусій тощо.

Студенти МДУ є активними учасниками наукових заходів: виступають із доповідями на наукових конференціях, публікують наукові статті, беруть участь в міжнародних та всеукраїнських студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт. Згідно з наказами Міністерства освіти і науки України щороку в МДУ проводяться Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з галузевих знань і спеціальностей та Всеукраїнська студентська олімпіада. Перший тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузевих знань і спеціальностей проводився в МДУ відповідно до наказу від 11.10.2019 р. №336. До базових ЗВО для участі у II турі Конкурсу було направлено 35 робіт студентів, з них 8 робіт нагороджено дипломами переможців:

Диплом III ступеня (за галуззю «Економіка») – магістр спеціальності «Економіка» Гнідіна Валерія.

Диплом II ступеня (за галуззю «Маркетинг») – бакалаври спеціальності «Менеджмент» Монастирська Катерина і Дзюба Ганна (випукниця);

Диплом II ступеня (за галуззю «Економіка та економічна політика») – магістр спеціальності «Економіка» Ларіна Дар'я.

Диплом II ступеня (за галуззю «Фінанси і кредит») – бакалавр спеціальності «Економіка» Шабельник Микола.

Диплом III ступеня (за галуззю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа») – бакалавр спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Музика Олена.

Диплом III ступеня (за галуззю «Журналістика») – магістр спеціальності «Журналістика» Ралюк Юлія.

Диплом III ступеня (за галуззю «Початкова освіта») – бакалавр спеціальності «Початкова освіта» Гнатюк Ольга.

Диплом III ступеня (за галуззю «Переклад») – магістр спеціальності «Філологія. Переклад (італійська)» Топалова Тетяна.

Перший етап Всеукраїнської студентської олімпіади проводився в МДУ відповідно до наказу ректора від 27.12.2019 р. №429. У II (підсумковому) етапі Олімпіади взяли участь 21 студента, але через карантинні обмеження II етап Олімпіади не відбувся.

У Міжнародному конкурсі студентських науково-дослідних робіт з економіки (Республіка Молдова) переможцями стали студенти:

Диплом I ступеня – магістр спеціальності «Економіка» Ларіна Дар'я;

Диплом I ступеня – магістр спеціальності «Економіка» Гнідіна Валерія;

Диплом I ступеня – бакалавр спеціальності «Економіка» Сагірова Галина.

У II турі Міжнародного конкурсу студентських наукових робіт (м. Кременчуг) студенти нагороджені:

Диплом III ступеня (за спеціальністю «Економіка») – магістр спеціальності «Економіка» Гнідіна Валерія.

Диплом III ступеня (за спеціальністю «Економіка») – бакалавр спеціальності «Економіка» Сагірова Галина.

Щорічно в Маріупольському державному університеті проводиться Декада студентської науки. Цього року під час Декади працювало 40 наукових секцій, на яких студентами було представлено 570 доповідей, які були опубліковані у збірниках. В рамках Декади студентської науки проводилися засідання круглих столів, фонетичні конкурси, конкурси письмового та усного перекладу, літературні вітальні, засідання студентських наукових клубів і товариств, тренінги та інші заходи, спрямовані на залучення студентської молоді до наукової творчості.

За результатами участі у науково-комунікативних заходах за 2020 рік опубліковано 1281 статей та тез наукових доповідей студентів.

Досвід організації науково-дослідної роботи студентів в університеті

засвідчив, що сучасні умови й економічна ситуація в країні вимагають модернізації та динамічного вдосконалення їхньої науково-пошукової діяльності, використання нових методичних підходів, організаційних форм та позитивних стимулів, обов'язкового аналізу й упровадження передового досвіду в практику роботи з обдарованою молоддю.

В університеті відбувається перебудова системи організації науково-дослідної роботи студентів, яка здійснюється відповідно до нових умов управління та розвитку закладів вищої освіти, базується на використанні багаторічного вітчизняного й зарубіжного досвіду і спрямована на забезпечення високого рівня підготовки фахівців за світовими стандартами вищої освіти.

Завдання на 2021 рік:

З метою активізації студентської наукової діяльності, що має вагомим значення для підвищення якості навчального процесу:

- пропагувати серед студентів різні форми наукової творчості відповідно до принципу єдності науки і практики, формувати інтерес до наукових досліджень як основи опанування новими знаннями;
- залучати до Студентського наукового товариства МДУ найбільш перспективних студентів, мотивувати науково-дослідну роботу студентів, ознайомлювати їх з науковими методами пізнання;
- заохочувати найкращих студентів до участі у Всеукраїнському конкурсі дипломних робіт, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, Всеукраїнській студентській олімпіаді.

3.3. Розвиток наукової бібліотеки

Створенню ефективної освітньо-наукової інфраструктури, інформаційному та документальному забезпеченню навчально-виховного і наукового процесів університету сприяє розвиток його наукової бібліотеки.

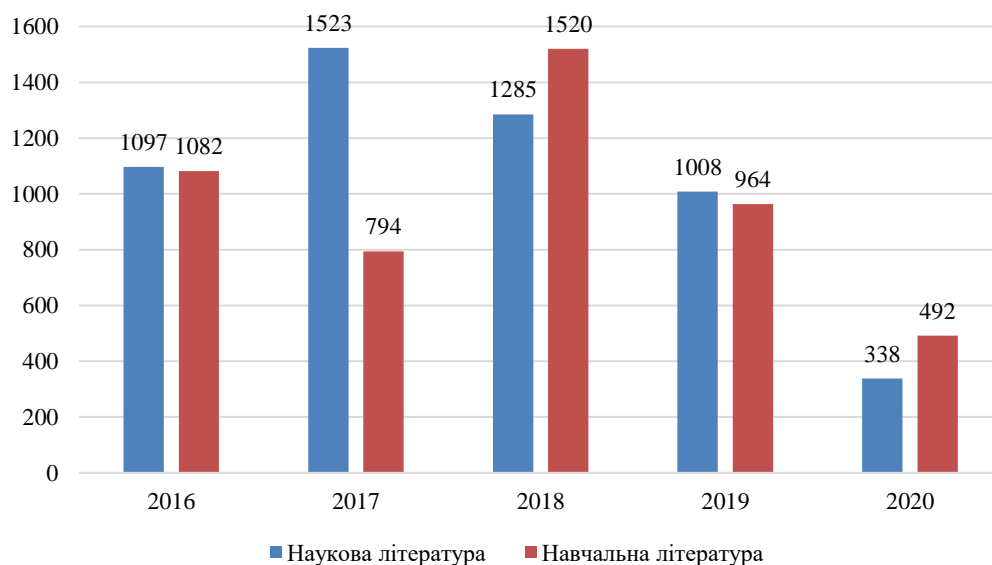
Діяльність бібліотеки у звітному році в значній мірі була спрямована на організацію роботи за напрямками своєї діяльності в умовах пандемії та дистанційного навчання здобувачів вищої освіти.

Основними завданнями в роботі бібліотеки були: подальше формування документального фонду відповідно до спеціальностей і наукових досліджень університету, розвиток власних електронних інформаційних ресурсів та забезпечення доступу користувачів бібліотеки до вітчизняних, світових інформаційних ресурсів; документальне, бібліотечно-бібліографічне, інформаційне, інформаційно-аналітичне забезпечення навчальної та наукової діяльності університету; прищеплення принципів академічної доброчесності й виховання інформаційної культури у студентській молоді; забезпечення механізмів інтеграції

науки університету до світової наукової комунікації; реалізація міжнародного проєкту «Вікно в Америку» («Window on America Mariupol»).

Розвинута структура наукової бібліотеки, яка має 5 відділів з 7 секторами, 2 абонементи, 3 читальні зали з комп'ютеризованими читацькими місцями, інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку», сприяє успішному виконанню поставлених завдань. Протягом року читачі відвідали бібліотеку понад 80 тис. разів та 527 тис. в режимі онлайн. Ефективне функціонування бібліотеки та її подальший розвиток неможливі без підвищення кваліфікації та постійної самоосвіти співробітників. У звітному році заходи з підвищення кваліфікації (вебінари, тренінги, лекції, курси тощо) відбувались в режимі онлайн. Всього було відвідано 29 заходів з питань інформаційно-бібліографічного обслуговування, роботи бібліотек в умовах пандемії, підтримки університетської науки, академічної доброчесності, взято участь в онлайн-зустрічі координаторів центрів «Вікно в Америку» з представниками Посольства США в Україні.

Бібліотека має універсальний за характером фонд і комплектується сучасними вітчизняними, іноземними виданнями відповідно до спеціальностей та наукових досліджень університету. За звітний рік фонд поповнився майже на 1 тис. примірників нових видань і на початок 2021 року становить понад 160 тис. друкованих примірників навчальної, наукової, довідкової та художньої літератури. Комплектування фонду науковими виданнями (41% від загальної кількості нових надходжень) та комплектування виданнями українською мовою (близько 90 % від загальної кількості нових надходжень) залишились пріоритетними напрямками комплектування. Загальний фонд періодичних видань бібліотеки на початок 2021 року нараховує 371 найменувань, з них наукових – 217.

Рис. 3.4. Надходження наукової та навчальної літератури до наукової бібліотеки МДУ (2016-2020 рр., прим.)

Власні електронні інформаційні ресурси бібліотеки на початок 2021 року складаються з Електронного каталогу, Електронної бібліотеки, Електронної картотеки статей, баз даних «Праці викладачів МДУ», «МДУ у засобах масової інформації», «Періодичні видання у вільному доступі», «Топоніми Маріуполя: перейменування вулиць за часів незалежності України» тощо. Їх обсяг за звітний рік збільшився майже на 10 тис. записів і на початок 2021 року становить понад 192 тис.

Рис. 3.5. Власні електронні ресурси наукової бібліотеки МДУ (тис. записів)

Бібліотека має розвинуте власне інформаційне представництво в мережі Інтернет, яке представлено офіційним сайтом (<http://slibr.mdu.in.ua/>), блогами, електронною літературною платформою, сторінками у соціальних мережах та сервісах. Вони надають актуальну та оперативну інформацію за всіма напрямками діяльності бібліотеки, інформують про послуги і сервіси бібліотеки, про власні й світові науково-освітні інформаційні ресурси. На сайті бібліотеки у розділі «Науковцям» у звітному році оформлено сторінку «Сервіси для автоматизованого оформлення бібліографічних посилань». Дієвою формою надання інформації про заходи з підвищення наукометричних показників праць авторів та з питань наукової, науково-дослідної діяльності країни та зарубіжжя є сторінка бібліотеки в соціальних мережах «Бібліотека – науковцю» (<https://www.facebook.com/biblio.nauk/>).

Завдяки використанню новітніх інформаційних технологій значно збільшився спектр інформаційно-бібліотечних послуг: цілодобовий доступ до власних електронних ресурсів бібліотеки, вільний доступ до світових інформаційних

ресурсів, електронне інформування про нові надходження літератури, електронна доставка документів, віртуальна довідка.

У рамках інформаційної підтримки кафедр протягом року здійснювалась розсилка інформації про технологію перевірки статусу фаховості видання у «Реєстрі наукових фахових видань України», надавались посилання на корисні мережеві ресурси та онлайн-вебінари, присвячені особливостям роботи з міжнародними наукометричними базами даних тощо. Протягом звітного року Користувачі бібліотеки мали змогу користуватись постійним доступом до міжнародних баз даних Scopus, Web of Sciences, eLibraryUSA, DPA NEWS JournalTOCs, вітчизняних ТЕХ МЕДІА ГРУП, «Центр учбової літератури». Також здійснювалися інформаційні супроводи науково-практичних конференцій, що проводилися кафедрами, надавались шифри УДК до наукових праць викладачів і здобувачів вищої освіти.

Впродовж року бібліотекою проводилось відстеження індексів цитування вчених університету; надавались консультації з редагування наукового профілю в Google Scholar; з методики пошуку інформації за темами, що складають сферу наукових інтересів викладачів; моніторингу фахових видань України, які включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of science, Index Copernicus. Була проведена робота відповідно до внесення корективів та відновлення профілів у Google Scholar згідно з вимогами рейтингу «TRANSPARENT RANKING: Top Universities by Google Scholar Citations» компанії «Webometrics». Також велась робота з ведення та редагування в системі «Бібліометрика української науки» наукового профілю Маріупольського державного університету як організації та відстеження результатів рейтингування наукових профілів викладачів університету.

На міжкафедральному семінарі для викладачів та аспірантів історичного факультету бібліотекою було проведено заняття з питань академічної доброчесності та протидії плагіату, а для здобувачів вищої освіти розроблено презентацію «Академічна доброчесність як гарант якості освіти» та проведено теоретичні та практичні заняття за темами «Навички пошуку інформації за Електронним каталогом, Електронною бібліотекою, Електронною картотекою статей через сайт НБ МДУ», «Електронні ресурси НБ МДУ», «Правила оформлення наукових робіт (рефератів, курсових, бакалаврських, магістерських, наукових статей)», «Технологія наукового дослідження. Принципи пошуку і відбору літератури».

Було продовжено роботу з інтеграції серій «Вісника Маріупольського державного університету» до світового наукового простору: до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus (Польща), відкритих міжнародних

репозитаріїв і реєстрів наукової інформації OCLC WorldCat Bielefeld, Academic Search Engine (BASE), Registry of Open Access Repositories (ROAR), The Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR), Research Papers in Economics (RePEc), міжнародного каталогу періодичних видань Ulrich's Periodicals Directory.

У звітному році, відповідно до Наказу МОН України від 15.01.2018 р. за № 32 «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України», разом з відповідальними секретарями проводилась робота з формування пакету документів на серії «Економіка», «Право», «Історія. Політологія» «Вісника Маріупольського державного університету», які за рішенням Експертних рад МОН України включені до Переліку фахових видань України категорії «Б». Також велась робота з приведення до вимог «Порядку формування Переліку наукових фахових видань України» серій «Філологія» та «Філософія, культурологія, соціологія» та були розроблені зміни до вимог до авторів і приклади бібліографічного опису за міжнародним стилем Harvard citation style.

З метою підвищення якості наукової комунікації та рейтингу університету, подальшої інтеграції університетської науки до світового наукового простору протягом року проводилась робота з подальшого розвитку Електронного інституційного репозитарію Маріупольського державного університету (eIR MSU) (<http://repository.mdu.in.ua/>), який було включено до міжнародних реєстрів The Registry of Open Access Repositories (ROAR), Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR).

Науково-дослідна діяльність бібліотеки здійснювалась в рамках проведення досліджень з питань краєзнавства, організації, збереження і використання фондів, обслуговування читачів, бібліометрії. Так, за краєзнавчими дослідженнями вивчались аспекти перейменування вулиць Маріуполя за часів незалежності України; спільно з ГО «Архі-Місто / Архі-Город» проводились дослідження Маріупольського некрополю, за результатами яких узято участь у міських теле- і радіопрограмах.

Фахівцями бібліотеки було продовжено видання бібліографічних покажчиків «Маріуполь і Приазов'я» серії «Фонд рідкісних та цінних книг», до серії методичних рекомендацій «Бібліотекарю-практику» були розроблені рекомендації з алгоритму роботи з оцифрування книг за допомогою професійного сканера Czur M 3000 Pro. У звітному році започатковано нову краєзнавчу серію інформаційних бюлетенів «Маріуполь у документах XIX-XX ст.», видано 1-й випуск серії «Маріуполь – Жданов – Маріуполь у документах з фонду Центрального державного кінофотофоноархіву України імені С.Г. Пшеничного».

Протягом року бібліотекою проводився інформаційно-документальний супровід науково-прикладної теми кафедри культурології та інформаційних

технологій «Фахова підготовка в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи в умовах реалізації стратегії сталого розвитку українського суспільства» (державний реєстраційний № 0119U001315). Співробітники бібліотеки виступили з доповідями у міжнародній науково-практичній конференції «Феномен культури постглобалізму» та всеукраїнській науково-практичній конференції «Феномен бібліотек у сучасному світі», які було організовано кафедрою, а також у регіональній науковій конференції «Маріуполь у краєзнавчому вимірі», яка проходила в Маріупольському краєзнавчому музеї до 100-річчя з дня його заснування.

Культурно-просвітницька та виставкова діяльність бібліотеки була спрямована на формування у студентської молоді поваги до культурної спадщини і цінностей свого народу й світу, висвітлення історичних подій, популяризації наукового надбання університету. Було проведено зустріч з поетом Володимиром Тимчуком, приурочену до Дня Соборності України, проводились години цікавих повідомлень та екскурсії-знайомства з фондами читальних залів для студентів-першокурсників. До Всеукраїнського фестивалю науки були організовані виставки «На шляху пошуку наукових істин: наукові роботи викладачів МДУ», «Університети – осередки сучасної і майбутньої науки». З сьогоднішнім та культурною спадщиною країни відвідувачі могли ознайомитись, відвідавши виставки «Герої дивляться на нас з небес», «Україна: сторінки історії», «Скарби українського слова» тощо. До уваги користувачів були пропонувані віртуальні виставки «Минуле з гірким присмаком або Червоний ренесанс української літератури», «Є мова – є нація (до Дня слов'янської писемності та культури)», «Минуле так далеко і так близько: історія людства на книжкових сторінках», «Увага! На горизонті НЛЮ: нові літературні об'єкти», «Вогонь всередині тебе. Агресія: причини, наслідки, контроль», «Психологія: сходинки до розуміння» тощо. Також протягом року користувачі бібліотеки мали змогу відвідувати презентації та знайомитись з персональними виставками членів маріупольського фотоклубу «Матриця – М».

Продовжив роботу інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку» («Window on America Mariupol»), який діє на базі бібліотеки з метою сприяння взаєморозумінню між українським і американським народами, надання актуальної інформації про суспільне, політичне та культурне життя США, популяризації англійської літератури та допомоги у вивченні англійської мови. Центр було створено за сприяння та фінансової підтримки Посольства США в Україні й наразі він є осередком американської культури в Маріуполі з потужними електронними інформаційними ресурсами та англійським фондом літератури. У Центрі проходять інформаційні, науково-комунікативні та культурні заходи, зокрема

зустрічі випускників міжнародних програм, що фінансуються американським урядом, семінари, медіапрезентації, лекції, фотовиставки, перегляди американських фільмів тощо. У звітному році було проведено 77 заходів як в очному, так і в онлайн режимі із загальною кількістю відвідувань понад 6 тис. Так, у Центрі відбулась зустріч-дискусія «Почуй мене: проблема сімейного взаєморозуміння», на якій члени студентського наукового товариства «Fagost» та Центру гендерних досліджень обговорювали проблеми згубного впливу гендерних стереотипів на відносини у шлюбі та домінуючих культурних цінностей. В рамках лінгвістичного літнього табору Mariupol Access Camp було проведено онлайн-заняття з англійської мови для школярів Маріуполя, на якому вони мали змогу спілкуватися з однолітками зі США. Також було проведено цикл презентацій Програми обміну майбутніх лідерів (FLEX) для школярів та учнів Маріупольського міського ліцею тощо. Наразі у Центрі працюють 4 англійських клуби для мешканців міста, молоді і дітей, а також Арт-майстерня творчих ідей.

Протягом року Центр відвідали представники секретаріату Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні та журналісти з країн ЄС і Академії української преси за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Посольства США в Україні. Всього за час існування Центр відвідало 15 зарубіжних делегацій, у тому числі на чолі з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні, Надзвичайним і Повноважним Послом Італійської Республіки в Україні, Надзвичайним і Повноважним Послом Франції в Україні, Тимчасово повіреним у справах США в Україні, директором Британської Ради, аташе з питань культури Відділу культури Посольства Великої Британії та ін.

У звітному році бібліотекою було продовжено співпрацю з Посольством США в Україні в реалізації проєкту «Вікно в Америку», з Національною бібліотекою України ім. В.І. Вернадського у формуванні бази даних «Наукова періодика України», ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського у створенні єдиного інформаційного середовища бібліотек освітянської мережі країни, Дніпропетровською обласною науковою універсальною бібліотекою, НТБ ПДТУ, бібліотекою ДонНУУ, Центральною міською бібліотекою ім. В.Г.Короленка м. Маріуполь, Фондом збереження культурної спадщини Маріуполя, Національною спілкою краєзнавців України, Маріупольською спілкою краєзнавців, Маріупольським краєзнавчим музеєм, ГО «Архі-Місто/Архи-Город», Маріупольським фотоклубом «Матриця-М». Бібліотека є учасницею проєкту «Електронний каталог періодичних видань м. Маріуполя» та організатором корпоративної бази даних «Інформаційне забезпечення бібліотечної справи».

Наукова бібліотека університету на сьогодні є одним з найбільших книгосховищ міста й потужним інформаційним центром, що здатен задовольняти

не тільки науково-освітню діяльність університету, але й різноманітні інформаційні, документальні та культурні потреби мешканців Маріуполя.

Завдання на 2021 рік:

– розвиток нових, прогресивних форм науково-технічного співробітництва із закордонними та вітчизняними осередками академічної та галузевої науки з метою спільного вирішення найважливіших науково-технічних завдань і розширення сфер використання наукових розробок університету;

– розвиток фундаментальних досліджень і виконання прикладних досліджень і розробок за науковими напрямками «Суспільні науки», «Гуманітарні науки та мистецтво», «Математичні науки та природничі науки», «Технічні науки» з метою ефективного використання і розвитку наукового потенціалу;

– розширення і збільшення обсягів госпдогвірної тематики НДР;

– підтримка існуючих та формування нових наукових шкіл, здійснення заходів щодо їх подальшого розвитку;

– дотримання принципу багатоканального фінансування у здійсненні науково-дослідної роботи (у т.ч. з використанням можливостей, які надає входження України в міжнародний науковий простір), сприяння захисту інтелектуальної власності та авторських прав дослідників МДУ;

– інтеграція до світового та європейського дослідницького простору (налагодження співпраці із ЗВО країн-членів ЄС та ОЕСР, стажування в закордонних університетах, обмін візитами в рамках різних програм та заходів, спільна участь у міжнародних грантових проєктах тощо);

– активізація участі молодих вчених та студентів у грантових проєктах, конкурсах науково-дослідних проєктів і розробок;

– забезпечення підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на основі новітніх досягнень, відкриття нових спеціалізованих вчених рад з правом прийняття до захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора філософії та доктора наук;

– ефективне використання наукового потенціалу вищої школи для вирішення пріоритетних завдань та проведення соціально-економічних перетворень;

– акцентування уваги на якості наукових публікацій (збільшення кількості публікацій в журналах, що індексуються у Scopus та Web of Science, монографій у видавництвах Springer, Elsevier тощо).

– оперативне та якісне задоволення інформаційних і документальних потреб здобувачів вищої освіти та професорсько-викладацького складу університету як в очному, так й онлайн режимі;

– подальше формування документального фонду відповідно до циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти та напрямків наукових досліджень університету;

– подальший розвиток власних інформаційних електронних ресурсів, зокрема Електронної бібліотеки, Електронного каталогу, Електронного інституційного репозитарію Маріупольського державного університету, офіційного сайту бібліотеки та практичне використання новітніх інформаційних технологій;

– сприяння інтеграції університетської науки до світового наукового простору, зокрема до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus (Польща), відкритих міжнародних репозитаріїв, каталогів і реєстрів наукової інформації; проведення роботи щодо інтеграції «Вісника Маріупольського державного університету» до міжнародної бази даних «Erih +».

– продовження співробітництва з Посольством США в Україні у подальшій реалізації міжнародного проєкту «Вікно в Америку»; корпоративна діяльність з бібліотеками країни й установами у створенні єдиного освітнього та наукового інформаційного простору.

IV. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

4.1. Співробітництво з міжнародними організаціями, установами, університетами

Міжнародні зв'язки та їх розвиток є одним із пріоритетних напрямків діяльності Маріупольського державного університету. За роки свого існування МДУ розробив власну модель міжнародної діяльності, яка передбачає комплексне співробітництво з державними установами іноземних країн, адміністраціями, меріями, провідними університетами тощо.

Обставини, які склались у міжнародному середовищі у 2020 році, звісно наклали свій відбиток на хід і розвиток відносин між МДУ та його іноземними партнерами. Проте, навіть незважаючи на карантинні обмеження, які діяли протягом переважної частини 2020 року, Університет продовжив шукати можливості як для зміцнення і поглиблення вже існуючих зв'язків, так і для розвитку нових.

Одним із аспектів міжнародного співробітництва МДУ є прийом іноземних делегацій та робота згідно із підписаними двосторонніми угодами. Стосовно прийому іноземних делегацій, Університет, нажаль, із усім відомих причин, не мав змогу утримати ті показники, які він мав протягом останніх декількох років. Проте йому вдалося зберегти і навіть розширити коло іноземних партнерів: так, станом на кінець 2020 року університетом підписано 119 угод про співробітництво з іноземними партнерами. Крім цього, Університет продовжив бути членом таких авторитетних міжнародних організацій як Європейська асоціація університетів, Європейська організація публічного права, Мережа Середземноморських університетів, Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи, Мережа університетів Чорноморського регіону.

На базі університету традиційно відбуваються міжнародні семінари та науково-практичні конференції за участі іноземних партнерів та стейкхолдерів. Але на відміну від минулих років, у 2020 році переважна більшість з них була організована і успішно проведена в онлайн форматі. Серед них: «Італійська культура в становленні європейської цивілізації», «Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій», «Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні проблеми теорії та практики», «Феномен культури постглобалізму» тощо.

Також в онлайн форматі (на платформі YouTube) 23 жовтня 2020 року у МДУ пройшов і інший традиційний захід – День кар'єри ЄС. «Дні кар'єри ЄС» відбуваються щорічно в багатьох містах України протягом чотирьох років в рамках проекту «Інформаційна підтримка Мереж ЄС в Україні» і за підтримки Представництва Європейського Союзу в Україні. У Маріупольському державному

університеті цей захід був організований Інформаційним центром Європейського Союзу разом із відділом практик. Це серія публічних заходів, де експерти, роботодавці, викладачі вишів, учасники програм ЄС обговорюють впровадження стандартів і практик Євросоюзу в Україні, можливості участі в освітніх та волонтерських програмах ЄС для розвитку нових бізнес- та професійних можливостей. Цьогоріч вперше заходи проходили в режимі онлайн-трансляцій. Принцип навчання протягом усього життя, що є одним із пріоритетів в Європейському Союзі, дозволяє розвивати ключові компетенції та досягати професійного успіху. Про це йшлося під час панельної дискусії в рамках «Дня кар'єри ЄС».

До онлайн-заходу долучилися понад 500 учасників, серед яких студенти, представники громадських організацій, бізнесу, державні службовці та активні громадяни. Модератором виступила керівник Інформаційного центру ЄС у Маріуполі, старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ Марія Светлакова.

Незважаючи на карантинні заходи, доволі плідною у 2020 році була співпраця МДУ зі Східноєвропейськими партнерами.

Науково-дослідницький центр з питань Центральної, Південної та Східної Європи університету Регенсбург (Німеччина) - з 16.07.2020 р. по 31.12.2020 р. пройшов проєкт «Німецькі сліди в Україні», який об'єднав науковців Німеччини та України. У цьому проєкті МДУ представляла завідувач кафедри німецької та французької філології, доцент Юлія Кажан. Робота у цьому проєкті передбачала дослідження німецьких слідів в Україні та розробку дидактичних матеріалів з метою використання їх в навчальному процесі.

В рамках проєкту Юлія Кажан написала дві статті німецькою мовою, одна з яких була опублікована в іноземному виданні (університету Регенсбург). Крім того, за результатами проєкту вона виступила з доповіддю на XXVII Міжнародній науково-практичній конференції Асоціації українських германістів (яка проходила у м. Львів 25-26 вересня 2020 року) та опублікувала тези.

Одержані наукові результати реалізуються в рамках Міжнародного наукового проєкту технічної допомоги DLL («Вчимося навчати німецької»), що проводиться кафедрою спільно з німецьким культурним центром Гете-інститут. Результатами проєкту є підготовка в університеті DLL-тренерів (мультиплікаторів), які здійснюють онлайн-супровід та проводять аудиторні заняття під час опрацювання посібників «Вчимося навчати німецької»; надання матеріалів та онлайн-курсів, які відповідають новому технологічному рівню, забезпечення постійного технічного та дидактичного оновлення веб-матеріалів серії «Вчимося навчати німецької».

Посольство Німеччини в Україні та Консульство Німеччини в м. Дніпро - в рамках співпраці кафедри німецької та французької філології з цими організаціями, МДУ долучився до проведення Тижнів Німеччини, які цього року були присвячені 30-й річниці Німецької єдності і проходили під гаслом «Об'єднані в Європі – 30 років Німецької єдності».

Так 15 жовтня 2020 року з використанням платформи Zoom відбувся круглий стіл на тему «Об'єднання Німеччини – уроки історії», модератором якого виступила завідувач кафедри німецької та французької філології Юлія Кажан. У заході взяли участь більше 40 студентів факультету іноземних мов, які вивчають німецьку мову як першу та другу іноземну. Були запрошені також студенти спеціальності «Переклад (англійська)».

Загалом під час Тижнів Німеччини, у МДУ знаходилися дві локації (на факультеті іноземних мов та на економіко-правовому факультеті), де проводився проект віртуальної реальності #ВіртуальноРазом. Учасники проекту мали можливість сфотографуватися з Послом Німеччини в Україні Анкою Фельдхузен (за допомогою додатку віртуальної реальності), а по закінченні проекту його учасники стали частинкою великого колажу Єдності.

Також, в рамках участі кафедри німецької та французької філології в Тижнях Німеччини на факультеті іноземних мов проходила виставка «Злам на Сході. Життя змінюється» Федерального фонду з досліджень диктатури СЄПН та Уповноваженого Федерального уряду у справах нових федеральних земель.

Як результат, за активну участь у Тижнях Німеччини та в рамках співпраці кафедри з Консульством Німеччини в м. Дніпро кафедра отримала 1500 Євро матеріальної допомоги, на які було придбано інтерактивну дошку з проектором. Придбане обладнання допоможе більш якісно презентувати результати наукових досліджень під час проведення конференцій, семінарів, круглих столів.

Крім цього, варто зазначити, що у звітному році також було отримано фінансування за програмою академічної мобільності Erasmus+ з університетом Пардубіце (Чехія) на 2020-2023 роки. Фінансування передбачає навчання 4 студентів тривалістю по 5 місяців і стажування 2 викладачів тривалістю по 20 днів. Але у зв'язку з пандемією коронавірусу реалізацію проекту планується почати в 2021 році.

Всесвітній координаційний комітет понтійської молоді - на честь Всесвітнього дня грецької мови за ініціативи кафедри грецької філології та перекладу та у співробітництві із Комітетом було проведено Всесвітню акцію «It's cool to speak Greek». В акції взяли участь учасники зі всіх країн пострадянського простору, США, Канади, Германії та ін. У рамках заходу завідувача кафедри грецької філології та перекладу МДУ Жарікова Юлія виступила на грецькому

телеканалі Open, та дала інтерв'ю на радіопередачах «Με σπαστά Ελληνικά», «Φωνή της Ελλάδας».

14 червня 2020 р. Жарікова Юлія виступила центральним доповідачем на пленарному засіданні Міжнародної конференції на честь 20-річчя кафедри мови, філології та культури країн Причорномор'я із доповіддю «Греки Маріуполя, мови греків Надазов'я та діяльність кафедри грецької філології та перекладу Маріупольського державного університету».

Університет м. Патри (Греція) – 1 грудня 2020 р. всі викладачі кафедри грецької філології та перекладу МДУ взяли участь у семінарі професора лінгвістики кафедри філології Університету Ангелікі Раллі «Діалекти та мовні діалектологічні карти: на прикладі діалекту о. Лесбос (Греція)».

Афінський національний університет ім. Каподистрії – 14 грудня 2020 р. викладачами кафедри грецької філології та перекладу МДУ було проведено лекцію-семінар для студентів спеціальності «Грецька філологія та фольклористика» «Казки греків Приазов'я: загальний огляд» вищевказаного грецького вишу.

Посольство Італії в Україні та Італійський інститут культури (м. Київ) - за ініціативи Посла Італійської Республіки в Україні Давіде Ла Чечілія та директора Італійського інституту культури в Україні Едоардо Крізафуллі відбулась зустріч у додатку Zoom викладачів італійської мови з усієї України, об'єднавши університети Києва, Харкова, Львова, Одеси та Маріуполя. Зустріч була присвячена питанням та пропозиціям щодо вдосконалення рівня викладання італійської мови, підтримки та розповсюдження позитивного іміджу Італії за незвичних та складних умов поширення пандемії та запровадження карантину.

За підтримки Посольства Італії в Україні та Італійського інституту культури (м. Київ), як і кожного року, пройшов Тиждень італійської мови у світі. У цьому році в рамках Тижня італійської мови у світі Італійський інститут культури в Києві та Венеційський університет Ка Фоскарі організували цикл вебінарів та онлайн-конференцій в рамках курсу підвищення кваліфікації викладачів італійської мови. Таким чином викладачі МДУ мали змогу дізнатись про сучасні італійські практики навчання мови, використання нових технологій у дидактичних процесах, механізми поєднання мови і культури в навчальному процесі, а також застосування коміксів на мовних заняттях.

Важливим досягненням також стало підписання двосторонньої угоди про партнерство між Маріупольським державним університетом та Асоціацією U.C.M. – Italy «Середземноморський союз шеф-кухарів – Italy» (Фоджа, Італія) за підтримки школи італійської кухні Settima Luna щодо організації міжнародної виробничої практики на базі підприємств готельно-ресторанного бізнесу Італії у рамках проєкту Euroest.

Проект Euroest дає можливість молоді вирушити у світ гастрономічних традицій Південної Італії та, по завершенні проходження практики, отримати сертифікат італійської школи кулінарії Settima Luna. Сертифікат дозволить студентам успішно працевлаштуватися як в Україні, так і в країнах Європейського союзу.

4.2. Міжнародні наукові проекти

Протягом 2020 року Маріупольський державний університет продовжував свою діяльність у проектах Еразмус+:

Проект Еразмус+ «Переосмислення регіональних досліджень: Балто-Чорноморський зв'язок». Разом із МДУ у цьому проекті приймають участь такі ЗВО України, як Львівський національний університет імені Івана Франка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. Партнерами проекту також є провідні європейські ЗВО з таких країн: Естонія, Польща, Швеція та Литва.

Мета проекту – модернізація регіональних досліджень в Україні через впровадження англomовної магістерської програми з регіональних досліджень Балто-Чорноморського регіону. У своїй основі проект націлений на підвищення ефективності діяльності університетів України у підготовці фахівців з міжнародних відносин та регіональних досліджень.

Загалом протягом звітнього року в рамках цього проекту було розроблено і впроваджено чотири магістерських програми, кожна з яких доступна на учбовому порталі МДУ Moodle. У розробці кожної з програм приймали участь щонайменше 11 студентів та 2 викладача.

Проект Еразмус+ «Журналістська освіта за демократію в Україні» об'єднує 10 українських університетів. Окрім МДУ, це – КНУ імені Тараса Шевченка, ЛНУ імені Івана Франка, Український католицький університет, Сумський державний університет, Ужгородський національний університет та інші авторитетні заклади вищої освіти. Координатором проекту є Університет Бат Спа (Велика Британія), партнерами – Міністерство освіти і науки України та Українська асоціація студентів. Незважаючи на епідситуацію, рамках цього проекту у 2020 році було продовжено проведення семінарів та зустрічей в онлайн форматі; були проведені експертизи навчальних програм спеціальності «Журналістика» разом із експертами з Австрії, Нідерландів, Швеції. На основі отриманих результатів експертної оцінки були змінені програми ОС Бакалавр і ОС Магістр. Також була розпочата робота над створенням та впровадженням онлайн курсів з медіа грамотності.

Крім цього, у серпні стало відомо, що Маріупольський державний університет долучиться до ще одного проекту у рамках Програми Європейського Союзу

Еразмус+ задля розбудови потенціалу у сфері вищої освіти і реалізовуватиме проєкт «Адаптація та інтеграція іноземних студентів», який об'єднає освітні заклади і підприємства України, Італії, Німеччини та Литви.

Попередня робота у рамках цього проєкту, мета якого - розвиток потенціалу закладів вищої освіти і вдосконалення роботи українських вишів з іноземними громадянами, вже почалась. Його реалізація передбачає інтеграцію іноземних студентів до культурного, етнічного та соціального середовища України й Європейського Союзу, підвищення кваліфікації академічних працівників щодо особливостей роботи з громадянами із зарубіжних країн, а також розбудову потенціалу міжнародних офісів і підвищення якості надання адміністративних послуг.

Протягом звітного року Маріупольський державний університет продовжив приймати участь у проєкті «Зміцнення переміщених українських університетів задля сталого розвитку», який реалізується Програмою імені Фулбрайта в Україні за фінансової підтримки Посольства США в Україні.

Головною метою цієї програми є сприяння посиленню спроможності переміщених закладів освіти забезпечувати якісні освітні послуги, що відповідатимуть потребам студентів та роботодавців у нових громадах. Цей проєкт передбачає різнопланову підтримку ЗВО, у тому числі шляхом налагодження плідної взаємодії між ними та створення консорціуму із залученням американських та українських університетів.

В цьому проєкті Маріупольський державний університет представляли перший проректор МДУ, професор Олена Булатова, відповідальний секретар приймальної комісії, доцент Юлія Демидова та начальник навчального відділу Марія Зіміна. Численні заходи (онлайн-семінари, тренінги тощо), які пройшли у 2020 році, були корисними з точки зору отримання нового досвіду від представників провідних ЗВО України та іноземних організацій для створення ефективної стратегії розвитку університету, застосування сучасних інформаційних технологій для створення інноваційного закладу вищої освіти та вдосконалення внутрішніх систем забезпечення якості освіти.

4.3. Міжнародні центри МДУ

Інститут українсько-грецької дружби та елліністичних досліджень

На базі Інституту українсько-грецької дружби та елліністичних досліджень проводяться наукові дослідження з історії та культури греків, науково-практичні семінари та круглі столи за участю представників закордонних університетів.

11 березня 2020 р. на базі Інституту відбулось засідання секції «Актуальні питання новогрецької філології» в межах Декади студентської науки – 2020.

14 березня 2020 р. відбувся Науковий дебют «Мовна, літературна та культурна спадщина греків Приазов'я» для учнів міських шкіл, які вивчають новогрецьку мову, та студентів 1 курсу спеціальності «Мова та література (новогрецька)». Також на базі Інституту було проведено I етап Всеукраїнської олімпіади з новогрецької мови (9 лютого 2020 р.).

16 травня 2020 р. у дистанційному форматі було проведено круглий стіл «Актуальні питання грецької філології та перекладу».

24-25 листопада онлайн було проведено щорічний цикл заходів «Дні греків Надазов'я». Крім цього, на базі Інституту регулярно проводяться науково-методичні семінари викладачів кафедри грецької філології та перекладу.

Представництво Європейської організації публічного права в Україні

МДУ є членом Ради директорів Європейської організації публічного права (ЄОПП). На базі університету функціонує представництво цієї організації в Україні, одним із напрямків діяльності якого є поширення співробітництва з університетами та правничими організаціями Європейської спілки, у тому числі всебічний розвиток а підтримка наших студентів, які навчаються в Афінах (Греція) у Школі європейського права та управління, яка діє при Європейській організації публічного права. Стипендії на навчання за цією програмою були надані студентам І. Апанасько, В. Зацепіната Д. Кузьмішкіній у рамках договору між університетом та ЄОПП, з метою розвитку дружніх відносин між Україною і Грецією та сприяння інтеграції МДУ в європейський і світовий освітній простір.

Співробітництво з Європейською організацією публічного права за звітний період здійснювалось у декількох напрямках:

- науково-публіцистичної діяльності МДУ: голова Ради директорів ЄОПП Флогатіс С. є членом редакційної колегії Вісника МДУ: Серія «Право»;
- за участю Верховної Ради України триває організаційна робота щодо прийняття України в якості члена Ради директорів Європейської організації публічного права;
- відповідно до договору про співробітництво за посередництвом ЄОПП здійснюється організаційна підготовка питання про навчання здобувачів вищої освіти МДУ у Афінському університеті у 2021 році;
- опрацьовується питання із здобувачами вищої освіти, які перебувають на навчанні у Афінському університеті, щодо запровадження в навчальний процес МДУ методів навчання за Європейськими освітянськими практиками;
- продовжена робота із обміном досвідом, набутим членами ЄОПП, при викладанні дисциплін із спеціальності «Міжнародне право»

– за організаційної участі ЄОПП проведена ІХ науково-практична конференція «Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики».

Італійський культурний центр

Італійський культурний центр, створений на базі МДУ в 2008 році на підставі Угоди про співробітництво між Маріупольським державним університетом та Італійським інститутом культури в Україні, продовжує свою успішну діяльність.

На базі центру працює бібліотека італійської літератури, яка сьогодні налічує близько 1500 примірників довідкової, навчально-методичної і художньої літератури. На період карантинних заходів бібліотека Італійського культурного центру розширяє діапазон послуг та ресурсів, які можна отримати віддалено. Основним завданням бібліотеки італійської літератури є інформаційна підтримка навчального та наукового процесів в університеті, які нині здійснюються в дистанційному режимі. З огляду на це, бібліотека переходить на дистанційне обслуговування, створюючи електронний каталог і поповнюючись примірниками в електронному форматі.

Основними напрямками діяльності центру залишаються вивчення італійської мови й популяризація італійської мови та культури. Задля досягнення поставлених задач, у 2020 році Італійський культурний центр проводив активну діяльність на своїх сторінках у соціальних мережах. Крім цього, Італійський культурний центр приймав активну участь у проведенні щорічного Тижня італійської мови у світі.

Центр польської культури

З 2010 року в МДУ успішно функціонує Центр польської культури, який регулярно відвідують іноземні делегації (Польща, Греція, Італія). На базі Центру працює бібліотека польськомовної літератури з історії, культури Польщі, методики викладання, проводяться дні польської мови, історії, культури не лише для студентів університету, а й для учнів маріупольських шкіл, а також з 2020 р. постійно оновлюється і активно функціонує Facebook сторінка Центру польської культури.

З ініціативи та за сприяння кафедри слов'янської філології та перекладу в 2020 році на базі Центру польської культури проводилися наукові і культурно-просвітницькі заходи, а саме:

– Організація, проведення та підбиття підсумків XVI конкурсу літературних перекладів «ПереКЛАДач», у якому брали участь студенти МДУ та учні середніх навчальних закладів м. Маріуполя.

– Онлайн лекторій «Віртуальна подорож-знайомство з Польщею» та «Національна польська легенда про Вавеле Дракона» 28 травня 2020 р. у межах подовження проекту «Вивчаємо польську мову разом» в умовах карантину.

– Міжнародна інтернет-конференція «Сучасні славістичні студії: основні напрями і перспективи досліджень» 18 – 29 травня 2020 р.

– Відкриття XVII Конкурс літературних перекладів «ПереКЛАДач» 30 жовтня 2020р. Цього року конкурс проводиться у рамках святкування 30-річчя МДУ

На честь Дня незалежності Польщі кафедра слов'янської філології та перекладу і Центр польської культури провели низку заходів:

– 11 листопада 2020 р. – орфографічний конкурс з польської мови (диктант)

– 12 листопада 2020 р. – відео-лекція (презентація найвидатніших та найвеличніших міст й місць сучасної Польщі)

– 13 листопада 2020 р. – підбиття підсумків орфографічного конкурсу та нагородження переможців й учасників; оголошення про мовно-творчий конкурс для студентської молоді «Gdybym był Polakiem», результати якого будуть оприлюднені в період проведення Декади студентської науки – 2021.

Центр гендерних досліджень та освіти

Основною метою діяльності центру є впровадження гендерних підходів у навчальний процес університету, поширення гендерних знань, підвищення рівня обізнаності студентської молоді з гендерних питань.

Протягом року Центр надавав консультативні послуги та поширював інформацію щодо гендерних питань серед студентської молоді.

Директором Центру Ю. Константиною було надано коментарі для газети «Приазовский рабочий»:

– щодо навчальної програми для школярів «Основи сім'ї». Стаття: «Основы семьи или основы дискриминации?» (<http://pr.ua/news.php?new=56323>).

– щодо святкування 8 березня. Стаття: «Женский вопрос» – все еще на повестке» (<http://pr.ua/news.php?new=55789>).

30 жовтня 2020 року 25 студентів спеціальностей «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та «Політологія», взяли участь у вебінарі «Жінки на лінії зіткнення», який був організований Центром гендерних досліджень і освіти разом з кафедрою міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету та представниками Донецького офісу ОБСЄ. В ході заходу було обговорено роботу СММУ в Донецькій області, роботу Відділу з гендерних питань Маріупольського хаба, висвітлено роль жінок на

лінії зіткнення. В ході заходу було презентовано книгу «Жінки на лінії зіткнення», що була підготовлена відділом преси та публічної інформації СММ ОБСЄ.

Спікерами заходу виступили Альфред Кюпперс, офіцер по взаємодії зі ЗМІ Донецького офісу ОБСЄ, Анна Фесенко, старший прес-асистент ОБСЄ, Адія Мадилова, офіцер з гендерних питань Відділу з гендерних питань Маріупольського хабу, Юлія Константинова Директор Центру гендерних досліджень та освіти, Вікторія Сенатосенко асистент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ.

Міжнародний центр з навколишнього природного середовища

Необхідною умовою забезпечення розвитку МДУ є посилення наукової роботи як провідного напрямку діяльності. Навчальний процес має бути підпорядкований формуванню та розвитку у студентів професійних компетентностей у практичній та науковій діяльності.

Так, з початку 2020 року на базі центру проводилися практичні заняття студентів з дисциплін: Метеорологія та кліматологія, Екологічна токсикологія, Моніторинг довкілля, Екологічна безпека, Геологія з основами геоморфології та ґрунтознавства, Загальна екологія. Заняття проводилися з використанням спеціального обладнання.

Обладнання лабораторії дозволило проводити практичні заняття з предмету «Радіоекологія» для студентів 4 курсу очної та заочної форм навчання, в ході яких визначався локальний рівень забруднення радіонуклідами в різних районах м. Маріуполь, рівень радіоактивності різних будівельних, побутових, біологічних та інших поширених в місті матеріалів. В ході практичних занять, студенти успішно опанували методи прямої дозиметрії, навчилися впевнено поводитися з дозиметром і обчислювати отримані дані.

За допомогою приладів Центру здобувачі вищої освіти разом із викладачами проводили підготовку до регіональних, Всеукраїнських та Міжнародних конференцій, конкурсів студентських наукових робіт.

На базі Центру виконувались кваліфікаційні роботи студентами ОС «Магістр». Студенти ОС «Магістр» у період з жовтня по листопад проходили науково-дослідну практику на базі Центру (дистанційна форма). Під час практики студенти брали участь у виконанні першого етапу науково-дослідної роботи кафедри за темою «Формування механізму забезпечення безпеки екосистем в умовах сталого розвитку». Практиканти досліджували особливості формування екосистем в умовах підвищеного рівня урбанізації, виявляли залежність між якістю атмосферного повітря та рівнем екологічної безпеки, проводили обробку

інформаційних джерел за темою кафедри, аналізували міжнародну практику в області забезпечення екологічної безпеки країни.

Навчальна телестудія «MDU-media»

У 2020 році на факультеті філології та масових комунікацій Маріупольського державного університету функціонувала навчальна лабораторія «Телестудія МДУ-медіа», створена у 2011 році завдяки гранту Фонду розвитку ЗМІ Посольства США отриманому МДУ.

Протягом навчального року на базі навчальної лабораторії проводилися практичні заняття з дисципліни «Історія кіно та телемистецтва» серед студентів спеціальності Журналістика (освітні програми «Журналістика» та «Зв'язки з громадськістю»). Також в рамках роботи навчальної лабораторії студенти кафедри соціальних комунікацій проходили навчально-виробничу практику.

Впродовж початку 2020-2021 навчального року студенти кафедри соціальних комунікацій мали змогу виконувати індивідуальні завдання за допомогою матеріально-технічної бази телестудії (дисципліна «Вступ до спеціальності» у 1 курсу освітньої програми «Журналістика та соціальна комунікація»).

Під час введення режиму дистанційного навчання навчальна лабораторія приймала участь в організації викладання курсу «Реклама» для здобувачів освіти ОС «Магістр» I року навчання.

Зокрема у 2020 році, активно використовувалися можливості навчальної лабораторії у рамках медіа-супроводу заходів в університеті, проводилася відео зйомка та допомога в організації тренінгів для студентів кафедри соціальних комунікацій спільно з проектом «Mediahub»:

- «Журналістське розслідування: методи, інструменти, безпека»;
- «EUfactcheck: загальноєвропейський проєкт: ефективність, фактчекінг, етика»;
- «Інноваційний сторітелінг в мультимедіа».

Також варто зазначити, що завдяки проєкту MediaHub Фонду Розвитку ЗМІ Посольства США для навчальної лабораторії були придбані плазмовий екран, дві телекамери і фліпчарт.

На базі телестудії з метою розповсюдження кращих європейських практик в рамках проєкту були проведені мастер-класи провідних європейських спеціалістів, партерів МДУ у проєкті DESTIN:

- директора Європейської асоціації підготовки журналістів (ЕЈТА) - Наді Віссерс - «EUfactcheck: загальноєвропейський проєкт: ефективність, фактчекінг, етика»;

– медіа-експерта Європейської мережі етичної журналістики (EJN), екс-редактора служби новин BBC - Даніки Іліч

Бібліотека елліністичних студій «Костянтинос Левендіс»

Бібліотека елліністичних студій «Костянтинос Левендіс» є одним із найцінніших скарбів Маріупольського державного університету. Вона є найбільшою в Україні бібліотекою грецької літератури з фондом понад 18 тисяч примірників новогрецькою, давньогрецькою, англійською, німецькою, італійською, латинською мовами, до їх числа також входять рідкісні екземпляри з особистої бібліотеки директора Фонду Хараламбоса Бакірдіса.

За 2020 рік фонд бібліотеки збільшився на 300 видань з мовознавства, методики викладання, педагогіки, літератури, історії, права, релігії, також були отримані підручники з новогрецької мови.

Протягом звітного року бібліотеку відвідав Михайло Винницький - керівник секретаріату Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Доступ до бібліотеки елліністичних студій є відкритим, а тому її фондом користуються студенти і науковці з Маріуполя, Києва, Одеси, Львова, Афіні, Салонік, Яніни.

Інформаційний центр Європейського Союзу

Яскравим свідченням ефективною реалізації моделі міжнародної співпраці, інтеграції у європейський освітній простір є той факт, що МДУ, не дивлячись на ситуацію в регіоні, постійно відвідують іноземні делегації, представники яких, читають лекції для студентів та викладачів університету, проводять майстер-класи, беруть участь у різних заходах, що проходять на базі МДУ. Інформаційний центр ЄС часто є площадкою для проведення міжнародних семінарів, круглих столів, науково-практичних конференцій за участі представників вищих навчальних закладів, дипломатичних установ, громадських організацій та фондів.

23 квітня 2020 року Представництвом ЄС в Україні для координаторів Інформаційних центрів ЄС було організовано (на платформі Zoom) участь у вебінарі «Пріоритети допомоги ЄС Україні для подолання наслідків епідемії COVID-19». Учасники вебінару мали можливість більше дізнатися про поточну ситуацію глобальної відповіді ЄС на COVID-19, зокрема, пакет допомоги Україні від ЄС та поставити запитання спікерам. Спікерами виступили: пан Матті Маасікас, Посол, Голова Представництва ЄС в Україні; пан Штефан Шльойнінг, Керівник Програм співробітництва Представництва ЄС в Україні.

4 травня 2020 року Інформаційний центр ЄС прийняв участь у вебінарі "Вплив європейської інтеграції на зайнятість та професійний розвиток в

умовах карантину", у форматі Zoom. Основною метою вебінару була підготовка Інформаційних центрів ЄС до проведення Днів кар'єри ЄС. Економічна криза, спричинена пандемією та карантинном, внесла свої корективи у тематику Днів кар'єри. Тому, в рамках вебінару команда проекту "Інформаційна підтримка мереж ЄС в Україні", представила для обговорення підходи, які в подальшому можна використати для організації заходів онлайн або в реальному режимі.

У червні 2020 року в рамках діяльності Інформаційного центру ЄС була проведена профорієнтаційна практика для школярів у дистанційному форматі ЄВРОВІКТОРИНА-2020. Школярам було запропоновано перевірити свої знання про Європейський Союз та позмагатися за подарунки від Представництва ЄС в Україні. Євровікторина мала два рівні складності: для дітей віком до 14 років та для молоді старше 16 років. Учасник\ця може стати переможцем лише у своїй віковій категорії. Євровікторина має 5 тематичних напрямків: Що таке Європейський Союз?; Українці в ЄС; Культура і спорт країн ЄС; Життя в ЄС; Інновації і розвиток ЄС.

17 червня 2020 року Інформаційний центр ЄС було запрошено до участі у майстер-класі (у форматі Zoom) "Оплачуване стажування у інституціях ЄС для української молоді". Зокрема, основні акценти було наголошено що треба та як можна потрапити на стажування у: Європейську комісію, Європейський парламент, Європейський соціально-економічний комітет, Представництво ЄС в Україні.

4.4. Міжнародні стажування викладачів і студентів

Не менш важливою і доволі перспективною формою міжнародного співробітництва у МДУ вважаються міжнародні стажування студентів і викладачів.

Динаміку стажувань яскраво демонструє той факт, що протягом останніх п'яти років майже 400 студентів та викладачів МДУ взяли участь у навчальних, наукових та культурних стажуваннях у різних країнах світу.

Звісно, карантинні заходи, обумовлені пандемією COVID-19, наклали свій відбиток на кількість міжнародних стажувань студентів і викладачів МДУ. Але навіть у таких умовах, у 2020 році Університет продовжив цю форму своєї діяльності.

У співробітництві з Фракійським університетом ім. Демокрита усі викладачі кафедри пройшли підвищення кваліфікації «Теорія та практика викладання новогрецької мови» і отримали сертифікати підвищення кваліфікації.

З лютого по липень студент ОС «Магістр» спеціальності «Переклад (новогрецька)» Пахмутов Євген протягом семестру навчався в Афінському національному університеті імені Каподистрії. Стажування тривало з лютого по липень 2020 року у рамках програми міжнародної кредитної мобільності Еразмус+.

У серпні студент III курсу ОС «Бакалавр» спеціальності «Середня освіта. Мова та література (новогрецька)» Савченко В. пройшов онлайн-стажування для підвищення рівня володіння новогрецької мови в Університеті Кіпру.

З 23 січня по 7 лютого зав.кафедри грецької філології Жарікова Ю.В. взяла участь у програмі академічної мобільності за грантом House of Europe до м. Салоніки (Греція).

Варто відзначити, що у звітному році було продовжено виконання домовленостей згідно із підписаними угодами про співробітництво з іноземними партнерами щодо стажування студентів МДУ.

Так, студент III курсу спеціальності «Переклад (італійська)» Сергій Рашевський отримав можливість вдосконалити свої знання з італійської мови та культури, пройшовши місячне стажування в Університеті для іноземців міста Перуджа, який щорічно надає студентам Маріупольського державного університету стипендії на навчання. Цього року через пандемію COVID-19 поїздка в Італію відмінилася, тому заняття проходили у дистанційному форматі. Проте це не завадило Сергію пройти навчальний курс у повному обсязі.

Не відмінилася поїздка до Італії інших студентів, які отримали можливість протягом трьох місяців проходити стажування на базі готельно-ресторанних комплексів Італії. Міжнародна виробнича практика відбулася завдяки підписаній у березні двосторонній угоді про партнерство між МДУ та Асоціацією U.C.M. – Italy «Середземноморський союз шеф-кухарів – Italy» та дозволила Ганні Стоцькій (спеціальність «Туризм»), Юлії Бодаловій (спеціальність «Менеджмент») та Олені Івлєвій (спеціальність «Переклад (італійська)» підвищити свої професійні навички, вивчити культуру Італії та покращити рівень володіння італійською мовою.

Також протягом трьох місяців у самому серці Італії проходила стажування магістрантка спеціальності «Переклад (італійська)» Маріупольського державного університету Олександра Федотова. Вона отримала стипендію від Міністерства закордонних справ Італійської Республіки за перемогу у Всеукраїнській студентській олімпіаді з італійської мови та три місяці навчалася в Університеті для іноземців міста Сієна, отримавши по закінченню

4.5. Підготовка іноземних громадян у Маріупольському державному університеті

Маріупольський державний університет має ліцензію на підготовку іноземних громадян за акредитованими напрямками підготовки (спеціальностями) та на підготовку іноземних громадян до вступу у заклади вищої освіти (згідно із наказом МОН України № 102-л від 22.05.2017 р.).

Незважаючи на карантинні обмеження, Університет продовжив успішну діяльність з підготовки іноземних громадян і зберіг тенденцію зростання кількості іноземців, які навчаються у нашому закладі вищої освіти. Так, у 2017 р. в університеті навчалися 102 іноземних громадянина, у 2018 р. – 164, у 2019 – вже 350 осіб, а протягом 2020 року їх кількість збільшувалась до 370 осіб.

У звітному році географія країн, з яких іноземці прибули на навчання, була дуже широкою: до вже звичних Азербайджану, Бангладешу, Білорусі, Вірменії, Гани, Гвінеї, Індії, Камеруну, Ліберії, Нігерії, Пакистану, Туркменістану долучились представники Гаїті, Кот-д'Івуару, Коморських Островів та ін.

Найбільш привабливими напрямками для навчання іноземних громадян залишаються такі спеціальності, як економіка, екологія, практична психологія та філологічні спеціальності (англійська, французька, німецька, російська мови та ін.).

Таким чином незважаючи на складні обставини, зумовлені економіко-політичною ситуацією у країні в цілому та у регіоні взагалі, а також карантинними обмеженнями, вищенаведені дані свідчать про те, що МДУ продовжує бути привабливим для іноземних громадян, які прагнуть отримати високий рівень знань з широкого кола галузей.

Тим не менш, Університет вже найближчим часом планує збільшити контингент іноземних здобувачів вищої освіти, пропонуючи їм ще ширше коло спеціальностей та ще якісніші знання, за активного сприяння міської, обласної влади, іноземних посольств та партнерів.

Діяльність МДУ щодо підготовки іноземних громадян за акредитованими напрямами (спеціальностями) та до вступу у ВНЗ України в частині дотримання законодавства у сфері міграції постійно перевіряється Державною міграційною службою України, Державною прикордонною службою, ГУ Національної поліції в Донецькій області, Управлінням СБУ в Донецькій області, прокуратурою Донецької області тощо.

Загалом варто зазначити, що протягом звітнього періоду Маріупольський державний університет продовжив розвивати міжнародне співробітництво, довівши ефективність власної моделі міжнародної співпраці, яка передбачає комплексну взаємодію на культурному, науковому, освітньому рівнях з міністерствами освіти, міністерствами закордонних справ, посольствами, обласними адміністраціями, меріями, університетами, громадськими організаціями та фондами зарубіжних країн. Успішне впровадження цієї моделі сприяє зміцненню позитивного іміджу як університету, так і української вищої школи на міжнародній арені.

Завдання на 2021 рік:

– активізація діяльності і співпраці міжнародних наукових, освітніх та

культурних центрів університету за своїми напрямками;

– проведення спільно з іноземними партнерами заходів (в тому числі онлайн) для популяризації та залучення коштів на діяльність університету;

– активізація участі у програмах Еразмус+ для розвитку академічної мобільності та розвитку потенціалу вищої освіти;

– сприяння участі представників науково-педагогічного колективу студентства у програмах обміну, стипендіальних міжнародних програмах, грантах та стажування за кордоном;

– збереження та збільшення контингенту іноземних студентів;

– пошук та встановлення нових контактів із фірмами-контрактерами для збільшення контингенту студентів с перспективних районів;

– покращення взаємодії з іноземними студентами для полегшення їх інтеграції в навчальний процес протягом академічного року

V. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МДУ

Інформаційна діяльність Маріупольського державного університету відіграє важливу роль у забезпеченні доступу населення до відомостей стосовно роботи ЗВО та сприяє формуванню позитивного іміджу університету і вітчизняної вищої школи в цілому. Вона передбачає використання низки дієвих способів взаємодії з громадськістю, зокрема:

- співпрацю із засобами масової інформації;
- розвиток офіційного сайту університету;
- активність у соціальних мережах.

Офіційний сайт МДУ <http://mdu.in.ua> є основним джерелом інформації про діяльність університету. У порівнянні з минулим роком (542), збільшилася середня кількість користувачів – 572 (рахуються індивідуальні IP-адреси), які переглядають у середньому 9 сторінок сайту. Змінилася й статистика переглядів. Найбільше переглядів належить користувачам з України – 71.7%. Минулого року цей показник дорівнював 68.5%. На другому місці по показникам США, з цієї країни переглядали сторінки сайту 11.2% користувачів. Зросли перегляди з Нідерландів – 4.4% (за минулий рік – 3.9%). Кількість користувачів з Німеччини залишилася незмінною – 3.4%.

Протягом року у стрічці новин на сайті МДУ було розміщено 282 новини та інформаційні повідомлення.

Через епідемію коронавірусу і неможливості проведення заходів із залученням великої кількості людей з березня 2020 рік, за рік із залученням журналістів було проведено 6 університетських заходів. Незважаючи на це, співробітники і студенти МДУ продовжували активно давати коментарі для місцевих, регіональних і всеукраїнських телеканалів, електронних і друкованих видань. Загалом за підсумками роботи з регіональними, міськими та всеукраїнськими ЗМІ у телевізійній ефір вийшло близько 33 відеосюжетів і телевізійних програм, в електронних і друкованих ЗМІ опубліковано 45 матеріалів.

Інтерактивність офіційного сайту забезпечують форми «Зворотній зв'язок» і «Запитай про вступ». Завдяки їм протягом 2020 навчального року надійшло 257 звернень, у тому числі від користувачів з іноземних країн. 173 листи отримані через форму «Запитай про вступ», створену спеціально для абітурієнтів. Співробітники відділу інформації та зв'язків з громадськістю оперативно відповідали на всі надіслані звернення, попередньо консультуючись із відповідними структурними підрозділами.

Велику роль у формуванні позитивного іміджу університету відіграє його просування у соціальних мережах. У цьому році МДУ створив канал у TikTok –

популярної мережі серед учнівської молоді. За допомогою розважального friendly контенту майбутні абітурієнти знайомляться з університетом як місцем не тільки здобуття освіти, а й цікавого студентського життя. Також МДУ представлений у соцмережах Facebook, Telegram, Instagram, LinkedIn та YouTube.

Кількість підписників у соцмережах (станом на 18.12.2020):

Facebook – 2855

YouTube – 159

Instagram – 2001

TikTok – 145

LinkedIn – 567

Telegram – 231

Використання цих можливостей дозволяє вести активний діалог із цільовою аудиторією, забезпечувати своєчасне сповіщення широкого кола зацікавлених осіб й оперативне реагування на їхні запити, здійснювати моніторинг громадської думки. Цей ефект досягається у тому числі за рахунок регулярного оновлення інформації у стрічці новин, надання можливості залишати коментарі і надсилати особисті повідомлення.

З метою інформування населення про освітні послуги, які надає МДУ, у 2020 році було виготовлено три банери, розміщені на вході на територію університету та у холі економіко-правового факультету.

Для інформування про події, що відбуваються в університеті, використовувалося платне просування відповідних публікацій у мережі Instagram.

Крім того, була оновлена інформація на низці спеціалізованих освітніх веб-ресурсів: osvita.ua, www.education.ua.

Також у рамках участі у проєкті «Зміцнення переміщених українських університетів задля сталого розвитку» програми ім. Фулбрайта відділ інформації та зв'язків з громадкістю розпочав роботу над створенням Брендінгової стратегії університету, згідно якій перед МДУ поставлена низка цілей, присвячених інформаційній, промоційній та брендінговій складовій. Стратегія передбачатиме просування в сучасному інформаційному просторі, іміджеве позиціонування та популяризацію освітньої діяльності університету в засобах масової інформації та, найважливіше, створення бренду університету.

Завдання на 2021 рік:

- просування університету у соціальних мережах, зокрема, за рахунок промоакцій до важливих подій в університеті, які потребують залучення великої кількості учасників (день відкритих дверей, відкриття нових спеціальностей тощо);
- розробка брендінгової стратегії університету;
- розробка бренбуку університету і виготовлення брендваної продукції;
- розміщення зовнішньої та інтернет-реклами університету.

VI. ВИХОВНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ. РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Виховну роботу в Маріупольському Державному Університеті проведено відповідно до основних положень Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», нормативних документів МОН України, Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ ст., Концепції національного виховання студентської молоді, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, а також, наказів МДУ, розпоряджень проректорів, плану виховної роботи зі студентами Маріупольського державного університету на 2020 р.

Провідною метою виховної роботи в МДУ є формування гармонійно розвиненої, соціально активної, національно свідомої особистості, професійно-грамотного, творчого фахівця, який поєднує в собі всі якості успішної, всебічно-розвиненої та вмотивованої особистості, духовність і моральність, професійну компетентність, здатність самостійно та нестандартно мислити, генерувати та втілювати у життя креативні ідеї, швидко та якісно приймати рішення, орієнтуватися та пристосовуватися до складних та швидко змінюваних обставинах суспільного й особистого життя.

Досягнення поданої мети виховання передбачало вирішення наступних завдань:

- підготовка національно свідомої студентської молоді;
- адаптація студентства до нових умов навчання та творчої діяльності;
- збереження інтелектуального генофонду нації, що здатний забезпечити високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів;
- створення умов для вільного розвитку особистості, її мислення;
- залучення молоді до різних видів творчості;
- формування поваги до навчального закладу та його працівників;
- дотримання і розвиток традицій вищого навчального закладу.

Реалізація визначених завдань здійснювалася за відповідними напрямками виховної роботи:

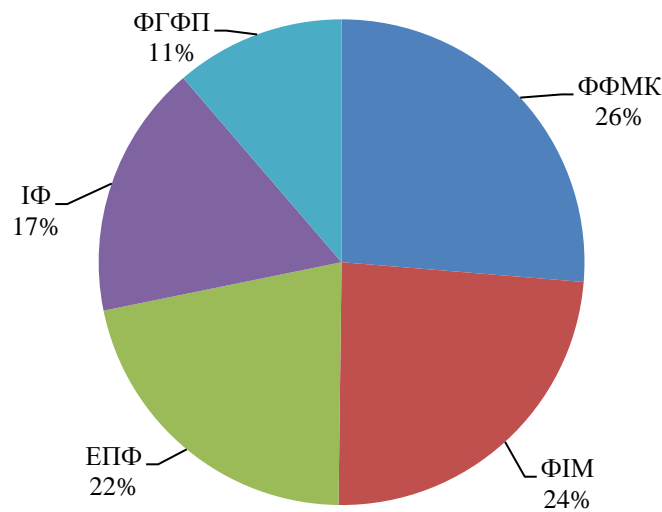
- національно-патріотичне виховання;
- інтелектуально-духовне виховання;
- громадянсько-правове виховання;
- моральне виховання;
- естетичне виховання;
- фізичне виховання;
- професійне виховання.

Одними з провідних напрямків виховання молоді були національно-

патріотичне, інтелектуально-духовне та громадянсько-правове виховання, тому протягом 2020 року було проведено заходи відповідного спрямування.

Зважаючи на карантинні обмеження, традиційні заходи проводилися з використанням он-лайн технологій, а саме відео-флешмоб «Vishivanka-challenge», присвячений Всесвітньому дню вишиванки, викладачі та працівники записували відео-фрагменти у себе вдома, або на робочому місці, а потім матеріали були змонтовані в єдиний відеоролік;

9 листопада, у День української писемності та мови, традиційно проводиться радіодиктант, який у цьому році відбувся XX ювілейний раз. У диктанті цього року прийняли участь понад 200 студентів і викладачів МДУ (Рис.6.1).

Рис. 6.1. Участь студентів МДУ у всеукраїнському радіодиктанті по факультетам

Спільно зі студентським самоврядуванням було організовано вебінар від норвезької ради у справах біженців в Україні (NRC), присвячений актуальним питанням захисту прав внутрішньо переміщених осіб і потерпілого в результаті конфлікту на Сході України населення. Протягом вебінару учасники мали нагоду дізнатися про особливості перетину кордону під час карантину та отримали більше інформації про свої права.

Студенти Маріупольського державного університету взяли участь у міському дебатному турнірі «Країна починається з тебе», що проходив у рамках святкування Міжнародного дня студента. До складу команди МДУ «Штурмовий мозок» увійшли студенти різних факультетів та спеціальностей. За результатами інтелектуального змагання команда Маріупольського державного університету посіла II місце.

Найважливішими завданнями естетичного напрямку було формування естетичної культури студентів. Виховний вплив значною мірою реалізувався через участь студентів у художній самодіяльності, творчих студіях, конкурсах та проектах. Протягом 2020 року в МДУ діяли хореографічні колективи, такі, як

колектив спортивно-естрадного танцю «Еквілібріум», народний ансамбль народного танцю «Промінь», театральний-музичний колектив «Tallent», вокальна студія «Сопрано». Всі вище зазначені колективи були вимушені пристосовуватися до нових умов роботи, та адаптуватися до карантину, але все ж продовжували свій творчий розвиток.

Свято Масляної також не минулося без участі студентів Маріупольського державного університету. Вокальна студія «Сопрано», НАНТ «Промінь» та інші студенти брали участь у сумісній постановці МДУ та Приазовського державного технічного університету на міському святкуванні Масляної, де представили тематичну постановку та окремі вокально-хореографічні номери.

1 березня у Маріуполі відбувся II Міжнародний фестиваль ретро-культури «Ретро хіт-парад», в якому взяли участь вокалісти Маріупольського державного університету. Разом із керівником вокальної студії «Сопрано» Анною Шибаєвою вокалісти завоювали Гран-Прі в номінаціях «Народний вокал» і «Шоу-номер». Участь у VI Відкритому обласному фестивалі-конкурсі української пісні, що проводився з 24.11.2020 по 30.11.2020 р. поповнив скарбничку нагород вокальної студії «Сопрано». Цього року творче змагання проходило дистанційно, тому учасники попередньо робили відеозаписи конкурсних номерів, яких було шість. За підсумками конкурсу солістка Анастасія Ангеліна посіла I місце у своїй віковій категорії, а колектив «Сопрано» отримав Гран-прі фестивалю-конкурсу.

Студенти Маріупольського державного університету брали участь в благодійному зимовому молодіжному балі, який було проведено задля збору коштів для допомоги Катерині Саповій.

Посвята в першокурсники також була проведена у дистанційному режимі. Було підготовано святкове відео, у якому Почесний Генеральний консул Республіки Кіпр у Маріуполі, професор МДУ Костянтин Балабанов звернувся з вітальним словом до першокурсників, а НАНТ «Промінь» привітав студентів-першокурсників, продемонструвавши один з номерів репертуару.

Один з найважливіших заходів – Дебют першокурсника було відкладено на час послаблення карантину, адже захід має великий вплив на студентську культуру університету. Він допомагає згуртуванню та спілкуванню студентів різних курсів та спеціальностей.

Варто відмітити, що через карантин колективи розвивають медіа-проекти, а саме, активно виробляються різноманітні відео та фото-матеріали (промо-відео, конкурсні відео та ін.), проводили заняття дистанційно, освоювали нові способи взаємодії та готували нові художні номери на майбутнє.

Професійне виховання спрямоване на формування у студентів професійної самосвідомості, ерудиції та компетенції. Цього року студентською радою МДУ

було організовано онлайн-тренінг під назвою «Вимикаємо прокрастинацію – спілкуємось про мотивацію» із випускницею МДУ Аліною Козицькою, проектною менеджеркою Центру розвитку малого та середнього бізнесу, що мав на меті допомогти студентам бути більш успішними та цілеспрямованими. Засвоєні знання допоможуть не лише під час навчання, а й в майбутньому, коли студенти розпочнуть трудовий шлях.

Також для студентів було проведено вебінар про академічну доброчесність «Запобігання плагіату в студентській і науковій роботі, практичні приклади та поради».

Студентською роботою МДУ було організовано та проведено «Student networking forum», спікерами якого стали представники бізнесу та громадського сектору, які поділилися своїм досвідом проведення громадських ініціатив, розповіли про актуальні умови складання резюме та мотиваційного листа, а також обговорили можливості працевлаштування в умовах карантину.

Морально-етичне виховання спрямоване на формування стійких моральних якостей, почуттів, навичок і звичок поведінки молодшої людини. Традиційним стало проведення в університеті благодійних акцій, концертів, ярмарок. Разом з Клубом батьків та дітей з інвалідністю, БО Карітас та Червоним Хрестом активісти та волонтери з числа студентів МДУ організували та прийняли участь у «Вечорах відкритих сердець» для людей з обмеженими фізичними та ментальними можливостями.

Протягом двох карантинних місяців шість активних та небайдужих до проблем оточуючих студентів, мали змогу брати участь в курсі «Онлайн Школа Волонтерства» від БО Карітас, в ході якого вони проходили навчання з онлайн-тренінгами, що містили в собі важливі теми, які пов'язані з волонтерською діяльністю.

Було також проведено акцію «Підтримую лікарів», результатом якої стала закупівля засобів індивідуального захисту та спеціальних антисептичних розчинів. Придбане приладдя було передано представниками університету до Маріупольської лікарні швидкої медичної допомоги.

До Дня Захисту Дітей волонтери студентської ради завітали з розважальною програмою до інтернату №2 м. Маріуполя. Веселі конкурси, чудовий настрій та невеличкі подарунки від Благодійної організації Карітас зробили цей день яскравим для малюків 1-4 класів.

Благодійно-волонтерська комісія студентської ради МДУ взяла участь у написанні грантових проектів від Благодійної організації Карітас, та отримала грантові кошти на реалізацію власного проекту «Старість в радість», що має на меті створення умов для підвищення якості життя громадян похилого віку за допомогою

молоді. Цей проект студенти активно втілюють в життя та допомагають літнім людям.

Через впровадження карантину, викликаного епідемією COVID-19, не вдалося в повній мірі реалізувати всі напрямки роботи, а саме, екологічне та фізичне виховання.

Соціальна робота

У Маріупольському державному університеті значна увага приділяється студентам, які відносяться до соціально-незахищених категорій. Викладачі та студенти МДУ реалізують безліч благодійних проектів, а також у якості волонтерів приєднуються до гуманітарних проектів ОБСЄ, ООН, посольств і консульств іноземних держав. Викладачі та кращі студенти кафедри практичної психології надають безкоштовну допомогу постраждалим у результаті військового конфлікту, активно працює юридична клініка, до якої звертаються особи, що потребують правової допомоги. Також в університеті працює практичний психолог, який надає індивідуальні консультації (за звітний період було проведено 14 індивідуальних консультацій, звернення надходили з особистих питань).

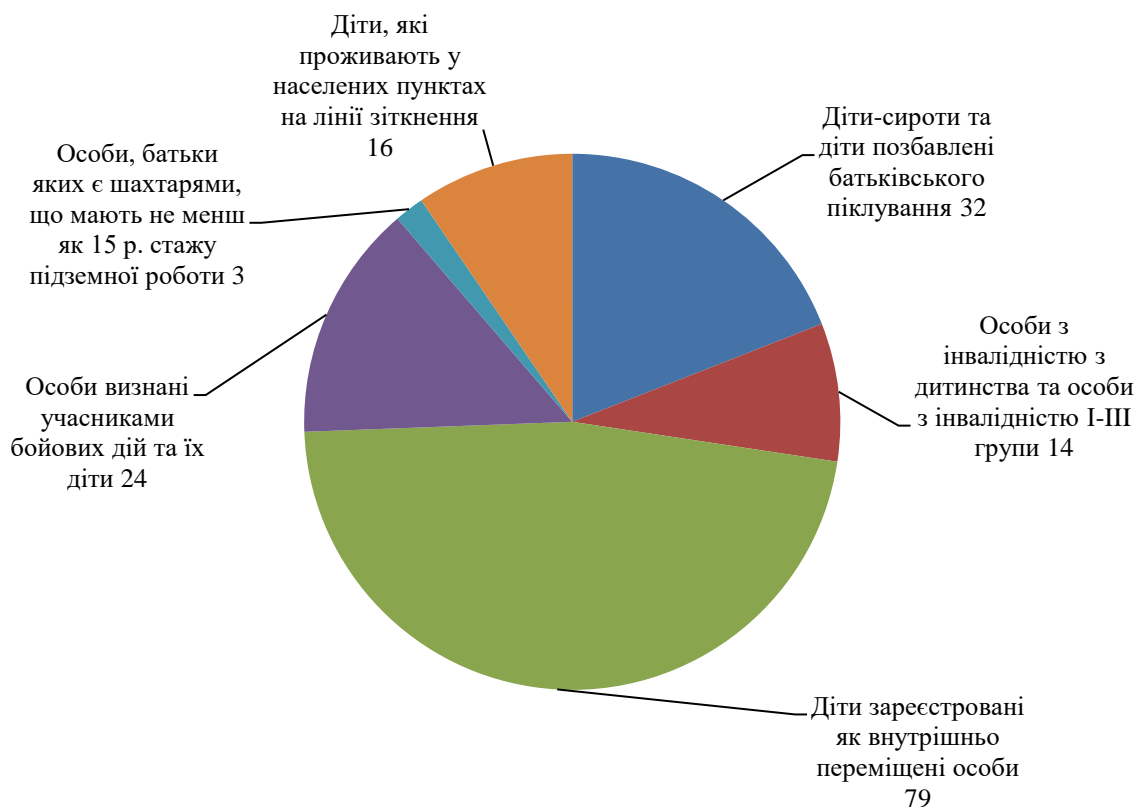
Під час загальнонаціонального карантину студентам соціально-незахищених категорій, які проживали в гуртожитку і не мали змоги потрапити додому, благодійними фондами надавалась гуманітарна допомога.

На порівняльному аналізі ми можемо прослідкувати щорічне поступове зростання кількості студентів, що відносяться до соціально-незахищених категорій.

Таблиця 6.1.

Порівняльний аналіз контингенту студентів, які відносяться до соціально незахищених категорій (за чотири роки)

Факультети	2017-2018 навч. рік	2018-2019 навч. рік	2019-2020 навч. рік	2020-2021 навч. рік
ЕПФ	112	116	147	155
ІФ	36	54	67	70
ФФМК	125	128	127	127
ФІМ	24	44	51	51
ФГФП	25	32	34	47
Всього по університету	321	374	426	450

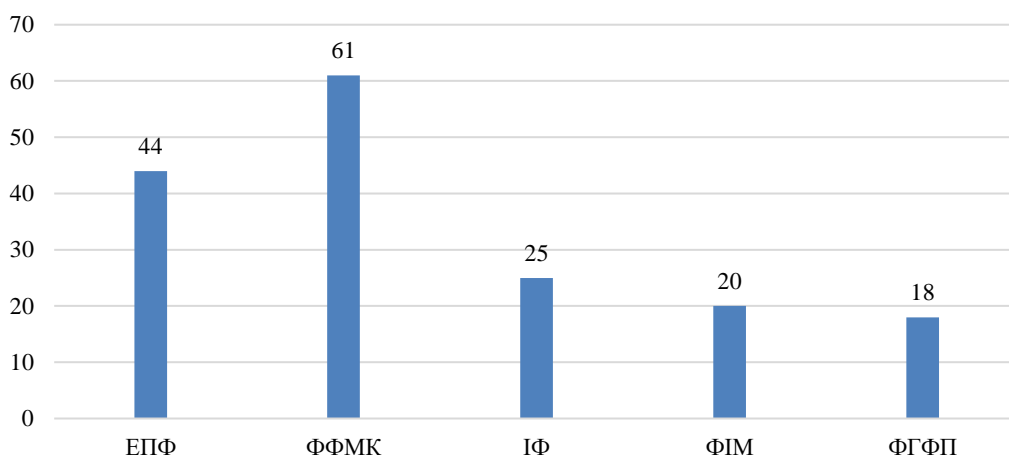
Рис.6.2 Інформація про кількість студентів МДУ, які отримують соціальну стипендію

Ведення обліку даних соціально-незахищених категорій, дає змогу прослідкувати відсоткове співвідношення студентів, які на даний час отримують соціальну стипендію. Згідно даної діаграми найбільший відсоток займає категорія дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, а саме 47% (79 студентів) від загальної кількості (168 студентів).

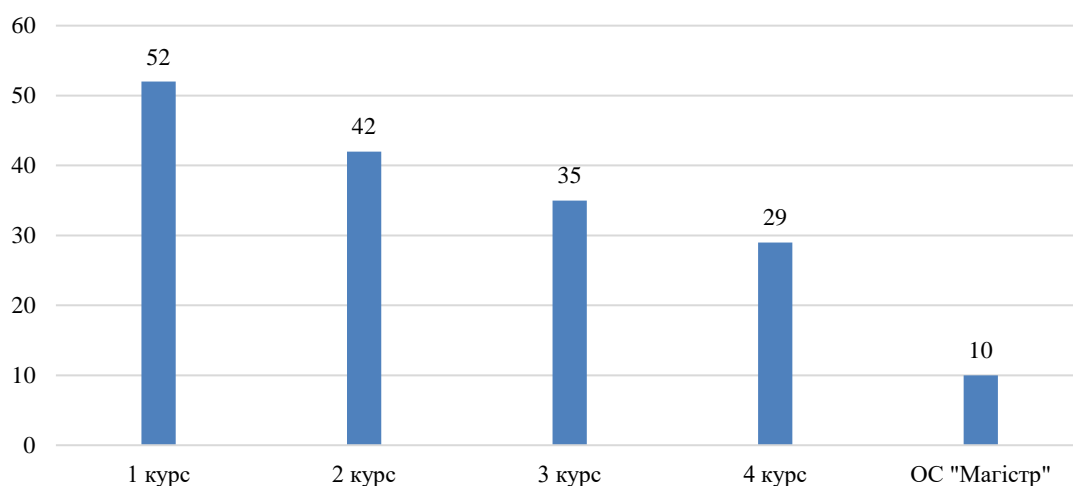
Для більш детального опису соціально незахищених категорій студентів, які отримують соціальну стипендію представлені наступні діаграми.

Провівши аналіз даних діаграм (Рис.6.3 та Рис.6.4) ми бачимо, що основна кількість студентів соціально-незахищених категорій, які отримують соціальну стипендію, навчається на факультеті філології та масових комунікацій (61 студент). Також більшість студентів даних категорій припадає на 1 курс (52 студента з 168 студентів).

Також є студенти, які мають низький рейтинг і з даної причини не можуть отримувати соціальну чи академічну стипендію, з метою покращення успішності з такими студентами працюють психолог та заступники деканів з виховної роботи.

Рис.6.3. Загальна кількість студентів, які отримують соціальну стипендію (по факультетам)

Рис.6.4. Загальна кількість студентів, які отримують соціальну стипендію (по курсам)

Загальна кількість студентів, які відносяться до соціально-незахищених категорій становить 450 осіб (Рис.6.5). Найбільша кількість студентів відноситься до категорій осіб, які є внутрішньо переміщеними (217 студентів), в той час як найменша — на категорію студентів з сімей військовослужбовців, загиблих при виконанні службових обов'язків (2 особи).

В Маріупольському державному університеті студентам надається практична та роз'яснювальна допомога стосовно соціальної роботи в університеті. Ведеться облік здобувачів вищої освіти університету, які відносяться до соціально-незахищених категорій, надаються консультації щодо оформлення пакету документів на отримання соціальної стипендії та матеріальної допомоги відповідно до вимог чинного законодавства.

Рис.6.5. Загальна кількість соціально-незахищених категорій студентів МДУ

Студентське самоврядування

Робота студентського самоврядування у 2020 навчальному році відбувалася в умовах карантину, тому план роботи було скориговано, відповідно до карантинних обмежень.

Студентська рада першочергово намагалася допомагати в комунікації процесу складання зимової та літньої екзаменаційної сесії. Важливим було інформування про карантинні заходи, правила безпеки та самоізоляції. Через соціальні мережі були поширені плакати про заходи обережності від Центру громадського здоров'я та посилення карантинних заходів під час спалаху COVID-19 Міністерства охорони здоров'я. Прес-центр студентської ради займався поширенням інформаційних повідомлень щодо термінів карантину та опитувань навчального відділу (Організація освітнього процесу в умовах карантину, складання літньої заліково-екзаменаційної сесії за допомогою технологій дистанційного навчання) через телеграм-канал, соціальні мережі та внутрішні бесіди студентів по групам.

Разом із Молодіжним центром був проведений благодійний збір коштів «Підтримую лікарів». Було зібрано 730 гривень та 2000 гривень було виділено адміністрацією університету. На ці кошти були придбані та передані Маріупольській міській лікарні швидкої медичної допомоги захисні маски, окуляри, рукавички та засоби дезінфекції.

Фокус діяльності самоврядування був зроблений на заохоченні студентства до

саморозвитку м'яких навичок через онлайн лекції, конференції, вебінари, тренінги та курси, які у великій кількості проводили громадські організації та освітні платформи України («Твій простір можливостей», «StudwayDiem», «Можливості», «Неформальне о». За допомогою цих та інших платформ студенти за бажанням могли розвинути комунікативні навички, аналітичне та критичне мислення, вміння слухати та концентруватись на інформації, ставити та досягати цілей, формувати активну життєву позицію, вміння вирішувати конфлікти, тренувати самоорганізацію та самодисципліну.

Студрада посприяла долученню студентів до розробки стратегії розвитку Маріуполя шляхом участі в опитуваннях, які проводила дослідницька компанія Київського міжнародного інституту соціології разом з Українською академією лідерства та Маріупольською міською радою.

30 травня на платформі Zoom було організовано тренінг «Вимикаємо прокрастинацію – спілкуємось про мотивацію» із випускницею МДУ Аліною Козицькою, проектною менеджеркою Центру розвитку малого та середнього бізнесу.

21 травня на платформі Zoom була проведена «Дебатна майстерня для лідерів молодих дебатних рухів» за підтримки програми ООН із відновлення та розбудови миру, на якій студенти могли покращити власні навички аргументації, розвинути мистецтво публічного виступу та самопрезентації. Лектор: старший викладач кафедри англійської філології Стьопін М. Г..

Через соціальні мережі студрадою було поширено серед студентів МДУ добірку безкоштовних освітніх платформ Міністерства освіти і науки України: Прометеус, EdEra, Coursera, Matific, Доступна освіта, Відкритий університет майдану, edX, BeSmart, ILearn, KhanAcademy, CodeAcademy, Hogwarts is here, Duolingo. Усе це стало надзвичайно актуальним через те, що карантин вивільнив для молоді час, який варто витратити на саморозвиток, але часто ми не знаємо, де саме та як можна розвиватись онлайн. Добірка зібрала багато переглядів та зберігань.

У вересні представники студентського самоврядування взяли участь в установчих зборах Молодіжної ради Маріуполя. Співпраця із консультативно-дорадчим органом при Міській раді є одним із ключових пріоритетів для самоврядування, особливо в контексті діяльності комітету освіти та інтелектуального розвитку задля реалізації спільних проектів.

11 вересня самоврядування МДУ взяло участь у проекті «Стратегічне планування та проектний менеджмент» від Української академії лідерства. В практичній частині студенти розробляли програму ідеальної студентської інфраструктури Маріуполя, перспективи розвитку вищої освіти та важливість

стратегічного планування в громадській активності.

24 квітня була проведена звітно-виборча конференція студентської ради. Голова СР МДУ відвітувала про реалізовані проекти за рік каденції та представила програму на наступний рік. Кандидати на пост голови також розкрили своє бачення розвитку самоврядування та його діяльності. Захід відбувся із дотриманням карантинних обмежень – на платформі Zoom. Всі учасники мали можливість поставити свої питання кандидатам, а потім проголосувати. За результатами онлайн-голосування головою студентської ради МДУ було обрано Ганну Андрющук.

30 жовтня відбувся онлайн-круглий стіл «Дистанційна освіта очима студента». Його організовано спільно з комітетом освіти Молодіжної ради. За ініціативи самоврядування МДУ студентство закладів вищої освіти Маріуполя об'єдналося задля визначення позитивних і негативних аспектів дистанційного навчання, пошуку шляхів покращення якості дистанційної освіти, налагодження комунікації між молоддю. За підсумками круглого столу студенти одноголосно погодилися з думкою, що тема удосконалення дистанційного навчання є важливою та актуальною.

У рамках святкування Міжнародного дня студента спільно з Управлінням молоді та спорту Маріупольської міської ради було організовано міський дебатний турнір на гострі соціально-політичні теми «Країна починається з тебе». Частина студентського самоврядування займалась організацією та проведенням заходу, а частина взяла участь в інтелектуальному змаганні та зайняли у фіналі II місце. Студенти продемонстрували високий рівень ораторського мистецтва та вміння працювати з джерелами інформації.

У соціальних мережах було організовано «Тиждень української граматики», в рамках якого щодня студенти знайомились із інформаційними постами з правилами, проходили тематичні тести та мали змогу підготуватися до написання Радіодиктанту національної єдності. Також до Дня української писемності та мови 9 листопада в рамках національно-патріотичного виховання молоді було проведено капут-гру «Мова – ДНК нації», учасники мали змогу перевірити свої знання мови, літератури та культури України.

13 листопада до Дня доброти було зібрано понад півтори тисячі гривень для притулку для тварин та придбані товари першої необхідності.

22 листопада організовано тренінг з проектного менеджменту, на якому тренером виступила Аліна Козицька - випускниця МДУ, голова Молодіжної ради Маріуполя.

23 листопада було проведено майстер-клас з малювання портрету та конкурс на кращу роботу в цьому жанрі, партнерами проекту виступив магазин «Акварель», він надав сертифікати переможцям.

До Всесвітнього дня домашніх тварин було проведено фотоконкурс в соціальних мережах у партнерстві з зоомагазином, який забезпечив подарунки для двох переможців.

12 грудня було проведено Student Networking Forum, головною темою якого є нетворкінг як процес розвитку вміння максимально швидко й ефективно вирішувати складні завдання і бізнес-питання. До онлайн-конференції на платформі Zoom долучилось приблизно 60 учасників.

14 грудня студрадою МДУ спільно з Молодіжною радою була організована зустріч самоврядувань всіх ЗВО міста. Обговорювались вже реалізовані проекти, плани на майбутнє та спільні перспективи розвитку студентського руху в Маріуполі.

Спираючись на вищезазначене, можна сказати, що карантин дуже сильно вплинув та відредагував план роботи студентського самоврядування. Довелося перенести на невизначений термін круглі столи, серію очних тренінгів із неформальної освіти та заходи на відкритому повітрі, але фокус уваги змістився на підтримку морального настрою студентства у непростий період дистанційного навчання. Це новий формат роботи, - коли ми всі знаходимось далеко один від одного та маємо певні обмеження, - якому ще треба вчитись. На перший план виходить мистецтво комунікації, самодисципліни, розвитку та мотивації. Саме ці аспекти ми опрацьовували через онлайн заходи та соціальні мережі.

Завдання на 2021 рік

– створення умов для вільного розвитку особистості, її мислення і загальної культури, залучення до різних видів творчої діяльності (науково-дослідної, культурно-просвітницької, суспільно-гуманістичної, фізкультурно-оздоровчої, спортивної, правоохоронної);

– створення єдиного виховного середовища та забезпечення реальної взаємодії суб'єктів виховного процесу;

– формування громадянської, соціальної активності та відповідальності, залучення молоді до участі в процесі державотворення, розвитку суспільних відносин;

– культивування кращих рис української ментальності: працелюбності, любові до рідної землі, участь у відродженні та створенні національно-культурних традицій міста, регіону;

– пропаганда здорового способу життя, викорінення шкідливих звичок і запобігання правопорушень;

– створення необхідних умов для ефективного розвитку студентського самоврядування, виявлення потенційних лідерів та організаторів;

– продовжити адаптацію студентів перших курсів, особливо тих, які не мали змогу повноцінно долучитися до наукової та творчої діяльності університету через карантинні обмеження;

– відпрацювати систему співпраці з заступниками деканів з виховної роботи щодо інформативного консультування студентів, які відносяться до соціально-незахищених категорій, та своєчасного надання інформації про відрахування студентів даних категорій.

VII. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

Для забезпечення якісного освітнього процесу, розвитку наукових досліджень в Маріупольському державному університеті на підставі виділених пріоритетів у господарській діяльності, а також наявних обсягів фінансування, здійснюється планова та поетапна реалізація стратегії розвитку матеріально – технічної бази (переобладнання наявного аудиторного фонду, ремонт приміщень, будівель та споруд, а також придбання необхідного інвентарю та матеріалів тощо).

З метою забезпечення стійкого функціонування МДУ в умовах карантину, збереження життя і здоров'я учасників навчально-виховного процесу проводилася цілеспрямована робота з урахуванням вимог і обмежень, обумовлених карантинном.

Наказом ректора №183 від 31.08.2020 р. посилено протиепідемічні заходи в зв'язку з поширенням COVID-19, де враховані загальні вимоги щодо дотримання:

- маскового режиму;
- температурного скринінгу;
- соціального дистанціювання;
- санітарних правил особистої гігієни (систематичного миття рук з милом, обробки їх дезінфікуючими засобами);
- посиленню санітарного контролю за станом приміщень та поверхонь;

Підготовлені ізолятори для контактних осіб та осіб, які мають підвищену температуру.

Наказом ректора №183 від 31.08.2020 р. затверджено алгоритм дій у разі виявлення у здобувача освіти, викладача та/або працівника ознак гострого респіраторного захворювання.

Затверджена та введена в дію інструкція щодо запобігання поширенню COVID-19, дотримання правил респіраторної гігієни та протиепідемічних заходів - наказ ректора №177 від 31.08.2020 р. Проведені інструктажі для співробітників та здобувачів освіти.

У зв'язку з виявленням позитивних тестів на COVID-19 у іноземних здобувачів освіти в студентському гуртожитку наказом ректора №158 від 17.08.2020 р.

- призупинено поселення нових мешканців на час карантину;
- заборонено відвідування гостей;
- організований ізолятор для жителів з ознаками гострого респіраторного захворювання;
- щодня проводилась повна дезінфекція всіх приміщень;

– посилений контроль за дотриманням масочного режиму, правил особистої гігієни, обробки рук милом і спиртовим антисептиком;

– для співробітників і мешканців гуртожитку проведено інструктаж щодо попередження поширення коронавірусної інфекції, дотримання правил респіраторної гігієни, користування індивідуальними засобами профілактики.

Завдяки проведеним заходам та проведенню навчального процесу в дистанційному режимі на захворюваність на COVID-19 серед здобувачів освіти суттєво знизилась. Так у жовтні зареєстровано 4 випадки, у листопаді -2, в грудні -1. За період карантину були зареєстровані випадки у викладачів та співробітників: у вересні – 1 випадок, у жовтні – 4, у листопаді – 7, у грудні – 4.

На підставі листа МОН України від 15.12.2020 №1/9-688 «Щодо освітнього процесу в дистанційному режимі» та на виконання постанови КМУ від 09.12.2020 р. №1236 ректором МДУ затверджено наказ № 325 від 28.12.2020 р. «Про запровадження в МДУ обмежувальних протиепідемічних заходів на час дії карантину».

Розроблено та неухильно виконується «План додаткових протиепідемічних заходів задля профілактики поширення вірусу COVID-19 в МДУ на період карантину».

З урахуванням вимог і обмежень, обумовлених карантинном проводилася цілеспрямована і систематизована робота з підготовки матеріально-технічної бази університету до роботи в осінньо-зимовий період 2020-2021 навчального року:

1. Посилено протиепідемічні заходи в зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID 19.

2. Забезпечено всі навчальні корпуси, спорткомплекс та студентський гуртожиток миючими та дезінфікуючими засобами.

3. Всі працівники забезпечені засобами індивідуального захисту (масками).

4. Щоденно проводиться температурний скринінг в усіх навчальних корпусах, студентському гуртожитку та спорткомплексі.

У навчальних корпусах, спорткомплексі, студентському гуртожитку проводилися наступні ремонтні роботи:

1. У першому навчальному корпусі відремонтовані аудиторій №№112а,312а,213,207; проведено ремонт рекреації 1-го поверху.

2. У другому навчальному корпусі проведено ремонт аудиторій №№ 209,209а,209;213,216,307-310а; проведено ремонт коридору бібліотеки.

3. У 3-4 навчальних корпусах відремонтована аудиторії №18; проведені ремонтні роботи фасаду над входом в будівлю, проведено ремонт даху прибудови.

4. У п'ятому навчальному корпусі проведені ремонтні роботи в фойє другого поверху, частково проведена заміна вікон та системи опалення.

5. У гуртожитку університету було проведено капітальний ремонт першого поверху, встановлено нове обладнання в пральні, душові кімнати, проведено монтаж огорожі прилеглої території.

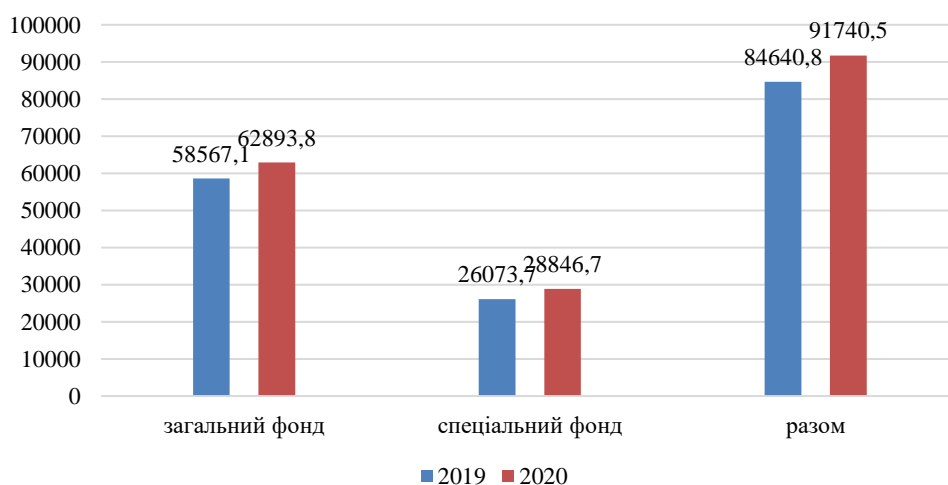
Протягом 2020 року в МДУ було продовжено процес модернізації існуючої та придбання нової комп'ютерної техніки. На даний момент структурні підрозділи в повному обсязі укомплектовані необхідною технікою задля забезпечення статутної діяльності університету.

Своєчасно та згідно з планом-графіком проводяться заходи з підтримки працездатності систем теплоспоживання, електропостачання, водопостачання. Постійна увага приділяється питанням охорони праці, протипожежної безпеки, цивільного захисту, екологічної безпеки. Утримуються в належному стані протипожежна та охоронна сигналізації, прилеглі території.

У 2020 році університетом було посилено роботу з оновлення та підтримки у робочому стані протипожежної системи на всіх корпусах та у гуртожитку, а також для безпеки співробітників та студентів встановлюється пропускна система. На ці цілі було витрачено 828,2 тис.грн

Обсяг фінансування університету у 2020 році становив 91740,6 тис.грн.84641,8тис.грн. Порівняно з 2019 роком кошторисні призначення в цілому зросли на 8%, а саме: за загальним фондом вони збільшилися майже на 7%, а за спеціальним – на 11%:

- за загальним фондом – 62893,8тис.грн. (у 2019 – 58568,1тис.грн.);
- за спеціальним фондом– 28846,7тис.грн.(у 2019 – 26073,7тис.грн.).

Рис.7. 1. Фінансування університету у 2019–2020 роках, тис.грн.

Фінансування загального фонду державного бюджету у 2020 році становило 62893.8тис.грн, що на 4325,7тис.грн. більше ніж у 2019 році, та було спрямовано на:

- виплату заробітної плати з нарахуванням 43985,6 тис.грн.;
- оплату комунальних послуг 1845,3 тис.грн.;

- виплату стипендій та забезпечення дітей-сиріт 10391,2 тис.грн.;
- придбання товарів, оплата робіт та послуг для навчального процесу 6671,7 тис.грн.

Загальні кошторисні призначення за витратами спеціального фонду державного бюджету у 2020 році становили 28846,7 тис.грн, що на 2773,0 тис.грн. більше ніж у 2019 році, та були спрямовані на:

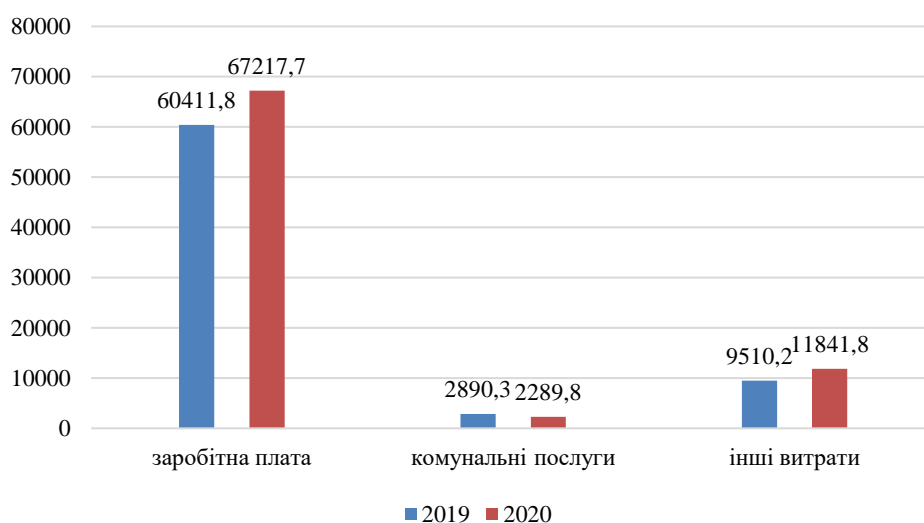
- виплата заробітної плати з нарахуванням 23232,1 тис.грн.;
- оплата комунальних послуг 444,5 тис.грн.;
- придбання товарів, оплата робіт та послуг для навчального процесу 2904,4 тис. грн.;
- витрати на відрядження 316,0 тис.грн.;
- інші витрати 201,0 тис.грн.;
- капітальний ремонт гуртожитку та розробка проєктної документації 1 748,7 тис.грн.

Витрати на оплату комунальних послуг зменшилися на 21% та становили 2295,8 тис.грн (у 2019 році – 2890,3 тис. грн). Це стало можливим завдяки комплексу енергозберігаючих заходів, що проводилися в університеті.

У 2020 році університет отримав фінансування для придбання обладнання для інклюзивної лабораторії, капітального ремонту гуртожитку та розробки проєктної документації по капітальному ремонту першого начального корпусу за рахунок субвенцій міського бюджету на загальну суму 2330,0 тис. грн.

У 2020 році МДУ було надано фінансову допомогу на реалізацію окремих доручень на загальну суму 486,3 тис. грн. Із них на виплату іменних стипендій 174,4 тис. грн, благодійна допомога та гранти – 311,9 тис. грн.

За звітний період університет отримав гуманітарну допомогу на суму 213,3 тис. грн.

Рис.7.2. Витрати університету у 2019–2020 роках, млн.грн.

Потреби університету у фінансуванні заробітної плати професорсько-викладацького складу, навчально-допоміжного персоналу та адміністративно-обслуговуючого персоналу розраховані згідно з чинними нормами. Загальні витрати на заробітну плату з нарахуванням у 2020 році становили 67217,7 тис.грн, що на 11% більше, ніж у 2018році (60412,0 тис.грн).

Заробітна плата за 2020 рік у порівнянні з 2019 роком збільшена у зв'язку з:

1. Підвищенням розміру мінімальної заробітної плати з 1 січня 2020 року до 4723 грн. Та з 1 вересня 2020 року до 5000грн. (у грудні 2019 року – 4173 грн.) Відповідно до чинного законодавства України;

2. Підвищенням першого тарифного розряду з 1 січня 2020 року до 2102грн. Та з 1 вересня 2020 до 2225 грн. (2019 рік – 1921 грн.);

3. Підвищенням оплати праці науково-педагогічним працівникам на 11% згідно постанови кму від 23.01.2019 р. №36.

Щороку науково-педагогічним працівникам виплачується матеріальна допомога на оздоровлення в розмірі посадового окладу до щорічної відпустки. На такі цілі керівництвом університету було виділено 1930,4 тис. грн, а саме: за рахунок коштів загального фонду – 1463,5 тис. грн, за рахунок коштів спеціального фонду – 466,9 тис. грн.

Протягом року співробітники заохочувалися преміями. Так, цього року на преміювання науково-викладацького складу за підсумками було виділено 1067,9 тис.грн., а працівників з нагоди ювілею, за сумлінну багаторічну працю – 415,2 тис.грн.

У повному обсязі (а це 45% від загальної кількості студентів бюджетної форми навчання) виплачувалась академічна стипендія, на що було витрачено 9217,6тис. грн. Профспілковий комітет підтримує рішення стипендіальної комісії про попереднє призначення стипендії 42% студентів і остаточне – 45%, щоб уможливити отримання стипендії студентам, які з поважних причин склали заліки та іспити пізніше. Завдяки оперативній роботі Молодіжного центру університету, станом на грудень, 243 студента оформили соціальну стипендію, а з початку року за цією статтею вже сплачено 2394,4 тис. грн.

Особлива увага керівництвом університету приділяється студентам-сиротам - 53 осіб. На матеріальну допомогу, харчування, одяг та підручники витрачено 1173,6тис.грн.

Роботу з питань про соціальний захист керівництво університету будувало на принципах конструктивного діалогу, соціального партнерства і співробітництва з первинною профспілковою організацією співробітників та студентів. Звернення і

прохання профкому завжди брались до уваги і виконувались, приймались колективні оптимальні рішення.

Усі звернення, як письмові, так і усні, до первинної профспілкової організації співробітників та студентів університету не залишилися без уваги та були вирішені позитивно завдяки співпраці з адміністрацією університету, юридичною службою, відділом кадрів, бухгалтерією та навчальним відділом.

За звітний період згідно Положення про надання матеріальної допомоги членам первинної профспілкової організації співробітників та студентів МДУ профкомом було надано матеріальну допомогу 90 членам профспілки на суму 61,8 тис. грн. Підставами надання матеріальної допомоги було: народження дитини (9 осіб на суму 4 500 грн.); у зв'язку з початком навчального року (для школярів, 97 осіб на суму 11 412 грн.); смерть члена профспілки або його близьких родичів, хвороби, які пов'язані з перебуванням в стаціонарі, фінансові витрати у зв'язку з придбанням ліків, онкологічне захворювання, тяжке матеріальне становище та оздоровлення (62 особа на суму 47 388 тис. грн.); захист дисертацій (3 особи на суму 3000 грн.); допомога студентам-сиротам ОС «Бакалавр» які закінчують університет та продовжують навчатися за ОС «Магістр», у зв'язку з тим, що вони на 2 місяці залишаються без соціальної допомоги (4 особи на суму 2000 грн.).

Профком сприяє проведенню в університеті культурно-масових заходів, а саме святкування Дня працівників освіти, Нового року, придбанням новорічних подарунків для дітей співробітників і студентів, 8 березня, День захисника України, студентські заходи – Фотоконкурси, організаційні внески для конкурсів творчих колективів, тощо. На представлені заходи було витрачено 117,2 тис. грн. Не залишили без уваги народний ансамбль «Промінь» та вокалістів МДУ, надав їм фінансову підтримку для участі у конкурсах та фестивалях.

У представлений період профкомом були розглянуті та реалізовані нові проекти, а саме вітання дітей-школярів співробітників МДУ з першим вересня та відпочинок членів первинної профспілкової організації МДУ та їх сімей. Відпочинок був організований на березі лісового озера у «Форест Парку» та Аквапарку «АкваЛенд» в м. Бердянськ.

Адміністрація університету всебічно сприяє роботі профспілкового комітету в питаннях захисту трудових прав і соціально-економічних інтересів працівників, формування у членів колективу почуття єдиної родини. За звітний період звернень до профкому про порушення прав працівників і студентів не надходило. Співробітники та студенти, звертались до профкому за допомогою у розв'язанні побутових, соціальних питань та наданням консультацій. Ми завжди знаходили оптимальне рішення і надавали допомогу, співпрацюючи з юридичним, адміністративно-господарським відділами, відділом кадрів, бухгалтерією та

планово-фінансовим відділом.

Завдання на 2021 рік:

- створення сприятливих умов для праці та навчання, підвищення безпеки освітньої діяльності Маріупольського державного університету;
- продовження реалізації загальноуніверситетської програми енергоефективності та енергоощадження;
- реконструкція будівель та споруд університету з урахуванням вимог для людей з обмеженими можливостями
- здійснення контролю за правильністю застосування систем оплати праці, нарахуванням заробітної плати та інших видів виплат компенсаційного і заохочувального характеру, встановлених колективним, трудовим договорами;
- спільні дії профспілкового комітету та адміністрації університету щодо дотримання трудової дисципліни в колективі, виконання комплексних заходів з охорони праці, організації літнього оздоровлення та санаторно-курортного лікування співробітників та членів їхніх сімей.

VIII. РОБОТА, НАПРАВЛЕНА НА ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

На виконання Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про запобігання корупції», з метою формування та реалізації антикорупційної політики в Маріупольському державному університеті, врегулювання конфлікту інтересів, надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства із запобігання корупції, здійснення інформативної роботи в університеті наказом ректора №212 від 23.09.2020 р. створений спеціальний відділ з питань запобігання та виявлення корупції Маріупольського державного університету, до складу якого увійшли працівники юридичного відділу, відділу кадрів та планово-фінансового відділу. Відділ очолила фахівець планово-фінансового відділу Медведєва О.В. Були розроблені Положення про відділ з питань запобігання та виявлення корупції Маріупольського державного університету та посадові інструкції працівників відділу.

До моменту створення в університеті відокремленого відділу з питань запобігання та виявлення корупції роботу, направлену з цього напрямку з 2016 року здійснювала Комісія з питань запобігання та виявлення корупції в МДУ, яку очолював проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки) Трофименко М.В., (кандидатура Трофименка М.В. була погоджена Міністерством освіти і науки України відповідно до листа № 1/11-742 від 28.01.2016 р.).

Робота, направлена на запобігання та виявлення корупції здійснювалася відповідно до плану виконання Антикорупційної програми МДУ у 2020 році, затвердженого наказом МДУ №87 від 30.03.2020 р.

Відділ з питань запобігання та виявлення корупції Маріупольського державного університету у своїй діяльності постійно керується Законом України «Про запобігання корупції», наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 17.03.2020 р. № 102/20, Положенням про відділ з питань запобігання та виявлення корупції Маріупольського державного університету, затвердженого наказом МДУ №212 від 23.09.2020 р. та іншими установчими й локальними нормативними актами МДУ.

Навчальними тематичними заходами були охоплені наступні напрями роботи:

1. Оцінка корупційних ризиків та підготовка антикорупційної програми.
2. Дотримання антикорупційних заборон і обмежень.
3. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
4. Декларування та інші вимоги фінансового контролю.
5. Ознайомлення з механізмами повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень в органі та захистом викривачів.

б. Дотримання вимог етичної поведінки і доброчесності тощо.

Відповідно до Плану заходів проводилася виховна, організаційна та роз'яснювальна робота із запобігання, виявлення і протидії корупції в університеті, здійснювалася перевірка на дотримання вимог антикорупційного законодавства України в структурних підрозділах МДУ, проводилася роз'яснювальна робота, особливо перед початком заліково-екзаменаційних сесій та проведенням державної атестації, у період вступної компанії та під час освітнього процесу.

Протягом звітнього періоду проводилася робота із дотримання вимог антикорупційного законодавства під час проведення конкурсних заходів, які передують укладенню контрактів. В період конкурсів серед претендентів проводилась роз'яснювальна робота з питань запобігання та протидії корупції, запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням. Водночас, виносилися попередження членам Вченої ради про наявність на той момент потенційного конфлікту інтересів.

На виконання вимог частини першої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції», у термін до 1 квітня 2020 року ректором, першим проректором, проректором з науково-педагогічної роботи, проректором з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), проректором із соціальних та організаційних питань подані шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за 2020 рік.

В університеті постійно проводиться антикорупційна експертиза проектів локальних нормативних актів, організаційно-розпорядчих документів, наказів тощо; надаються консультації з антикорупційного законодавства, формування громадської думки серед здобувачів вищої освіти, співробітників щодо неприйнятності та осуду корупційних діянь.

Відповідно до вимог чинного законодавства та Плану заходів в МДУ здійснюється робота із забезпечення прозорості здійснення процедур закупівель та розміщення на офіційних веб-сайтах передбаченої нормативними актами інформації з питань здійснення публічних закупівель.

Протягом звітнього періоду забезпечувався невідкладний розгляд звернень громадян, підприємств, установ, організацій, органів державної влади з питань запобігання корупції.

З метою інформування співробітників та студентів МДУ про виконання заходів із запобігання корупції, врегулювання конфлікту інтересів та дотримання принципу прозорості на офіційному сайті МДУ створено розділ «Антикорупційні

заходи». Разом з тим, з метою попередження фактів корупції в університеті створено електронну адресу: stopcorruption@mdu.in.ua.

Офіційно, за 2020 рік, на адресу МДУ не надходило жодних звернень/заяв щодо вчинення працівниками корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень; жодна особа не була притягнута до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією; не було проведено жодного внутрішнього розслідування та заходів з припинення або розслідування корупційних злочинів (включаючи оперативно-розшукові заходи) з боку уповноважених представників правоохоронних органів.

Завдання на 2021 рік:

- розробка антикорупційних заходів та підготовка антикорупційної програми на 2021 рік;
- своєчасне виконання Плану заходів запобігання та протидії корупції в Маріупольському державному університеті;
- активізація інформаційної та роз'яснювальної роботи з питань дотримання антикорупційного законодавства України;
- забезпечення постійного контролю за корупційними ризиками;
- посилення роботи зі здійснення планових та позапланових перевірок діяльності працівників МДУ щодо виконання (реалізації) Антикорупційної програми та інших документів МДУ з питань антикорупційного законодавства;
- посилення роботи з проведення експертизи організаційно-розпорядчих, юридичних, виробничих та фінансових документів, а також їх проєктів; проєктів нормативних локальних актів МДУ.

ІХ. БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Микола Валерійович Трофименко народився 8 квітня 1985 року в м.Маріуполь Донецької області. У 2002 році вступив до Маріупольського державного гуманітарного університету (нині Маріупольський державний університет). У 2006 році отримав диплом бакалавра міжнародних відносин, у 2008 році закінчив магістратуру МДГУ та отримав кваліфікацію політолога-міжнародника, перекладача. Вільно володіє англійською та новогрецькою мовами. Під час навчання в університеті неодноразово ставав стипендіатом закордонних фондів, Президента України тощо, переможцем міських, обласних та всеукраїнських конкурсів.

Трофименко М.В. розпочав свою трудову діяльність в Маріупольському державному університеті у 2007 році на посаді завідувача відділу міжнародних зв'язків. У 2008 році вступив до аспірантури МДУ за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси. У 2011 році в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України достроково захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук зі спеціальності 23.00.02 – політичні інститути та процеси на тему «Антиглобалістський рух і Україна: політологічний аналіз». У 2014 році отримав атестат доцента кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Трофименко М.В. з 2011 року до грудня 2020 року обіймав посаду проректора з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), забезпечуючи практичне впровадження інтернаціоналізації вищої освіти, розвиток стратегічних напрямків міжнародної діяльності університету. Виступав ініціатором та координатором багатьох міжнародних проектів МДУ, у т.ч.: «Інтернаціоналізація як спосіб підвищення конкурентоспроможності сучасного університету» у Програмі розвитку лідерського потенціалу університетів України Британської Ради (Велика Британія), TEMPUS MODER («Розробка та впровадження професійно-орієнтованих курсів»); майстер-плану «Чисте повітря для Маріуполя» (Німеччина), ЕРАЗМУС+ «Переосмислення регіональних досліджень: Балто-Чорноморський зв'язок» та ЕРАЗМУС+ «Вдосконалення підготовки журналістів задля демократизації України: розробка стандартів, інтегрованості та професійних компетенцій (DESTIN)». У травні 2018 року був запрошений у якості експерта від України з питань міжнародних відносин для виступу на другій сесії форуму экс-лідерів країн Європи за участі экс-президентів Румунії, Албанії, Хорватії, України та ін.

Постійно розвиває свій професійний рівень: учасник програм Державного департаменту США «Інститут з Американістики з питань формування національної політики у галузі національної безпеки» (США, 2018р.); «Інноваційний університет і лідерство. Фаза V: Інтердисциплінарність та міжгалузевість і стратегії розвитку

університету», організованого МОН України, Міністерством науки і вищої освіти Республіка Польща, Міжнародним фондом досліджень освітньої політики, Спілкою ректорів ВНЗ України за підтримки Фундації польських ректорів (2019-2020рр.).

Трофименко М.В. – член спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій за спеціальністю 12.093.02 «Політичні науки». Є відповідальним секретарем наукового фахового видання «Вісник МДУ. Серія: Історія, Політологія», який включено до міжнародної наукометричної бази INDICES COPERNICUS (Республіка Польща). Входить до редакційної ради наукового журналу «Папірі» Академії інститутів та культур (Грецька Республіка), є членом виконавчої ради Європейської організації публічного права (Грецька Республіка). До сфери наукових інтересів Трофименка М.В. входить дослідження зовнішньої політики держав світу, процесів глобалізації, антиглобалізації, дипломатичної та консульської служби, питань публічної та суспільної дипломатії тощо. Він є автором понад 150 наукових та навчально-методичних праць, виконавцем наукових тем МДУ «Розвиток міжнародної конкурентоспроможності регіону в умовах глобальної інтеграції» (№0111U 010450), «Південно-східний регіон України в умовах суспільно-політичної кризи» (№0116U000055), що фінансуються за рахунок держбюджету.

З 2018 року і до грудня 2020 року був радником голови Донецької обласної державної адміністрації-керівника обласної військово-цивільної адміністрації (за сумісництвом), координатором офісу Донецької ОДА в місті Маріуполі.

З жовтня 2020 року Трофименко М.В. обраний депутатом Маріупольської міської ради та очолив Постійну комісію міської ради з питань освіти, культури, духовного відродження, молоді та спорту.

За високу результативність науково-дослідної роботи Трофименко М.В. був удостоєний стипендії Донецької обласної ради для кращих аспірантів (2009 р.), стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених (2014–2016 рр.). Нагороджений медаллю Співки «Данте Аліг'єрі» (Італійська Республіка) (2009 р.), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (2011 р.), медаллю «За визначний внесок у поширенні ідеї єдності Європи» Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2013 р.), іменним годинником від Голови Верховної Ради України (2014 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України «За вагомий особистий внесок у забезпечення розвитку освіти, сумлінну працю та високий професіоналізм» (2017 р.).

За вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм Указом Президента України Миколі Трофименку присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України». (2020 р.).

Х. ВИСНОВКИ ТА ЗАВДАННЯ КОЛЕКТИВУ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НА 2021 РІК

За результатами роботи колективу Маріупольського державного університету у 2020 році за всіма напрямками (кадрове забезпечення і науково-педагогічний потенціал, організація та науково-методичне забезпечення освітнього процесу, якість підготовки фахівців, організація та результати науково-дослідної роботи, міжнародне співробітництво, виховна робота та розвиток студентського самоврядування, матеріально-технічне, фінансово-економічне забезпечення та соціальний розвиток, інформаційна діяльність, робота щодо запобігання та виявлення корупції) вирішено конкретні завдання та досягнуто відповідних результатів.

Головними завданнями колективу МДУ на 2021 рік визначено:

– формування та прийняття стратегічного плану розвитку Маріупольського державного університету на 2021-2025 роки;

– освітній процес: формування номенклатури спеціальностей відповідно до потреб ринку, що передбачає збільшення кількості акредитованих освітніх і наукових програм, розвиток нових спеціальностей (медичний, аграрний напрямки тощо), інституційна акредитація університету; забезпечення високої якості освітніх програм шляхом визначення чітких процедур та індикаторів для самооцінювання якості освітньої діяльності, удосконалення системи забезпечення академічної доброчесності; системна модернізація змісту освіти, що передбачає розвиток індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти та студентоцентрованого підходу у навчанні та викладанні, підтримка інклюзивної освіти, впровадження дуальної освіти, розвиток навчання впродовж життя, розширення співпраці із стейкхолдерами; розвиток цифрового навчання за допомогою модернізації матеріально-технічної бази та програмного забезпечення освітнього процесу, підвищення цифрової компетентності учасників освітнього процесу, розширення використання дистанційних технологій навчання, вдосконалення автоматизованої системи управління освітнім процесом.

– науковий потенціал: забезпечення постійного зростання державного та позабюджетного фінансування фундаментальних і прикладних досліджень, максимальна комерціалізація результатів наукових досліджень і забезпечення правової охорони об'єктів інтелектуальної власності університету; розширення напрямків міжнародного наукового співробітництва, підтримка наукових обмінів, міжнародних конференцій, спільних дослідницьких, зокрема видавничих проєктів; формування та розвиток наукових шкіл, зміцнення матеріальної бази дослідницьких

центрів і лабораторій як базових осередків реалізації наукових досліджень, підвищення внеску молодих вчених у розвиток університетської науки; активізація діяльності наукових колективів МДУ у розробленні та реалізації державних цільових, галузевих і регіональних соціально-економічних програм; підтримка університетських наукових видань і створення їх електронних сайтів, відкриття доступу до зарубіжних електронних наукових баз даних; підтримка розвитку наукової бібліотеки вишу, що забезпечує інтеграцію університетської науки до світового наукового простору та підвищення рейтингу її оцінювання.

– міжнародне співробітництво: забезпечення якісної та стабільної реалізації міжнародних програм шляхом розширення кола нових міжнародних партнерів і пролонгація вже існуючих угод про співробітництво; підвищення міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти та професорсько-викладацького складу, зокрема за допомогою розвитку їхньої англомовної підготовки; розширення участі викладачів та студентів у грантових проєктах і програмах міжнародних організацій та співтовариств (Еразмус+ тощо), всебічна підтримка проєктних груп-розробників подібних програм; розвиток форм міжнародного співробітництва через розширення участі у міжнародних заходах, створення нових міжнародних центрів за підтримки іноземних партнерів, гармонізація навчальних планів із навчальними планами провідних європейських університетів за відповідними освітніми програмами, досягнення міжнародних стандартів якості освіти; розвиток міжнародного іміджу університету за допомогою просування вишу у провідних рейтингах: Top200, Scopus, Webometrics, Publons тощо.

– виховна робота: сприяння набуттю студентами соціального досвіду, успадкуванню ними духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин; виховання студента як високоморальної інтелігентної особистості, зміцнення моралі та духовності, формування у молоді національної світоглядної позиції, почуття патріотизму; створення умов для творчого розвитку студентства, підтримка проведення конкурсів, фестивалів, круглих столів, сприяння та заохочення участі молоді у заходах місцевого, загальноукраїнського та зарубіжного рівня, подальший розвиток мережі творчих колективів; забезпечення постійного діалогу між адміністрацією університету та студактивом, всебічна підтримка студентської ініціативи; розвиток і підтримка волонтерського руху в університеті.

– розвиток інфраструктури: ґрунтуючись на результатах систематичного аудиту, забезпечити модернізацію матеріально-технічної бази університету за допомогою планового виконання капітального та поточного ремонту приміщень і будівель університету; підвищення рівня залученості університету у міських і регіональних програмах підтримки розвитку закладів освіти, міжнародних

грантових проєктах допомоги та інших; облаштування аудиторій МДУ стаціонарними сучасними мультимедійними технічними засобами; вдосконалення інформаційно-телекомунікаційного зв'язку, забезпечення рівня надійності збереження інформації, її захисту від неавторизованого доступу, запровадження системи електронного документообігу університету; розвиток ефективного енергоменеджменту шляхом виконання програм із енергозбереження, встановлення сонячних батарей на всіх навчальних корпусах і спорткомплексі, термомодернізація будівель; забезпечення пожежної безпеки, охорони праці, енергозабезпечувальних технологій, екологічної безпеки.

– фінансова стабільність: забезпечення фінансово-економічної стабільності задля розвитку пріоритетних напрямів діяльності та досягнення довгострокових цілей; дотримання принципів цільового та ефективного використання коштів, забезпечення прозорого моніторингу розподілу і використання фінансових ресурсів, регулярного внутрішнього фінансового аудиту та оприлюднення його результатів; диверсифікація джерел фінансування університету шляхом зростання надходжень через збільшення частки наукових досліджень, розширення спектру платних освітніх послуг і спільних проєктів із партнерами вишу, залучення субвенцій обласного та міського бюджетів державному бюджету на виконання програми соціально-економічного розвитку регіону; інвестування у стратегічно важливі напрямки діяльності університету, заснування фонду сталого розвитку університету, активізація участі в інвестиційних програмах регіонального розвитку; забезпечення соціально-економічного захисту викладачів, співробітників і студентів за допомогою розвитку програм їх соціальної підтримки спільно з профкомом університету та студентським активом, розвиток нових адресних форм індивідуальної та групової підтримки співробітників МДУ.

– інформаційне забезпечення: просування МДУ в сучасному інформаційному просторі через створення якісного контенту, зокрема новин, фото та відео, його розміщення на офіційних ресурсах університету та у соціальних мережах; іміджеве позиціонування та популяризація діяльності університету через висвітлення важливих університетських заходів на місцевих і регіональних засобах масової інформації про досягнення університету: міжнародні проєкти, конференції, стажування, наукові школи, освітні програми, культурні заходи тощо; розвиток бренду університету, що передбачає затвердження правил використання констант фірмового стилю шляхом створення брендбуку, активне використання брендваної продукції.

– розвиток системи управління: забезпечення високого рівня кадрового забезпечення для реалізації завдань освітньої та наукової діяльності МДУ, гарантування умов професійного розвитку викладачів і співробітників;

вдосконалення системи рейтингування та заохочення науково-педагогічних працівників, результати діяльності яких сприяють розвитку конкурентоспроможності вишу; посилення взаємодії із наглядовою радою, студентським самоврядуванням, профспілковою організацією викладачів і студентів, спрямованої на розвиток конкурентоспроможності університету; розвиток цифрового університету шляхом запровадження хмарних технологій накопичення та зберігання інформації, перехід на повний електронний документообіг і застосування дистанційних технологій, автоматизованої системи управління.

Реалізація зазначених завдань сприятиме розвитку спільноти Маріупольського державного університету, що об'єднана загальними цінностями: духовність, професіоналізм, патріотизм. Маріупольський державний університет має стати центром трансформації маріупольської громади, що активно впливає на соціально-економічний розвиток регіону.

Ректор МДУ, професор

М.В.Трофименко